

2018

UNIVERZA NA PRIMORSKEM

DIPLOMSKA NALOGA

DIPLOMSKA NALOGA

KATJA ZUPANC

KATJA ZUPANC

KOPER, 2018

UNIVERZA NA PRIMORSKEM

Diplomska naloga

NEKATERE DILEME INSOLVENČNIH
POSTOPKOV V PRAKSI

Katja Zupanc

Koper, 2018

Mentor: izr. prof. dr. Matjaž Nahtigal

POVZETEK

V zadnjih letih je bila insolvenčna zakonodaja temeljito prenovljena. Temelj postopka prisilne poravnave je, poleg prestrukturiranja, postal odvzem korporacijskih pravic lastnikov, dodani so bili postopki, ki omogočajo lažje prestrukturiranje družb, in povečana so bila upravičenja upnikom. Pretežno dolžnikom naklonjena zakonodaja se je prevesila v korist upnikov. Zaradi takšne neenakopravnosti strank v postopkih lahko pride do zlorab položaja. V nalogi so opredeljene dileme, ki zaradi zakonodajnih sprememb lahko nastopajo v insolvenčnih postopkih, ter prikazane na primeru iz prakse. Država je omogočila upnikom, da lahko aktivneje pristopijo k prestrukturiranju družb, vendar tega zaradi lastnih interesov pri primeru obravnavanega poslovnega sistema niso storili. Njihova odločitev pa ima zelo negativne posledice za vse vpletene, tudi zanje. Postopoma bodo izkušnje, praksa in večje razumevanje pripeljale do nadaljnjega razvoja insolvenčne zakonodaje.

Ključne besede: dolžnik, insolvenčna zakonodaja, prestrukturiranje, prisilna poravnava, stečajni postopek, upnik.

SUMMARY

Insolvency legislation has been thoroughly revised in recent years. In addition to restructuring, the basis for the compulsory settlement process has been the abolition of corporate rights of owners, procedures have been added to facilitate the restructuring of companies and entitlements to creditors have been increased. The predominantly debt-favourable legislation has shifted to creditors. Such inequality in the parties to legal proceedings can lead to abuse of the situation. The thesis identifies dilemmas that, due to legislative changes, can appear in insolvency proceedings and are illustrated on a case-by-case basis. The state has enabled creditors to more actively approach the restructuring of companies, but they have not done this because of their own interests in the case of the considered business system. Their decision has very negative consequences for all involved, including for them. Gradually, experience, practice and greater understanding will lead to the further development of insolvent legislation.

Key words: bankruptcy, creditor, debtor, compulsory settlement, insolvency legislation,, restructuring.

UDK: 347.736(043.2)

ZAHVALA

Zahvaljujem se svojemu mentorju izrednemu profesorju doktorju Matjažu Nahtigalu za strokovne usmeritve, hitro odzivnost in pomoč pri nalogi. Zahvaljujem tudi svoji družini za podporo ter Maticu in sinu Žanu za potrpežljivost in motivacijo, da končno zaključim študij.

VSEBINA

1	Uvod.....	1
1.1	Opredelitev obravnavanega problema in teoretičnih izhodišč.....	1
1.2	Namen in cilji diplomske naloge.....	3
1.3	Predvidene metode za doseganje ciljev.....	3
1.4	Predpostavke in omejitve diplomske naloge.....	4
2	Normativna analiza insolvenčnih postopkov.....	5
2.1	Zakonodaja.....	5
2.1.1	Insolvenčna zakonodaja.....	5
2.1.2	Druga, za raziskavo relevantna zakonodaja.....	9
2.2	Temeljna načela ZFPPIPP.....	11
2.3	Sodne rešitve prezadolženega dolžnika.....	12
2.3.1	Postopek preventivnega prestrukturiranja.....	13
2.3.2	Postopek prisilne poravnave.....	14
2.3.3	Postopek navadne prisilne poravnave.....	14
2.3.4	Postopek poenostavljene prisilne poravnave.....	16
2.3.5	Postopek upniške prisilne poravnave.....	17
2.3.6	Stečajni postopek nad pravno osebo.....	19
2.4	Slovenska načela prestrukturiranja.....	19
2.5	Izvensodno prestrukturiranje družbe.....	22
3	Dileme insolvenčnih postopkov v praksi.....	24
3.1	Izbira postopka prestrukturiranja.....	24
3.2	Enakopravnost strank v insolvenčnih postopkih.....	25
3.3	Sodelovanje upnikov.....	27
3.4	Posledice stečajnega postopka.....	28
3.5	Institut prisilne poravnave.....	29
3.5.1	Dileme upniške prisilne poravnave.....	29
3.5.2	Transformacija dolžniškega kapitala v lastniškega.....	30
3.5.3	Ničnost solidarnih poroštev.....	32
4	Študija primera v praksi.....	34
4.1	Predstavitev Poslovnega sistema PSZ.....	34
4.1.1	Dejavnost prodaje vozil.....	34
4.1.2	Kmetijsko-živilska dejavnost.....	35
4.1.3	Hotelirska dejavnost.....	35
4.1.4	Dejavnost gospodarjenja z nepremičninami.....	35
4.2	Potek dogodkov.....	36

4.3	Insolvenčni postopki družbe PSZ.....	40
4.3.1	Postopek poenostavljene prisilne poravnave (St 119/2014).....	40
4.3.2	Stečajni postopek (St 433/2014).....	41
4.4	Insolvenčna postopka družbe Hotel Marita.....	42
4.4.1	Postopek poenostavljene prisilne poravnave (St 1102/2014).....	42
4.4.2	Stečajni postopek (St 513/2014).....	43
4.5	Insolvenčna postopka družbe Avto Celje.....	43
4.5.1	Prisilna poravnava (St 1369/2014).....	43
4.5.2	Stečajni postopek (St 1369/2014).....	45
4.6	Upniška prisilna poravnava družbe Meja Šentjur.....	46
4.6.1	Poslovanje družbe Meja Šentjur iz revidiranih poročil družbe.....	46
4.6.2	Postopek upniške prisilne poravnave (St 4582/2014).....	48
4.6.3	Izvensodni postopek.....	48
4.7	Odškodninska odgovornost za stečaj družbe.....	49
5	Dileme insolvenčnih postopkov na primeru PSZ.....	50
5.1	Izbira postopka prestrukturiranja.....	50
5.2	Enakopravnost strank.....	51
5.3	Sodelovanje upnikov.....	54
5.4	Posledice stečajnega postopka.....	55
5.4.1	Posledice stečaja krovne družbe PSZ.....	55
5.4.2	Stečajni postopek družbe Avto Celje.....	57
5.4.3	Stečajni postopek družbe Hotel Marita.....	57
5.5	Institut prisilne poravnave.....	62
5.5.1	Postopek poenostavljene prisilne poravnave družbe PSZ.....	63
5.5.2	Postopek poenostavljene prisilne poravnave Hotela Marita.....	64
5.5.3	Postopek prisilne poravnave Avta Celje.....	64
5.5.4	Upniška prisilna poravnava Meje Šentjur.....	65
5.6	Izvensodni postopek prestrukturiranja Meje Šentjur.....	67
5.7	Izguba korporacijskih pravic.....	68
5.8	Ničnost poroštvenih obveznosti.....	70
6	Ugotovitve glede raziskovalnih vprašanj.....	73
6.1	Ali je eden izmed ciljev insolvenčne zakonodaje, gospodarstva in upnikov ohranitev zdravega poslovnega jedra družbe?.....	73
6.2	Kateri postopki bi omogočili ohranitev zdravega jedra PSZ?.....	75
6.3	Kakšna je bila odločitev upnikov za stečajni postopek?.....	76
7	Sklep.....	78
	Literatura in viri.....	83

Pravni viri.....86

SEZNAM KRAJŠAV

DUTB	Družba za upravljanje terjatev bank
NLB	Nova Ljubljanska banka
p. d.	procesno dejanje
PSZ	Poslovni sistem Zupanc, d. d.
SVZ	Služba Vlade RS za zakonodajo
Ur. l. št.	Uradni list številka
ZBS	Združenje bank Slovenije
ZFPPIPP	Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju
ZGD-1	Zakon o gospodarskih družbah
ZPPSL	Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji
ZUKSB	Zakon o ukrepih Slovenije za krepitev stabilnosti bank

1 UVOD

V zadnjih letih je bila insolvenčna zakonodaja temeljito prenovljena. Raziskali smo nekatere zakonodajne spremembe in dileme, ki nastopajo v nekaterih insolvenčnih postopkih v praksi ter odgovorili na vprašanja.

1.1 Opredelitev obravnavanega problema in teoretičnih izhodišč

Globalna finančna kriza je imela negativen učinek na slovensko gospodarstvo. Veliko podjetij je zašlo v likvidnostne težave, tako zaradi zmanjšanja prihodkov iz poslovanja kot zaradi prevelike zadolženosti. Za mnoge je to pomenilo stečaj. Posledično so v težave zašle tudi banke. Slabšanje njihovega kreditnega portfelja je ogrožalo njihovo kapitalsko ustreznost. Rešitev je bila državna dokapitalizacija in prenos slabih terjatev na novoustanovljeno Družbo za upravljanje terjatev bank, d. d. (v nadaljevanju DUTB). V ta namen je bil sprejet Zakon o ukrepih Republike Slovenije za krepitev stabilnosti bank (ZUKSB Ur. l. št.105/2012 ,63/13 – ZS-K, 23/14 – ZDIJZ-C, 104/15, 26/17 – ORZUKSB33 in 27/17). Reševanja podjetij pa se je država lotila z novelami insolvenčnega zakona.

Prvi insolvenčni zakon, sprejet v samostojni Sloveniji, je bil Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji (ZPPSL Ur. l. št. 67/1993, 74/1994, 8/1996, 25/1997, 39/1997, 1/1999, 52/1999, 101/2001, 42/2002, 58/2003 in 10/2006). Veljal je do sprejema Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP Ur. l. št. 126/2007). Ta pa je bil do sedaj noveliran že sedemkrat. Dolžnikom naklonjena zakonodaja je postala naklonjena upnikom.

Združenje Manager je konec leta 2011 pripravilo neobvezujoča Načela prestrukturiranja dolgov podjetij v Sloveniji na osnovi Bangkoških in Londonskih načel, ki povzemajo izkušnje evropskih in azijskih držav s prestrukturiranjem gospodarstva v času ekonomske krize. Načela je formulirala britanska banka Bank of England v začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja, ko so se s pritiskom prezadolženosti in ekonomske krize soočala britanska podjetja. Osnovna predpostavka je, da se ohrani gospodarska dejavnost, če obstaja razumna možnost, da je dejavnost sposobna preživeti na trgu (Združenje manager 2011). Banke so v sodelovanju z Banko Slovenije in Ministrstvom za finance omenjena načela dopolnile in Združenje Bank Slovenije (v nadaljevanju ZBS) jih je 11. junija 2014 potrdilo.

Med raziskavo področja in primera v praksi smo naleteli na nekatere dileme, ki se pojavljajo v insolvenčnih postopkih. Temeljno vprašanje je že izbira postopka reševanja prezadolženega dolžnika ob čim večjem poplačilu terjatev upnika. Ali poiskati izvensodno rešitev reševanja podjetja ali poiskati varstvo v okviru sodišča? Ali naj podjetje nadaljuje obstoj ali naj zaključi svoj obstoj v obliki stečaja, likvidacije?

Ena izmed dilem je enakopravnost strank v postopku, tako med dolžnikom in upniki kot med upniki samimi. Celo temeljno načelo zakona ZFPPIPP je načelo enakega obravnavanja

upnikov. Raziskali smo, ali so novejšje spremembe in dopolnitve zakona prevesile moč na stran večjih upnikov, običajno bank. V praksi so podjetja že tako v veliki odvisnosti od bank, sploh kadar gre za več med seboj povezanih družb, kjer je obseg kreditov velik. Krediti so običajno zavarovani s celotnim premoženjem podjetja in med seboj imajo veliko poroštenih obveznosti. Tako je v praksi pogosto družba precej odvisna od volje večjih upnikov. Tudi manjši upniki so v primerjavi z večjimi upniki v slabšem položaju. Zaradi manjšega obsega terjatev nimajo dovolj glasovalnih pravic za večjo moč odločanja v postopkih, prav tako pa nimajo svojih terjatev zavarovanih. Zato je enakopravnost strank v postopkih tako pomembna.

Problematično je tudi medsebojno sodelovanje upnikov, ki je v vsakem izmed možnih scenarijev za podjetje zelo pomembno. Za uspešno sodelovanje mora vsak nekoliko popustiti, kar pa je običajno težko, ker vsak upnik gleda le na svoje interese. Upniki z dobrimi zavarovanji lahko menijo, da bodo v primeru stečaja poplačani hitreje kot v primeru prestrukturiranja. To ima lahko za posledico stečaj družbe. V času krize pa je v primeru stečaja verjetnost poplačila preostalih upnikov še toliko manjša.

Posledice stečajnega postopka so pomembne tako z ekonomskega kot s socialnega vidika. V večji meri se jih lahko predvidi, vendar so dokončno razvidne šele iz postopka. Na primeru v praksi smo raziskali, kakšne so lahko posledice. Glede na predviden načrt prestrukturiranja podjetja bomo poskušali ugotoviti, ali bi bila to morda boljša rešitev kot stečaj.

Raziskali smo institut prisilne poravnave v praksi. Na primeru v praksi in hčerinskih družbah je bil institut večkrat uporabljen v različnih oblikah (poenostavljena, upniška in navadna prisilna poravnava).

V empiričnem delu naloge je predstavljen PSZ, Poslovni sistem, d. d. (v nadaljevanju PSZ). Poslovni sistem je bil mednarodna korporacija z dejavnostmi na področju trgovine z motornimi vozili, hotelirstva, kmetijstva in upravljanja z nepremičninami. Krovna družba PSZ je upravljalala družbe v sestavi poslovnega sistema in skrbela za njihov razvoj, kontroling in financiranje.

V letih 2009 do 2011 je imel PSZ obsežne investicije v širitev prodajne mreže Hyundai, dejavnost hotelirstva in širitev kapacitet v kmetijski dejavnosti. Posledično sta se povečali zadolženost in količina kratkoročnih kreditov, ki so bili dani za dolgoročne namene, kar je bila takratna praksa bank v Sloveniji. Tako je postal sistem ranljiv za zunanje dejavnike. Zaradi krize, bančnega krča in nezaupanja upnikov je družba PSZ končala v stečaju. Posledično so sledili stečajni večine hčerinskih družb.

Na primeru družbe smo predstavili posledice odločitve upnika za stečaj. Glede na načrt prestrukturiranja družbe smo ugotavljali, ali bi bilo finančno prestrukturiranje boljša rešitev za vse vpletene. Vse obravnavane dileme smo raziskali na primeru iz prakse.

1.2 Namen in cilji diplomske naloge

Namen diplomske naloge v teoretičnem delu je predstavitev zakonske podlage, priporočil in smernic reševanja prezadolženih podjetij, na tej podlagi izpeljati dileme, ki nastopajo v insolvenčnih postopkih, ter jih predstaviti na primeru iz prakse. Zaradi razmer v gospodarstvu in bančnem sektorju je bilo posledično izvedenih precej zakonodajnih sprememb. Zanimalo nas je, kako jih vidi stroka in kako so implementirane v praksi.

Cilji:

Teoretični del:

- predstaviti slovensko insolvenčno zakonodajo in njene spremembe;
- predstaviti oblike finančnega prestrukturiranja podjetja, tako izvensodnega kot sodnega, ter prenehanja podjetja;
- predstaviti smernice gospodarstva, bank in države za reševanje podjetij;
- opredeliti dileme, ki nastopajo v insolvenčnih postopkih.

Empirični del:

- predstaviti obravnavano podjetje;
- predstaviti dogodke insolvenčnih postopkov;
- opredeliti dileme na osnovi podjetja;
- predstaviti možnosti prestrukturiranja podjetja.

Raziskovalna vprašanja:

- Ali je eden izmed ciljev insolvenčne zakonodaje, gospodarstva in upnikov ohranitev zdravega poslovnega jedra podjetja?
- Kateri postopki bi omogočili ohranitev zdravega jedra PSZ?
- Kakšna je bila odločitev upnikov za stečajni postopek?

1.3 Predvidene metode za doseganje ciljev

Naloga je razdeljena na teoretični in empirični del. V teoretičnem delu smo s pomočjo metode deskripcije opisali teorijo in pojme s področja slovenske insolvenčne zakonodaje. Analizirali smo insolvenčne postopke in zakonodajne spremembe. Na tej podlagi smo opredelili dileme, ki nastopajo v insolvenčnih postopkih. S pomočjo metode kompilacije smo ugotavljali, kakšne so smernice reševanja podjetij v težavah. Z metodo sinteze smo povezali vsa področja teoretičnega raziskovanja in ugotavljali, kakšni so cilji postopkov.

V empiričnem delu smo na podlagi metode analize povezali teoretične poglede, raziskovane dileme in primer iz prakse v celoto. Analizirali smo postopke družbe in podali naše ugotovitve in predloge izboljšav zakonodajnih rešitev.

1.4 Predpostavke in omejitve diplomske naloge

Predpostavke:

Obseg obravnavane teme je zelo širok, zato posameznih institutov nismo obravnavali podrobno. Predstavljeni so glede na potrebe razumevanja raziskovanega področja. Postopki prestrukturiranja temeljijo na predpostavki delujočega podjetja in po načrtu prestrukturiranja, dezinvestiranja, ki je predstavljen v postopkih družb.

Omejitve:

- predstavljen je samo del zakonodaje obravnavanega raziskovalnega področja;
- analiza insolvenčnih postopkov je omejena za potrebe naloge;
- obravnavana bo le skupina PSZ;
- podrobneje bodo obravnavane le nekatere družbe poslovnega sistema;
- obravnavano je pretežno z vidika dolžnika;
- pomanjkanje podatkov implementacije zadnjih zakonodajnih sprememb, sodne prakse na področju preventivnega prestrukturiranja in sprememb prisilne poravnave;
- zaradi velikega obsega procesnih dejanj smo temeljito preučili le nekatere postopke poslovnega sistema;
- v stečajnem postopku so zaradi obsega procesnih dejanj obravnavani le temeljni, za analizo pomembni dogodki.

2 **NORMATIVNA ANALIZA INSOLVENČNIH POSTOPKOV**

Analizirali smo podlago insolvenčne zakonodaje, temeljna načela ter njene spremembe. Opredelili smo možne sodne in izvensodne rešitve poslovnega subjekta v finančnih težavah ter priporočila gospodarstva in ZBS o postopanju bank v prestrukturiranju dolgov slovenskega gospodarstva.

2.1 Zakonodaja

Za potrebe razumevanja opredeljenega problema smo predstavili insolvenčno zakonodajo njene spremembe ter drugo za primer relevantno zakonodajo.

2.1.1 Insolvenčna zakonodaja

Prvi insolvenčni zakon, sprejet v samostojni Sloveniji, je bil ZPPSL. Veljal je do sprejema Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP). ZFPPIPP je nadomestil takratni ZPPSL in Zakon o finančnem poslovanju podjetij (ZFPPod - Ur. l. št 54/1999, 110/1999, 97/2000 – odl. US, 50/2002 – skl. US, 93/2002 – odl. US, 117/2006 – ZDDPO-2, 31/2007 – ZFPPod-B, 58/2007 – odl. US). Sedaj en zakon ureja pravila o finančnem poslovanju gospodarskih družb, postopke zaradi insolventnosti nad pravnimi in fizičnimi osebami ter postopke prisilnega prenehanja pravnih oseb. Začeli so ga uporabljati 1. oktobra 2008. Do sedaj je bil noveliran že sedemkrat.

Razlogi za sprejetja zakona ZFPPIPP so bili posodobitev ureditve postopkov zaradi insolventnosti in uskladitev ureditve s potrebami razvitega tržnega gospodarstva, celovita, notranja skladna ureditev finančnega poslovanja, postopkov zaradi insolventnosti in postopkov prisilnega prenehanja ter uskladitev ureditve s stališči, ki jih je oblikovalo Ustavno sodišče (Plavšak 2008, 20).

Pri oblikovanju načel in poglavitnih rešitev ZFPPIPP so bile upoštevane UNICITRAL-ove zakonodajne smernice za insolvenčno pravo (Plavšak 2008, 20). Temeljni cilji so:

- omogočiti pravno varnost na trgu in spodbuditi gospodarsko stabilnost ter rast;
- čim bolj povečati vrednost dolžnikovega premoženja;
- zagotoviti ustrezno ravnotežje med prodajo premoženja zaradi plačila upnikom in finančnim prestrukturiranjem dolžnika;
- zagotoviti enako obravnavo upnikov, ki so v razmerju do dolžnika v enakem položaju;
- omogočiti pravočasno, učinkovito in nepristransko presojo položaja insolventnosti;
- ohraniti vrednost stečajne mase zaradi enakovredne (sorazmerne) razdelitve med upnike;

- zagotoviti pregledno in predvidljivo pravno ureditev postopkov zaradi insolventnosti, ki vključuje spodbudo za zbiranje in razširjanje informacij ter
- priznati sedanje pravice upnikov in oblikovati jasna pravila za določanje vrstnega reda plačila terjatev.

Te cilje je Mednarodni monetarni sklad povezal v dva splošna cilja:

- namen insolvenčnega prava je razporeditev tveganj med udeleženci tržnega gospodarstva na predvidljiv, pravičen in pregleden način;
- namen insolvenčnega prava je zaščititi in maksimizirati vrednost v korist vseh zainteresiranih in gospodarstva v celoti. (Plavšak 2008 21, po International Monetary Fund 1999, 5-6)

Že leta 2009 sta bila sprejeta Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP-A Ur. l. št. 40/2009) in Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP-B Ur. l. št. 59/2009). Prva novela, ZFPPIPP-A, je bila sprejeta predvsem zaradi potrebe po celoviti uskladitvi s stališči Ustavnega sodišča Republike Slovenije in informacijskega pooblaščenca glede varovanja osebnih podatkov. Druga novela, ZFPPIPP-B, je bila sprejeta predvsem zaradi večjega zavarovanja pravic delavcev bodočih stečajnih dolžnikov.

18. junija 2010 je bil sprejet Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP-C Ur. l. št. 52/2010). V noveli ZFPPIPP-C so določili več ukrepov za povečanje učinkovitosti postopkov in povečali pravno varnost. Podjetniku v stečajnem postopku so omogočili nov zagon ter zagotovili ustrežnejše pravne okvire za upravitelje. Dodan je bil 199. a člen ZFPPIPP, s katerim so stopili v ospredje interesi upnikov. Ti so postali nadrejeni interesom lastnikov. Poslovodstvo ali upniški odbor lahko sprejme povečanje osnovnega kapitala z novimi denarnimi vložki, ker tega niso storili lastniki (Plavšak 2011, 17-18).

Leta 2011 je bil sprejet Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP-D Ur. l. št. 26/2011). Novela ZFPPIPP-D je na pobudo slovenskega gospodarstva posegla v ureditev prisilne poravnave. Za začetek postopka prisilne poravnave mora biti izpolnjen pogoj minimalnega poplačila upnikov (50 %) in najdaljšega obdobja poplačila upnikom (4 leta).

Aprila 2011 je bila spet oblikovana široka strokovna skupina, ki je proučila izvajanje zakona ter predloge za nadaljnje spremembe. Cilj je bil povečati učinkovitost postopkov zaradi insolventnosti, zmanjšati možnosti zlorabe s strani lastnikov in bolj zaščititi (manjšinske) upnike. V noveli ZFPPIPP-E (Ur. l. št. 47/2013) so predlagali znižanje poplačila navadnih terjatev z namenom reševanja zdravih jeder. Predlog ni bil sprejet.

Leto kasneje je bil na podlagi istih izhodišč pripravljen in 23. maja 2013 sprejet Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju. Temeljne rešitve novele ZFPPIPP-E so:

- zagotovitev večjih možnosti učinkovitega in realnega prestrukturiranja insolventnih podjetij z namenom ohranjanja zdravih jeder gospodarstva: uvedba postopka poenostavljene prisilne poravnave za mikro družbe in samostojne podjetnike, dopolnitev ureditve glede povečanja osnovnega kapitala insolventnega dolžnika na podlagi sklepa upniškega odbora, določitev možnosti prenosa vodenja poslov insolventnega dolžnika na vplačnika novih delnic in dopolnitev pravil o glasovanju o prisilni poravnavi.
- Zagotovitev boljše zaščite upnikov in novih investitorjev z omejitvami pristojnosti organa nadzora in skupščine insolventnega dolžnika v postopku prisilne poravnave in možnost prenosa vodenja poslovanj.
- Izboljšanje položaja upnikov: širitev pravice upniškega odbora do vpogleda v dokumentacijo, zakonsko urejeno sprejemanje odločitev upniškega odbora na dopisnih sejah, določitev nove pristojnosti upniškega odbora o razrešitvi imenovanega upravitelja brez objektivnega razloga in sočasnem glasovanju o imenovanju katerega koli konkretnega novega upravitelja, določitev dodatnih izpodbojnih domnev insolventnosti pri dokazovanju pogojev za začetek stečajnega postopka, možnost ugovora zaradi kršitve pravic do enakega obravnavanja upnikov, podaljšanje obdobja izpodbojnosti v stečajnem postopku pravne osebe.
- Izboljšanje položaja upnikov-delavcev insolventnega dolžnika: določena je bila oprostitev založitve predujma za plačilo začetnih stroškov stečajnega postopka, določen nov razlog za ugovor proti vodenju prisilne poravnave in določena nova vrsta prednostnih terjatev.
- Preprečevanje pristranskega vpliva na postopke zaradi insolventnosti s strani subjektov, povezanih z dolžnikom: določene so bile nove ovire za imenovanje člana upniškega odbora.
- Povečanje učinkovitosti postopkov prodaje premoženja na javnih dražbah z dodatno možnostjo javne prodaje premoženja (sistem zniževanja izklicne cene).
- Spremembe nekaterih določb za učinkovit nadzor nad delom upraviteljev.
- Povečanje učinkovitosti poslovanja državnega pravobranilstva za uveljavljanje pravic države v postopkih zaradi insolventnosti: omogočeno brezplačno pridobivanje podatkov v informatizirani obliki in določena pravila glede stečaja zapuščine. (RS Ministrstvo za pravosodje 2013, 3-5).

V letu 2013 je zakonodajalec sprejel tudi Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP – F Ur. l. št. 100/2013). Najpomembnejše spremembe in dopolnitve, ki jih je uveljavila novela, so nov postopek preventivnega prestrukturiranja, odpravljena je bila omejitev najnižjega

dovoljenega poplačila in najdaljših dovoljenih rokov za poplačilo terjatev na podlagi prisilne poravnave, ter posebna pravila za prisilno poravnavo nad veliko ali srednjo družbo in uveljavitev načela absolutnih prednosti.

Najpomembnejše značilnosti nove ureditve so na področju prisilne poravnave:

- predlog prisilne poravnave, ki ga vključuje načrt finančnega prestrukturiranja, je lahko omejen samo na zmanjšanje navadnih finančnih terjatev oziroma odložitev rokov za njihovo plačilo;
- predmet predloga prisilne poravnave, ki ga vključuje načrt finančnega prestrukturiranja, je lahko tudi prestrukturiranje zavarovanih terjatev;
- kot nov ukrep finančnega prestrukturiranja je predvidena možnost izčlenitve rentabilnega poslovnega dela dolžnika v novo družbo;
- uvedena je pravna možnost (upravičenje) predlagati začetek postopka prisilne poravnave (in predložiti načrt finančnega prestrukturiranja) tudi upnikom, ki so skupno imetniki več kot 20 odstotkov vseh finančnih terjatev do dolžnika (Plavšak 2014b, 16).

31. marca 2016 je bil sprejet Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP – G Ur. l. št. 27/2016) in začel veljati 26. aprila 2016. Z novelo ZFPPIPP – G je bila spremenjena in dopolnjena ureditev na več področjih:

- glede prestrukturiranja majhnih družb (ukinjena možnost poenostavljene prisilne poravnave), dana je možnost opraviti prestrukturiranje v postopku preventivnega prestrukturiranja; sedaj se tudi za majhne družbe uporabljajo posebna pravila prisilne poravnave, urejena v oddelki 4. 8. ZFPPIPP;
- osrednji namen novele ZFPPIPP – G je bil dopolniti ureditev odpusta obveznosti v postopku osebnega stečaja. Dopolnjena so bila tudi nekatera druga pravila tega postopka:
- podaljšan je bil rok za vložitev tožbe za izpodbijanje dolžnikovih dejanj;
- dopolnjena je bila ureditev učinkov stečajnega postopka in prodaje v stečajnem postopku za stvarne pravice na prodani nepremičnini;
- spremenjena so bila pravila o prednostnih terjatvah;
- zvišana je bila najvišja vrednost premoženja, o prodaji katerega lahko v tečajnem postopku samostojno odloča samostojni sodniški pomočnik ali strokovni sodelavec (Plavšak 2016, 11–12).

2.1.2 Druga, za raziskavo relevantna zakonodaja

Področje prava gospodarskih družb je v Sloveniji urejeno v Zakonu o gospodarskih družbah (ZGD-1, Ur. l. št. 65/2009, 33/2011, 91/2011, 32/2012, 57/2012, 44/2013-odločba US, 82/2013, 55/2015, 15/2017). Je temeljni sistemski zakon na področju prava družb in določa temeljna statusna korporacijska pravila ustanovitve in poslovanja gospodarskih družb,

podjetnikov, povezanih družb, gospodarskih interesnih združenj, podružnic tujih podjetij in njihovega statusnega preoblikovanja (1. člen ZGD-1).

378. člen ZGD-1 pravi, da se osnovni kapital lahko zmanjša pod najnižji znesek (171. člen ZGD-1 – 25.000 EUR), če se ta ponovno doseže s povečanjem osnovnega kapitala. Oboje mora biti sprejeto hkrati in povečanje ni možno s stvarnimi vložki.

V 379. členu ZGD-1 so podani pogoji. Zmanjšanje osnovnega kapitala, ki je namenjeno kritju prenesene izgube, čiste izgube poslovnega leta ali prenosu zneskov v kapitalske rezerve, se lahko izvede tudi poenostavljeno. Naveden mora biti namen zmanjšanja. Poenostavljeno zmanjšanje osnovnega kapitala je dopustno, če ne obstajajo rezerve iz dobička ter kapitalske rezerve, razen zakonske in kapitalske rezerve iz 1. do 3. točke prvega odstavka 64. člena ZGD-1, katerih vsota je enaka 10 odstotkov, ali v statutu določenem višjem odstotku po zmanjšanju preostalega osnovnega kapitala in čisti dobiček poslovnega leta ter preneseni dobiček ne obstaja več. Za zmanjšanje osnovnega kapitala v skladu s prejšnjima odstavkoma se smiselno uporabljajo določbe 372. do 373. in 376. do 378. člena ZGD-1.

Obligacijsko pravo je panoga civilnega prava. Ureja pravna razmerja, ki izhajajo iz obveznosti pravnih in fizičnih oseb. Obligacijsko razmerje je med dvema subjektoma (upnikom in dolžnikom). Ena stranka je upravičena terjati od druge stranke obveznosti in ta jo mora izpolniti. Razmerja obligacijskega prava v Sloveniji ureja Obligacijski zakonik (OZ, Ur. l. št. 83/2001, 32/2004, 28/2006 - odl. US, 40/2007) (Wikipedija b.l.).

Slovenski bančni sistem je že od osamosvojitve zaradi pomanjkanja lastnih depozitov posojal podjetjem tuje prihranke (posojila na mednarodnih trgih). Z nastopom krize se je pokazal problem refinanciranja v tujini. Država je z garancijami najprej omogočila najem novih posojil za poplačilo starih. V nadaljevanju se je za poplačilo dolgov država zadolževala v tujini in deponirala sredstva v domače banke, najemali so se ugodni začasni krediti pri ECB in zmanjševala se je domača kreditna aktivnost. Tako so sedaj domače banke prešle od posredovanja tujih prihrankov na skoraj izključno posredovanje prihrankov, zbranih z depoziti na domačem trgu. Drugi razlog za omejevanje kreditne aktivnosti slovenskih bank je bilo poslabšanje kapitalske ustreznosti zaradi odpisov na kreditnem portfelju. Slovenija se je tega lotila s prenosom slabih terjatev na slabo banko in dokapitalizacijo bank (Simoneti 2014).

Zakonodajalec je v letu 2012 sprejel Zakon o ukrepih Republike Slovenije za krepitev stabilnosti bank (ZUKSB). V njem so določeni ukrepi, ki jih Vlada RS lahko sprejme za pomoč bankam in tako omogoči okrevanje finančnemu sistemu Slovenije. Z zakonom je bila ustanovljena DUTB, ki mora aktivno sodelovati pri izvedbi ukrepov. Eden izmed ukrepov je bil prenos sistemsko pomembnih bank, ki je potekal v letu 2014. Najprej so na DUTB prenesle slabe terjatev NLB in NKBM, v nadaljevanju pa še Abanka in Banka Celje. Prenos terjatev je bil opravljen po okoli 70 odstotkov manjši vrednosti. V okviru sanacije bank je

potekala tudi kontrolirana likvidacija Probanke in Faktor banke, ki sta prav tako prenesli svoje terjatve na DUTB.

Uspeh sedaj očiščenih in dokapitaliziranih bank temelji na posojanju finančnih sredstev prestrukturiranim podjetjem z dobrimi programi. Zato je potrebno aktivno, kooperativno in celovito pristopati k prestrukturiranju podjetij. DUTB ima pomembno vlogo pri tej nalogi (RS Ministrstvo za finance 2013, 3).

Splošni cilji in poslanstvo DUTB

Poslanstvo DUTB je:

- upravljati premoženje, ki je bilo kot del ukrepov za krepitev stabilnosti bank preneseno na DUTB;
- delovati po pravih poslovno-finančne stroke ter najvišjih etičnih standardih upravljanja. DUTB prepreči nasprotja interesov oziroma jih transparentno obvladuje, če preprečitev ni možna;
- izvajati proaktiven, kooperativen in celovit pristop prestrukturiranja gospodarskih družb;
- biti aktiven lastnik premoženja;
- upravljati premoženje na način, ki bo omogočal odprodajo po najboljši možni ceni.

Splošni cilj DUTB je izvedba ukrepov za krepitev stabilnosti bank s prestrukturiranjem in upravljanjem premoženja tako, da se vrednost maksimira, vendar le, če je komercialno upravičeno in skladno z zakonodajo. Sanirane banke potrebujejo za uspešno poslovanje komitente, zato je cilj DUTB tudi prestrukturiranje gospodarskih družb, kadar je ekonomsko upravičeno (RS Ministrstvo za finance 2013).

2.2 Temeljna načela ZFPPIPP

Načelo enakega obravnavanja upnikov (46. člen ZFPPIPP) določa, da je v postopku zaradi insolventnosti treba vse upnike, ki so v razmerju do insolventnega dolžnika v enakem položaju, obravnavati enako.

Načelo zagotavljanja najboljših pogojev za plačilo upnikov (47. člen ZFPPIPP) določa, da je postopek zaradi insolventnosti treba voditi tako, da se zagotovijo najugodnejši pogoji glede višine plačila in rokov za plačilo terjatev upnikov.

Načelo hitrosti postopka (48. člen ZFPPIPP) zahteva, da sodišča izvajajo postopke zaradi insolventnosti v predpisanih rokih. Sodišča in državni organi morajo prednostno obravnavati zadeve, kjer je stranka postopka stečajni dolžnik ali lahko njihov izid vpliva na potek stečajnega postopka. Sodišča imajo možnost nadzora nad časovnim delovanjem upraviteljev.

ZFPPIPP določa še dve posebni načeli v postopku prisilne poravnave in dve posebni načeli stečajnega postopka. Dodatni temeljni načeli prisilne poravnave sta:

Načelo uravnoteženosti interesov upnikov za plačilo njihovih terjatev in interesa insolventnega dolžnika za njegovo finančno prestrukturiranje (nekdanji 136. člen ZFPPIPP), ki določa, da se insolventnemu dolžniku omogoči finančno prestrukturiranje, da postane kratkoročno in dolgoročno plačilno sposoben, in da se upnikom zagotovijo ugodnejši pogoji plačila, kot jih je v primeru stečajnega postopka z novelo ZFPPIPP-F nadomestilo *načelo absolutne prednosti*. Tako je sedaj spremenjen namen postopka prisilne poravnave.

Načelo absolutne prednosti velja v primeru stečajnega postopka in prisilne poravnave. Določa vrstni red poplačila terjatev. Najprej poplačane so zavarovane terjatve, katerih plačilo je zavarovano z ločitveno pravico. Šele nato se poplačajo nezavarovane terjatve. Vrstni red teh je: prednostne, navadne ter podrejene terjatve. Korporacijske pravice (delnice, poslovni deleži) nimajo značilnosti terjatev. V primeru stečaja delničarjem ostane samo premoženjska pravica do sorazmernega dela ostanka stečajne mase. Zato je implementacija dokaj preprosta. V primeru prisilne poravnave pa načelo absolutne prednosti (136. člen ZFPPIPP) zagotavlja, da:

- sedanji delničarji dolžnika lahko obdržijo samo tak delež v osnovnem kapitalu dolžnika, ki ustreza vrednosti preostanka premoženja dolžnika, ki bi ga prejeli, če bi bil nad dolžnikom začet stečajni postopek;
- se upnikom zagotovijo ugodnejši pogoji plačila njihovih terjatev, kot če bi bil nad dolžnikom začet stečajni postopek, ob upoštevanju vrstnega reda in drugih pravil poplačila prednostnih, navadnih in podrejenih terjatev ter zavarovanih terjatev v stečajnem postopku;
- se nadaljuje poslovanje dolžnikovega podjetja oziroma rentabilnega dela tega podjetja (Plavšak 2014b 30-31).

Načelo razkritja finančnega položaja in poslovanja dolžnika (137. člen ZFPPIPP), ki določa dolžnost dolžnika, da upnikom v postopku prisilne poravnave razkrije svoj finančni položaj za presojo insolventnosti, uspešnosti načrta finančnega prestrukturiranja ter ali bodo za upnike tako zagotovljeni boljši pogoji plačila njihovih terjatev, kot če bi bil nad dolžnikom začet stečajni postopek.

Posebni načeli stečajnega postopka sta:

- *Načelo koncentracije* (227. člen ZFPPIPP), ki pravi, da morajo v skladu s pravili tega postopka upniki uveljaviti svoje zahteve za plačilo terjatev, sicer prenehajo. Določena so pravila o prijavi, preizkusu terjatev ter pravili o ločitvenih in izločitvenih pravicah.
- *Načelo omejevanja tveganj* (228. člen ZFPPIPP) določa, da v stečajnem postopku ni dovoljeno prevzemati vseh poslovnih tveganj, značilnih za poslovanje delujočega

podjema, temveč samo tista, ki so nujna za uresničitev interesa upnikov za plačilo v stečajnem postopku uveljavljenih terjatev.

2.3 Sodne rešitve prezadolženega dolžnika

Po veljavni ureditvi ZFPPIPP ureja:

Sodne postopke finančnega prestrukturiranja:

- postopek preventivnega prestrukturiranja za velike, srednje velike in majhne družbe;
- postopek prisilne poravnave, vključno s posebnimi pravili, ki veljajo za velike in srednje velike družbe;
- postopek poenostavljene prisilne poravnave, namenjen prestrukturiranju obveznosti mikro družb (ter samostojnih podjetnikov posameznikov enakih velikosti).

Stečajne postopke:

- stečajni postopek nad pravno osebo,
- postopek osebnega stečaja,
- postopek stečaja zapuščine.

Postopka prisilnega prenehanja:

- izbris iz sodnega registra brez likvidacije in
- prisilno likvidacijo.

Finančno prestrukturiranje je vrsta ukrepov, ki odpravljajo vzroke dolžnikove insolventnosti in omogočajo, da bi dolžnik postal kratkoročno in dolgoročno plačilno sposoben. Za uporabo pravil ZFPPIPP je najpomembnejša razvrstitev po merilu, kako ukrep učinkuje na terjatve upnikov. Tako lahko ukrepe finančnega prestrukturiranja razdelimo v dve skupini:

- prestrukturiranje terjatev je ukrep, ki učinkuje na terjatve upnikov (zmanjšanje glavnice, znižanje obrestne mere, odložitve dospelosti, prenehanje v primeru konverzije);
- poslovno prestrukturiranje je ukrep, ki ne učinkuje na terjatve upnikov (prodaja poslovno nepotrebne premoženja, povečanje osnovnega kapitala z novimi denarnimi vložki in različni ukrepi optimizacije) (Plavšak 2013a, 41).

2.3.1 Postopek preventivnega prestrukturiranja

Z novelo ZFPPIPP-F je bil uveden nov postopek, Postopek preventivnega prestrukturiranja, ki je urejen v 2. 3. oddelku ZFPPIPP. Namen postopka preventivnega prestrukturiranja je na podlagi sporazuma o finančnem prestrukturiranju omogočiti dolžniku, za katerega je verjetno, da bo v roku enega leta postal insolventen, izvedbo ustreznih ukrepov prestrukturiranja svojih

finančnih obveznosti in druge ukrepe finančnega prestrukturiranja, s katerimi se prepreči insolventnost (44. c člen ZFPPIPP).

Postopek se lahko vodi nad majhno, srednjo ali veliko kapitalsko družbo (44. b člen ZFPPIPP). Postopek lahko predlaga le dolžnik (44. f člen ZFPPIPP). Da se postopek lahko začne, morajo soglašati upniki, imetniki vsaj 30 odstotkov vsote vseh finančnih terjatev (44. o člen ZFPPIPP). Upniki imetniki vsaj 30 odstotkov terjatev lahko zahtevajo ustavitev postopka (44. d člen ZFPPIPP).

Sporazum o finančnem prestrukturiranju začne veljati, ko z njim soglaša 75 odstotkov imetnikov navadnih terjatev in 75 odstotkov imetnikov zavarovanih terjatev, če učinkuje tudi nanje. Sporazum mora pregledati revizor (44. o člen ZFPPIPP). V treh ali petih mesecih po začetku postopka mora dolžnik vložiti zahtevo za potrditev sporazuma o finančnem prestrukturiranju (44. r člen ZFPPIPP). Sodišče s sklepom o potrditvi potrdi sporazum o finančnem prestrukturiranju (44. t člen ZFPPIPP).

2.3.2 Postopek prisilne poravnave

Postopek prisilne poravnave omogoča prestrukturiranje družbe v okviru sodišča. Postopek se vodi nad družbo, ki je postala insolventna. 14. člen ZFPPIPP pravi, da je insolventnost položaj, ki nastane, če dolžnik oziroma dolžnica v daljšem obdobju ni sposoben poravnati vseh svojih obveznosti, ki so zapadle v tem obdobju (trajnejša nelikvidnost) ali postane dolgoročno plačilno nesposoben.

2.3.3 Postopek navadne prisilne poravnave

Za postopek prisilne poravnave se odloči dolžnik, ki verjame, da se bo s pomočjo finančnega prestrukturiranja rešil insolventnosti in postal spet kratkoročno in dolgoročno plačilno sposoben. Upniki, ki s prisilno poravnavo soglašajo, pa verjamejo, da bodo poplačani v večji meri, kot če bi začeli s stečajnim postopkom.

Kratkoročna plačilna sposobnost je sposobnost družbe, da v določenem časovnem obdobju poravnava vse zapadle obveznosti. Dolgoročna plačilna sposobnost je trajna sposobnost družbe, izpolniti vse zapadle obveznosti. Družba je dolgoročno plačilno sposobna, če je obseg njegovih dolgoročnih virov financiranja (kapital, tuji dolgoročni viri financiranja) zadosten glede na obseg, vrste poslov in tveganja, ki jim je izpostavljen (11. člen ZFPPIPP).

Postopek prisilne poravnave se vodi za izvedbo finančnega prestrukturiranja dolžnikovega podjetja, tako da:

- sedanji družbeniki lahko obdržijo le tak delež v osnovnem kapitalu, ki ustreza vrednosti preostanka premoženja, ki bi ga prejeli v primeru stečaja;

- se upnikom zagotovijo boljši pogoji plačila terjatev kot v primeru stečaja;
- se nadaljuje poslovanje dolžnikovega podjetja (136. člen ZFPPIPP).

Postopek prisilne poravnave se lahko vodi proti pravni osebi (gospodarska družba, zadruga), podjetnikom ter proti pravni osebi, ki je organizirana v drugi pravnoorganizacijski obliki (135. člen ZFPPIPP).

Predlogu za začetek postopka prisilne poravnave je potrebno predložiti poročilo o finančnem položaju in poslovanju dolžnika, revizorjevo poročilo, načrt finančnega prestrukturiranja, poročilo pooblaščenega ocenjevalca vrednosti podjetja ter dokaz o plačilu začetnega predujma. Predlog vsebuje podrejeni zahtevek, da se začne stečajni postopek, če bo zavrnjen (141. člen ZFPPIPP).

Poročilo o finančnem položaju in poslovanju mora vsebovati: računovodske izkaze in njihova pojasnila, seznam navadnih in podrejenih terjatev, seznam ločitvenih upnikov ter znesek povprečnih stroškov poslovanja v zadnjem letu (142. člen ZFPPIPP).

Dolžnik, organiziran kot kapitalska družba, lahko s predlogom prisilne poravnave ponudi upnikom, da izberejo zmanjšanje in odložitev zapadlosti svojih navadnih terjatev ali da jih prenesejo na dolžnika kot stvarni vložek na podlagi povečanja osnovnega kapitala. Če dolžnik izkazuje čisto poslovno izgubo, ki je ni mogoče pokriti iz lastnih rezerv, ali če je vrednost sredstev večja od likvidacijske vrednosti sredstev, mora dati alternativni predlog s pretvorbo terjatev v deleže (144. člen ZFPPIPP).

Dolžnik mora pred predlogom prisilne poravnave izdelati finančni načrt. V njem mora opisati svoj položaj insolventnosti, vsebino prestrukturiranja, oceno deleža plačila nezavarovanih terjatev v primeru stečaja, opis drugih ukrepov finančnega prestrukturiranja ter obrazložitev, da bo, in kako, izpolnil vse svoje obveznosti iz prisilne poravnave. Če je za uspešno finančno prestrukturiranje potrebno prestrukturirati zavarovane terjatev, se v načrt vključijo tudi te, vendar morajo upniki s tem soglašati (145. člen ZFPPIPP).

Ko se postopek prisilne poravnave začne, lahko dolžnik opravlja samo redne posle v zvezi z opravljanjem svoje dejavnosti in poravnavanjem svojih obveznosti iz teh poslov. Izredne posle sme opravljati le, če pridobi soglasje sodišča. Sodišče odloči o soglasju na podlagi mnenja upravitelja in upniškega odbora. Upravitelj nadzoruje poslovanje dolžnika. Sodišče lahko na predlog upravitelja prepove posel (151. člen ZFPPIPP).

O prisilni poravnavi odločajo upniki z glasovanjem. Glasuje lahko vsak upnik, katerega terjatev je bila priznana, razen zavarovanih in prednostnih in če so povezane družbe. Upnik zavarovane terjatve, ki je sklenil o odložitvi dospelosti ali je zavarovano terjatev prenesel na dolžnika, sme glasovati (200. člen ZFPPIPP). Prisilna poravnava je sprejeta, če zanjo glasuje najmanj 6/10 imetnikov navadnih priznanih terjatev (205. člen ZFPPIPP).

Če je upnik pred ali po uvedbi postopka prisilne poravnave vložil predlog za začetek stečajnega postopka, sodišče prekine postopek odločanja o upnikovem predlogu do konca prisilne poravnave (152. člen ZFPPIPP).

V 175. členu ZFPPIPP je opredeljen postopek z ugovorom proti vodenju postopka prisilne poravnave. V 176. členu ZFPPIPP je obrazloženo, kako se mora dolžnik na ugovor izjaviti. Če se dolžnik pravočasno izjavi o ugovoru, je v 177. členu ZFPPIPP opisan potek naroka za obravnavo ugovora. V 178. členu ZFPPIPP je določeno, do kdaj mora sodišče o ugovoru podati odločitev.

Z novelo ZFPPIPP-F je dodan nov oddelek 4. 8. ZFPPIPP. V njem so urejena posebna pravila za prisilno poravnavo nad majhno, srednjo ali veliko družbo. Najpomembnejša posebna pravila so (Cepec 2016, 79-80) :

- začetek postopka lahko poleg dolžnika predlagajo tudi upniki, imetniki finančnih terjatev;
- tudi upniški odbor lahko zahteva spremembo načrta finančnega prestrukturiranja;
- upniški odbor oziroma upniki lahko zahtevajo, da jim sodišče podeli pooblastilo za vodenje poslov družbe, in imenujejo pooblaščenca upnikov;
- za imenovanje upravitelja se ne uporablja pravilo o avtomatičnem vrstnem redu imenovanja;
- predmet prisilne poravnave so lahko tudi zavarovane terjatve ali pa zgolj nezavarovane finančne terjatve;
- uporaba izčlenitve kot posebnega instrumenta reorganizacije;
- omogočena je ponovna prisilna poravnava.

V 221. h členu ZFPPIPP so podana pravila, kako se uporablja oddelek 4. 8. ZFPPIPP. V njem je določeno, za katere poslovne subjekte se uporablja ter kakšna so pravila za upravitelja, upniški odbor in ostala pravila postopka. V njem je opredeljeno, da lahko zahtevo za spremembo načrta finančnega prestrukturiranja vloži tudi upniški odbor in kako to izvedejo (7. in 8. odstavek 221. h člena ZFPPIPP). Upniški odbor lahko v roku 3 mesecev od začetka postopka podaljša rok za spremembo načrta (182. člen ZFPPIPP).

2.3.4 Postopek poenostavljene prisilne poravnave

Ureditev prisilne poravnave v ZFPPIPP je bila z novelo-E dopolnjena z novo vrsto postopka zaradi insolventnosti, poenostavljeno prisilno poravnavo. Dodan je bil nov oddelek, 4. 7. ZFPPIPP. Postopek poenostavljene prisilne poravnave lahko predlaga dolžnik, ki se uvršča po 55. členu ZGD-1 med mikro družbe, ali nad podjetnikom, ki ustreza tem merilom.

»Da bi najmanjšim (in hkrati najštevilčnejšim) poslovnim subjektom omogočili učinkovitejše in preprostejše finančno prestrukturiranje, so nekatere zahteve, ki v postopku redne prisilne

poravnave varujejo interese upnikov, v postopku poenostavljene prisilne poravnave zmanjšane.« (Plavšak 2013, 6)

Za razliko od navadne prisilne poravnave ni imenovan niti upravitelj niti upniški odbor. Upnikom ni potrebno prijaviti svojih terjatev, prav tako se ne izvede preizkus. Zato je postopek precej cenejši, vendar je nadzor nad dolžnikom manjši. Dolžnik mora v enem mesecu po začetku postopka predložiti sodišču posodobljen seznam navadnih terjatev, na katere prisilna poravnava učinkuje. Če katerega upnika ne vključi, zanj prisilna poravnava ne učinkuje. Ne učinkuje tudi na terjatve za plačilo davkov. Od navadne poravnave se razlikuje v tem, kako je poenostavljena prisilna poravnava sprejeta.. Ne glasuje se z oddajo glasovnic, ampak upnik izreče pisno soglasje ali pa se sklene pogodba o soglasju. Glasovalno pravico ima vsak upnik, katerega terjatev do dolžnika je navedena v posodobljenem seznamu terjatev. Osnova za izračun deleža glasovalnih pravic upnika je vsota vseh navadnih terjatev upnikov, navedenih v posodobljenem seznamu terjatev (RS Ministrstvo za finance, Finančna uprava RS, 4).

Poenostavljena prisilna poravnava je sprejeta, če sta izpolnjena dva pogoja (221. e člen ZFPPIPP): če zanjo glasujejo upniki, ki imajo skupaj najmanj 6/10 vseh navadnih terjatev iz posodobljenega seznama in če zanjo glasuje več kot polovica vseh upnikov, katerih terjatve so navedene v posodobljenem seznamu terjatev. Zahtevo za potrditev mora predlagatelj vložiti v štirih mesecih od objave oklica o začetku postopka (221. f člen ZFPPIPP). Priložiti je potrebno zapisnik o izidu glasovanja in vse izjave, pogodbe o soglasju. Če poenostavljena prisilna poravnava ni sprejeta, se za razliko od navadne zoper dolžnika stečajni postopek ne začne.

2.3.5 Postopek upniške prisilne poravnave

Ureditev prisilne poravnave v ZFPPIPP je bila z novelo ZFPPIPP-F dopolnjena s posebnimi pravili o prisilni poravnavi nad srednjo ali veliko družbo, urejenimi v pododdelku 4. 8. 2. ZFPPIPP. Sedaj lahko upniki, ki so imetniki več kot 20 odstotkov finančnih terjatev, predlagajo upniško prisilno poravnavo. Upniškemu predlogu za prisilno poravnavo ključnih dokumentov ni potrebno predložiti na začetku, ampak šele k naknadnemu predlogu prisilne poravnave. To moramo upoštevati pri uporabi pravil glede:

– Oblikovanja upniškega odbora:

Odločitev sodišča o številu upniških odborov in njihovi sestavi je odvisna od vrste ukrepov prisilnega prestrukturiranja. Če so prisilno prestrukturirane samo navadne finančne terjatve, so člani upniškega odbora samo imetniki navadnih finančnih terjatev. Če so prisilno prestrukturiranje tudi zavarovane terjatve, se oblikuje upniški odbor ločitvenih upnikov. Za odločitev o imenovanju upniškega odbora mora sodišče vedeti, katere ukrepe prisilnega prestrukturiranja terjatev bo finančni načrt vključeval. To lahko ugotovi iz vsebine, ko je vložen pri naknadnem predlogu prisilne poravnave, ali na podlagi izjave upnikov, ki jo vložijo

prej. Poleg izjave mora biti vloženo tudi revidirano poročilo o dolžnikovem finančnem položaju in poslovanju. Dokler ni upniški odbor imenovan, se pri odločanju sodišča ne uporabljajo tista pravila ZFPPIPP, po katerih je soglasje upniškega odbora procesna predpostavka.

– Prijave in preizkusa terjatev:

Z objavo oklica o začetku postopka prisilne poravnave začne teči enomesečni rok za prijavo vseh navadnih in podrejenih terjatev. Če je predmet naknadnega predloga prisilne poravnave tudi prisilno prestrukturiranje zavarovanih terjatev, začne enomesečni rok za prijavo teči z objavo posebnega oklica zavarovanim upnikom 8 dni po prejemu popolnega naknadnega predloga prisilne poravnave. Osnovni seznam preizkušenih terjatev mora upravitelj predložiti v 15 dneh po objavi sklepa o izpolnjenih pogojih za glasovanje o naknadnem predlogu prisilne poravnave naknadnega predloga, ker je šele takrat znano, na katere terjatve bo učinkovala prisilna poravnava (2. točka četrtega odstavka 221. p člena ZFPPIPP). Če naknadni predlog prisilne poravnave vključuje prisilno prestrukturiranje zavarovanih terjatev, mora upravitelj v 15 dneh po poteku roka za prijavo zavarovanih terjatev izdelati dodatni osnovni seznam preizkušenih terjatev.

– Vložitve in podaljšanja roka za vložitev naknadnega predloga prisilne poravnave:

Naknadni predlog prisilne poravnave lahko v roku treh mesecev po začetku postopka vložijo predlagatelji ali dolžnik. Podaljšanje roka za dva meseca za vložitev naknadnega predloga lahko zahtevajo upniki ali dolžnik, če ima za to soglasje upniškega odbora.

– Vsebine načrta finančnega prestrukturiranja, poročila o izpolnitvi dodatnih pogojev in poročila pooblaščenega ocenjevalca podjetij:

Načrta finančnega prestrukturiranja, ki je predložen naknadnemu predlogu prisilne poravnave, ni dovoljeno spremeniti. Dodatni pogoji uspešnega finančnega prestrukturiranja so tisti ukrepi prostovoljnega prestrukturiranja terjatev, ki so nujni za uspešno finančno prestrukturiranje dolžnika. Dolžnik sklene ustrezne pogodbe o prostovoljnem prestrukturiranju terjatev še pred naknadnim predlogom in namesto poročila povzame vsebino pogodb in prikaže skupni učinek prostovoljnega prestrukturiranja v finančnem načrtu. Pooblaščen ocenjevalec podjetij v svojem poročilu presoja učinke vseh ukrepov prestrukturiranja hkrati (Plavšak 2014b,22).

V desetem odstavku 221. j ZFPPIPP člena je določeno, da proti sklepu o začetku postopka upniške prisilne poravnave dolžnik nima pravice do pritožbe. Lahko ga le izpodbija z ugovorom iz razloga iz 1. točke 172. člena ZFPPIPP.

2.3.6 Stečajni postopek nad pravno osebo

Stečajni postopek nad pravno osebo je oblika likvidacijskega postopka, ki se opravi nad dolžnikom, ker njegovo premoženje ne zadostuje za poplačilo vseh obveznosti. V postopku se

unovči vse dolžnikovo premoženje in iz njega se plačajo terjatve upnikov. Predlagatelji postopka so lahko dolžnik in upniki. V stečajnem postopku je imenovan upravitelj, ki unovči stečajno maso, izterja terjatve in opravi vsak potreben pravni posel za povečanje premoženja. Terjatve morajo upniki prijaviti v roku treh mesecev od objave oklica o začetku postopka. Če rok zamudijo, terjatev preneha in ne morejo biti udeleženi pri razdelitvi stečajne mase. Stečajna masa se deli na splošno razdelitveno maso in na posebno razdelitveno maso. Iz posebne razdelitvene mase se poplačajo terjatve, zavarovane z ločitveno pravico na premoženju, ki spada v to posebno razdelitveno maso. Če premoženje presega terjatev, se presežek prenese v splošno razdelitveno maso. Iz splošne razdelitvene mase se poplačajo upniki z nezavarovanimi terjatvami po naslednjem vrstnem redu: prednostne, navadne in podrejene terjatve. Najprej mora biti poplačan vrstni red v celoti, preden je dovoljeno začeti plačevati terjatve naslednjega vrstnega reda. Če posamezen vrstni red ne more biti poplačan v celoti, se izplača sorazmeren delež. Po opravljeni končni razdelitvi in končnem poročilu upravitelja sodišče na njegovi podlagi in mnenju upniškega odbora določi zadnji del nagrade upravitelju in zaključi postopek. Z vpisom sklepa v sodni register pravna oseba preneha (RS Ministrstvo za finance, Finančna uprava RS b.l., 5).

2.4 Slovenska načela prestrukturiranja

Leta 2011 je Združenje Manager na osnovi Bangkoških in Londonskih načel, ki povzemajo izkušnje evropskih in azijskih držav s prestrukturiranjem gospodarstva v času ekonomske krize, pripravilo Načela prestrukturiranja dolgov podjetij v Sloveniji (v nadaljevanju Načela). Načela je formulirala britanska banka Bank of England v začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja, ko so se s pritiskom prezadolženosti in ekonomske krize soočala britanska podjetja. Osnovna predpostavka načel je, da se ohrani gospodarska dejavnost, če obstaja razumna možnost, da je dejavnost sposobna preživeti na trgu.

Načela so zasnovana na londonskem pristopu, katerega izhodišča so:

- Potrebno je preudarno reagiranje bank v primeru finančnih težav dolžnika. V nobenem primeru ne bi smele brez premisleka odreči finančne podpore podjetju, sprožiti sodnih postopkov zaradi insolventnosti ali zahtevati predčasnega vračila dolžnikovih obveznosti.
- Odločitve morajo biti zasnovane izključno na zanesljivih in dostopnih informacijah vsem bankam upnicam.
- Odločitve o finančni pomoči morajo biti kolektivna odločitev vseh bank upnic.

Prestrukturiranje dolgov podjetij, ki so sposobna preživeti v konkurenčnem tržnem okolju, zunaj sodnih postopkov zaradi insolventnosti, je koristno za upnike, dolžnike, zaposlene, delničarje in za slovensko gospodarstvo. Tako se minimizirajo izgube vseh deležnikov ter izogne stečajem podjetij, uvedenih brez ustreznih analiz in razmisleka ter se ohranijo delovna mesta in poslovne zmogljivosti (Združenje Manager 2011).

Banke so v sodelovanju z Banko Slovenije in Ministrstvom za finance Načela dopolnile. Kot priporočilo članicam Združenja bank Slovenije in drugim deležnikom na trgu so bila prostovoljna Slovenska načela finančnega prestrukturiranja dolgov v gospodarstvu sprejeta na 23. izredni seji Nadzornega sveta Združenja bank Slovenije 31. marca 2014, nato dopolnjena ter potrjena na 1. redni seji Nadzornega sveta Združenja bank Slovenije 11. junija 2014. Na njihovi podlagi se lahko bolje rešujejo zahtevne razmere v finančni dejavnosti in gospodarstvu nasploh.

V Združenju bank Slovenije (2014) so opisana Slovenska načela finančnega prestrukturiranja dolgov v gospodarstvu:

1. načelo: Vsako prestrukturiranje dolgov podjetij mora zagotoviti poslovno (kar lahko vključuje tudi organizacijsko strateško) in ne samo finančno prestrukturiranje, da bi se zagotovila dolgoročna gospodarska uspešnost dolžnika.
2. načelo: Prednost imajo ukrepi za povrnitev donosnosti terjatev upnikov. Primarni cilj načrta finančnega prestrukturiranja je zagotoviti, da dolžnik čim prej začne ponovno redno plačevati finančne obveznosti.
3. načelo: Vse faze prestrukturiranja dolga podjetja je treba izvesti organizirano in brez odlašanja.
4. načelo: Če vodstvo dolžnika zagotavlja popolne in zanesljive informacije v skladu z dogovorjenim terminskim načrtom in aktivno sodeluje na vseh sestankih upniškega odbora, bodo upniki odobrili dolžniku moratorij (t. i. »Standstill Agreement «) za obveznosti podjetja, ki bo veljal določeno obdobje in katerega cilj je zagotoviti, da se odločitve o prestrukturiranju sprejemajo na podlagi popolnih in zanesljivih informacij. Praviloma bo obdobje moratorija veljalo od prvega skupnega sestanka upnikov, kjer se to dogovorijo. Sporazum o moratoriju načeloma še ne vsebuje kakršnih koli pogojev prestrukturiranja. V obdobju moratorija dolžnik plačuje obresti na obstoječe finančne obveznosti, razen če se upniki ne dogovorijo drugače.
5. načelo: Tako upniki kot dolžniki morajo sprejeti in spoštovati dejstvo, da je za uspeh finančnega prestrukturiranja nujno, da člani vodstva ves čas aktivno sodelujejo v procesu prestrukturiranja dolga.
6. načelo: Na začetku postopka prestrukturiranja je treba v najkrajšem možnem času izmed upnikov izbrati vodilno institucijo (praviloma je to upnik z največjo izpostavljenostjo) in znotraj nje pooblaščen osebo, ki mora aktivno voditi in usklajevati proces prestrukturiranja v skladu z zastavljenimi cilji in roki.
7. načelo: V večjih projektih prestrukturiranja z večjim številom upnikov, v vsakem primeru pa v primerih, ko število finančnih upnikov presega 10, je treba imenovati upniški odbor,

čigar sestava mora odražati širok spekter interesov vseh upnikov. Pri tem pa običajno upniški odbor sestavljajo upniki z največjo izpostavljenostjo do dolžnika.

8. načelo: Odločitve morajo biti sprejete na podlagi popolnih in zanesljivih informacij, ki so bile neodvisno preverjene, zato da se zagotovita potrebna transparentnost in kredibilnost procesa.
9. načelo: Če je treba imenovati revizorje, odvetnike in druge svetovalce, morajo ti imeti vse potrebno znanje, izkušnje ter razpoložljive kadre in sredstva.
10. načelo: Čeprav se običajno od dolžnika zahteva, da prevzame vse stroške profesionalnih svetovalcev, vodilnih institucij in upniških odborov, si morajo upniki prizadevati, da podjetju pomagajo nadzirati in obvladovati te stroške.
11. načelo: Obstoječe pravice upnikov iz zavarovanja morajo ostati v veljavi.
12. načelo: Novo financiranje, katerega namen je omogočiti dolžniku poslovanje v obdobju prestrukturiranja, odobreno v dogovoru z ostalimi upniki v višini nad obstoječo izpostavljenostjo na dan uveljavitve moratorija, mora imeti prednost (t.i. Super Senior Status) pred drugimi terjatvami na podlagi ustrezne oblike zavarovanja, po možnosti v prvem vrstnem redu.
13. načelo: Upniki bi si morali prizadevati zmanjšati svoje tveganje in s tem povečati verjetnost povračila predvsem z izboljšanjem zavarovanja in prihodki, odvisnimi od povečanja donosnosti podjetja, in ne samo z višjimi obrestnimi merami, zamudnimi obrestmi, zaračunavanjem provizije za prestrukturiranje ali drugimi stroški.
14. načelo: Prodaja dolga je sprejemljiva, vendar si mora upnik, ki prodaja terjatve, prizadevati, da kupec ne bo škodil procesu prestrukturiranja dolgov.
15. načelo: Bremena iz prestrukturiranja je treba razdeliti pravično ob upoštevanju prioritet, ki jih smiselno določa načelo absolutne prednosti, hkrati pa sodijo med osnovne principe dobre prakse v mednarodnem okolju.
16. načelo: Dolžnik se mora med procesom prestrukturiranja vzdržati vsakršnega komuniciranja z mediji ali razkrivanja informacij nepooblaščenim osebam, medtem ko mora najpomembnejšim deležnikom, to je zaposlenim, kupcem in dobaviteljem, razkriti samo informacije, ki so ključne za njihovo delovanje oziroma poslovanje. Upniki pa morajo poskrbeti za strogo zaupnost informacij, s katerimi razpolagajo in so povezane s prestrukturiranjem dolžnika.
17. načelo: Upniki morajo obdržati pravico do neodvisne lastne poslovne presoje in ciljev, vendar med obdobjem moratorija in do končnega izvedenega prestrukturiranja nihče od

upnikov ne sme, na skrivaj ali kakor koli drugače, poskušati izboljšati svojega zavarovanja ali položaja za plačilo v procesu prestrukturiranja oziroma izboljšati svoje lastne pozicije na račun drugih, temveč mora upoštevati skupni cilj, to je podpora prestrukturiranju zadolženega dolžnika. Vsakršna ravnanja posameznih upnikov na škodo ostalih upnikov se bodo obravnavala kot oškodovanje upnikov (Združenje bank Slovenije 2014).

Združenje bank Slovenije ima kodeks obnašanja in poslovne etike svojih članic. V njem so opredeljena temeljna načela, odnosi do strank in med članicami sami. Kodeks vsebuje tudi Priporočila za usklajeno postopanje bank upnic v primeru podjetij v finančnih težavah. Je neobvezujoč okvir aktivnosti bank za reševanje potencialno sposobnih podjetij, ki so se zaradi splošne krize znašli v finančnih težavah in potrebujejo prestrukturiranje. Njihov cilj je povečanje učinkovitosti reševanja podjetij brez formalnih insolvenčnih postopkov in tako doseči boljše rezultate tako za banke kot zadolžena podjetja. Naj se ohrani delujoče podjetje, ki ima poslovni potencial (Združenje bank Slovenije 2015). Priporočila so precej podobna Slovenskim načelom prestrukturiranja dolgov v gospodarstvu.

2.5 Izvensodno prestrukturiranje družbe

V času krize nastopijo zaostreni pogoji poslovanja za podjetja. Hitro se lahko zgodi, da družba zaide v težave. Za uspešno prestrukturiranje je potrebno izvesti celovit nabor ukrepov, tako poslovnega kot finančnega prestrukturiranja. Temelj izvensodnega prestrukturiranja je, da so vsi deležniki na boljšem kot v primeru izterjave in insolvenčnih postopkov. Predpogoji uspeha postopka pa so zanesljivi podatki o tržnem potencialu, trden pogodbeni dogovor med večjimi upniki, trden dogovor med lastniki in upniki ter nadzor nad izvajanjem postopka.

Poslovno prestrukturiranje pomeni ukrepe, ki so del rednega poslovanja in zahtevajo dolgotrajnejšo izvedbo. Poznajo se v prihodkih in odhodkih družbe v bilanci stanja. Finančno prestrukturiranje pa pomenijo ukrepi izven rednega poslovanja, ki se kažejo v večjih spremembah v bilanci stanja podjetja (aktiva – viri financiranja ali na obeh straneh bilance). S finančnim prestrukturiranjem se rešujejo težave nelikvidnosti, prezadolženosti (kapitalske neustreznosti) in insolventnosti. Nelikvidnost pomeni, da družba ni sposobna pravočasno poravnati svojih zapadlih obveznosti. Prezadolženost pomeni, da ima podjetje preveč dolžniških in premalo lastniških virov in zato višje stroške financiranja, vendar je vrednost kapitala še vedno pozitivna. Insolventnost ima bolj dolgoročni vidik. Pomeni, da vrednost premoženja ne zadostuje za poplačilo vseh obveznosti na dolgi rok. Vrednost kapitala je izničena in lastniki izgubijo vse korporacijske pravice. (Simoneti in Radež 2013).

Upniki imajo ob nastopu finančnih težav družbe precej veliko pogajalsko moč, ki jo lahko v primeru sodelovanja, dobro izkoristijo. V načrt prestrukturiranja lahko vključijo marsikatero dodatne pogoje prestrukturiranja. Tudi dezinvestiranje dodatnega premoženja. Uprava,

lastniki bodo pripravljene sodelovati, saj je izvensodno prestrukturiranje najbolj optimalna rešitev za reševanje finančnih težav družbe. Tako stroškovna, časovna kot poslovna.

Zunajsodno dogovarjanje je po mednarodnih izkušnjah najučinkovitejši način prestrukturiranja podjetij v razmerah globoke ekonomske krize (Greganovič 2013, 10).

3 DILEME INSOLVENČNIH POSTOPKOV V PRAKSI

ZFPPIPP je bil do sedaj noveliran že sedemkrat. Zakonodajalec je uzakonil precej novosti na področju insolvenčne zakonodaje. Njihova učinkovitost mora biti sedaj preverjena na sodiščih. Med raziskavo področja smo naleteli na nekatere dileme, ki se pojavljajo v postopkih v praksi. Zbrali smo mnenja stroke in si jih ogledali na primeru iz prakse.

3.1 Izbira postopka prestrukturiranja

Takoj ko nastopijo težave v poslovanju podjetja, je potrebno ukrepati. Poslovno prestrukturiranje, ki bo omogočilo prihodnje donose in izboljšalo likvidnost, je naloga uprave. Glede finančnega prestrukturiranja pa so potrebna pogajanja z upniki. V kolikor obstajata poslovni potencial in zaupanje upnikov, se v medsebojnem sodelovanju pripravi in izvede načrt prestrukturiranja. Izvensodni postopki so najbolj optimalna rešitev prestrukturiranja, tako zaradi hitrosti postopka kot stroškov. Tudi glede načrta prestrukturiranja je možna večja fleksibilnost. Vendar je za uspeh postopka potrebno sodelovanje upnikov. Če tega ni, lahko družba izvede prestrukturiranje v okviru sodišč. »Prednosti sodnih postopkov so predvsem: prisilnost ukrepov za nekooperativne upnike in lastnike, dosledno zagotavljanje vrstnega reda poplačila, večja pravna varnost, širši zajem terjatev, formalizirani postopki prijavljanja, prerekanja, priznavanja ter razvrščanja terjatev.« (Simoneti 2014, 13)

V primeru, da družba še ni insolventna, vendar za to obstaja utemeljena možnost v prihodnosti, lahko družba izvede postopek preventivnega prestrukturiranja. Za začetek postopka potrebuje soglasje 30 odstotkov upnikov. Za potrditev sporazuma potrebuje soglasje 75 odstotkov imetnikov navadnih terjatev in 75 odstotkov imetnikov finančnih terjatev, če sporazum vpliva tudi nanje (44. o člen ZFPPIPP). Imetniki 30 odstotkov terjatev lahko postopek prekinejo (44. d člen ZFPPIPP).

V primeru, da je družba postala insolventna in je mikro družba, lahko predlaga postopek poenostavljene prisilne poravnave. Da je potrjena, mora soglašati najmanj 6/10 vseh navadnih upnikov in več kot polovica vseh upnikov (221. e člen ZFPPIPP). Postopek je stroškovno in časovno učinkovit. Če ni potrjen, se stečajni postopek ne začne. To je primerna zakonodajna rešitev za najmanjše poslovne subjekte.

V primeru, da je mikro ali majhna družba (po 55. členu ZGD-1), lahko predlaga postopek redne prisilne poravnave. Za potrditev potrebuje soglasje 60 odstotkov navadnih upnikov (205. člen ZFPPIPP). Če je družba srednja ali velika, zanjo veljajo nekatera posebna pravila. Za potrditev potrebuje soglasje 60 odstotkov navadnih upnikov (205. člen ZFPPIPP). Če so prestrukturirane tudi zavarovane terjatve, mora soglašati tudi 75 odstotkov upnikov zavarovanih terjatev ali 85 odstotkov zavarovanih terjatev, če se preoblikujejo ločitvene

pravice (221. n člen ZFPPIPP). V primeru nepotrjene prisilne poravnave sodišče začne stečajni postopek.

Za odločitev postopka prestrukturiranja v okviru sodišča je odvisna stopnja zadolženosti, nelikvidnosti. Upoštevati je potrebno velikost družbe ter višino in obliko terjatev, potrebnih prestrukturiranja. Za sodelovanje upnikov, strokovnjakov poslovno-finančne in pravne stroke družba pripravi realen finančni načrt. Finančni načrt mora prepričati upnike, da soglašajo s prestrukturiranjem in ga potrdijo. Temelj je zaupanje upnikov v uspeh in dobro medsebojno sodelovanje v celotnem procesu prestrukturiranja.

3.2 Enakopravnost strank v insolvenčnih postopkih

ZFPPIPP je zakon s precej neuravnoteženim položajem strank. Celo višje sodišče pravi, da do zlorab ponavadi prihaja ravno iz tega razloga (Toplak 2017).

ZFPPIPP postavlja v primeru insolventnosti interese upnikov nad interese lastnikov. Slednji smejo svoje interese uresničevati samo toliko, da niso ogroženi interesi upnikov, da prejmejo plačilo svojih terjatev v največjem deležu (Plavšak 2008). ZFPPIPP v 14. členu določa, da je položaj insolventen, če dolжник v daljšem obdobju ni sposoben poravnati vseh svojih obveznosti, ki so zapadle v tem obdobju (trajnejša nelikvidnost), ali postane dolgoročno plačilno nesposoben. Zakon pozna precej izpodbojnih in neizpodbojnih domnev nastanka insolventnosti (14. člen ZFPPIPP). Seznam se je dopolnjeval skoraj z vsako novelo. Sedaj dolжник težje dokazuje solventnost družbe.

Izpodbojne predpostavke trajne nelikvidnosti:

- če za več kot dva meseca zamuja z izpolnitvijo ene ali več obveznosti v skupnem znesku, ki presega 20 odstotkov zneska njegovih obveznosti, izkazanih v zadnjem javno objavljenem letnem poročilu;
- če sredstva na njegovih računih ne zadoščajo za izvršitev sklepa o izvršbi ali poplačilo izvršnice in tako stanje traja neprekinjeno zadnjih 60 dni;
- če nima odprtega najmanj enega bančnega računa in če po 60 dni od pravnomočnosti sklepa o izvršbi ni poravnal svojih obveznosti;
- če dolжник s pravnomočno potrjeno prisilno poravnavo ali poenostavljeno prisilno poravnavo za več kot dva meseca zamuja s plačilom svojih obveznosti iz prisilne poravnave, s plačilom svojih obveznosti do ločitvenih upnikov ali z izvedbo drugih ukrepov iz prisilne poravnave (14. člen ZFPPIPP).

Izpodbojne predpostavke dolgoročne plačilne nesposobnosti:

- če je vrednost njegovega premoženja manjša od vsote njegovih obveznosti (prezadolženost);

- pri dolžniku, ki je kapitalska družba: če je izguba tekočega leta skupaj s prenesenimi izgubami dosegla polovico osnovnega kapitala in te izgube ni mogoče pokriti v breme prenesenega dobička ali rezerv.

Če dolžnik več kot dva meseca zamuja s plačilom plač delavcem do višine minimalne plače ali s plačilom davkov in prispevkov in takšno stanje traja na dan vložitve predloga postopka zaradi insolventnosti, velja, da je neizpodbojno trajneje nelikviden (14. člen ZFPPIPP).

Težava je, da v času krize nastopijo zaostrene razmere. Zaradi bančnega krča in upada poslovne dejavnosti lahko hitro formalno nastopi insolventnost, čeprav ima družba zdrav poslovni potencial. Ker imajo sodišča vlogo zaščite upnikov, je lahko dokazovanje solventnosti dolžnika oteženo. Sprašujemo se, ali imajo sodišča dovolj poslovno-finančnega znanja za tovrstno presojo na podlagi cenilca podjetja in mnenja upnikov. Cenilec podjetja oceni likvidacijsko vrednost podjetja, ki temelji predvsem na računovodskih izkazih in premalo upošteva sedanje vrednosti prihodnjih donosov podjetja. Likvidacijska vrednost se lahko znatno razlikuje od tržne (več kot 30 odstotkov). Tudi upniki lahko imajo lastne interese na škodo vseh ostalih vpletenih (hitro poplačilo iz zavarovanja, ne glede na posledice). Mogoče bi bilo smiselno poglobljeno sodelovanje s strokovnjaki poslovno-finančne stroke, ki lahko kompetentno ocenijo prihodnje donose družbe in s tem možno poplačilo upnikov v primeru prestrukturiranja družbe ter se tako ohranijo perspektivna podjetja.

Služba Vlade RS za zakonodajo (v nadaljevanju SVZ) je z medresorskim usklajevanjem predloga novele ZFPPIPP-E posredovala pripombe glede večanja pristojnosti upniškega odbora. Meni, da je ureditev neustrezna, saj postavlja upniški odbor v vlogo nadzornega organa nad upraviteljem. Funkcijo nadzornega organa lahko opravljata samo sodišče oziroma Ministrstvo za pravosodje in javno upravo in ne upniški odbor, ki nima dovolj kompetenc za presojo dela upravitelja. Ne strinjajo se tudi z dostopom do dokumentacije iz poslovanja dolžnika in dokumentacije upravitelja brez izkazanega pravnega interesa. Prehajanje tovrstnih podatkov mora biti v zaščito vseh strank postopka ustrezno varovano. SVZ meni tudi, da je ureditev, kjer lahko upniški odbor kadarkoli razreši upravitelja brez obrazložitve in določenih pogojev ter imenuje novega, pravnosistemske neustrezna. Upravitelju pa je odvzeta pravica do pritožbe proti sklepu sodišča (Ministrstvo za pravosodje RS, Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah ZFPPIPP 2013, 8-10).

Novi člen 119. a ZFPPIPP iz novele ZFPPIPP-E daje upnikom možnost razrešiti upravitelja brez obrazložitve, brez objektivnega razloga, če ne uživa več zaupanja upnikov, in imenujejo svojega. Moč glasovalne pravice se meri po deležu terjatve. Ravno večji upniki imajo pogosto interese nezdružljive z enakopravnim obravnavanjem upnikov (pridobitev premoženja po ugodni ceni). Če upravitelj ne bo sledil njihovim interesom, ga lahko zamenjajo za sebi naklonjenega. Zato je ureditev v 119. a členu ZFPPIPP neprimerna iz naslednjih razlogov:

- je v nasprotju s sistemsko ureditvijo postopkov zaradi insolventnosti;

- namesto da bi bolj varovala interese upnikov, omogoča večjim upnikom uresničevanje interesov v nasprotju z namenom postopka in enakopravnim obravnavanjem vseh upnikov (Plavšak 2013a, 37).

Sedaj lahko večji upniki v okviru upniškega odbora izvajajo nadzor nad upraviteljem, ga nepreklicno zamenjajo brez objektivnega razloga in imajo vpogled v interno dokumentacijo dolžnika in upravitelja. Tako lahko upniki v upniškem odboru izvajajo pritisk na upravitelja, da deluje v njihovo korist. Zakonodajalec je tako omogočil večjim upnikom, da lahko na škodo drugih uresničujejo svoje lastne interese.

6. odstavek 221. j člena ZFPPIPP pravi, da lahko upniki kot predlagatelji upniške prisilne poravnave predlagajo imenovanje upravitelja. Zaradi povečane kompleksnosti postopka prisilne poravnave je za njegovo uspešno vodenje potrebno širše znanje in več izkušenj. Ker ima upravitelj pomembno vlogo pri uspešnem vodenju postopka, lahko upniki predlagajo upravitelja (Plavšak 2014b, 40).

Pričakuje se, da je vsak upravitelj dovolj kompetenten, da lahko uspešno vodi vse postopke ZFPPIPP. V primeru, da ni tako, je tudi v interesu dolžnika, da je postopek uspešen in da zakonodajalec zagotovi dodatna usposabljanja zanje. S tem členom se spet ruši enakopravnost strank v postopku.

Menimo, da večanje pooblastil upniškemu odboru v takšni meri lahko pripelje do zlorab v postopkih. Vsaka stranka v postopku ima v osnovi lastne interese in ne moremo predpostavljati, da bo upniški odbor deloval vedno v dobro vseh upnikov. Tako si lahko z razpolaganjem internih informacij večji upniki povečajo svoja upravičenja na škodo drugih. Ker pa lahko izvajajo pritisk na upravitelja ali ga celo zamenjajo in izberejo svojega, je verjetnost, da upravitelj ne bo ukrepal, večja. Banke imajo sedaj lahko celo svojega »hišnega« upravitelja. Takšna neuravnoteženost strank povečuje možnost zlorab položaja. Glede na to, da je enakopravno obravnavanje strank temeljno načelo zakona, bi bilo potrebno razmerja nekoliko uravnovesiti.

3.3 Sodelovanje upnikov

Sodelovanje upnikov v postopkih prestrukturiranja je predpostavka za uspešno izveden postopek. Sodelovanje je potrebno med družbo in upniki in tudi med upniki samimi.

Sodelovanje med dolžnikom in upniki:

Načrt finančnega prestrukturiranja je lahko učinkovit časovni in poslovno-finančni okvir postopka prisilne poravnave. Žal morajo v primeru odstopanj sodišča prevzemati vlogo arbitra pri zahtevnih poslovnih vprašanjih. Zato bi bilo vsem vpletenim, sodišču, upnikom in družbam, prihranjenega precej časa, če bi upniki aktivno sodelovali že pri nastajanju načrta

prestrukturiranja. Načrt finančnega prestrukturiranja bi poleg izvedljive različice vseboval tudi minimalni scenarij, ki se ga ne sme prekoračiti. Tako bi se presoja odstopanja načrta finančnega prestrukturiranja prepustila upnikom in dolžnikom namesto sodiščem, ki zaradi vloge varovanja upnikov interpretirajo insolvenčno zakonodajo precej ozko in ne dopuščajo odstopanj od začrtanega načrta (Mlinarič, Zorko in Rogač 2016, 19).

Sodelovanje upnikov med seboj:

V izvensodnih pogajanjih prestrukturiranja srednjih ali večjih družb običajno sodeluje večje število finančnih upnikov. Za potrditev finančnega prestrukturiranja je potrebno soglasje vseh. Prestrukturiranje mora učinkovati na vse upnike in posamezen upnik se mora vzdržati dejanj, ki bi lahko ogrozila prestrukturiranje. Ponavadi je prav zahteva, da na iste pogoje pristanejo tudi drugi upniki, predpogoj za potrditev prestrukturiranja. Tako lahko nesodelovanje enega upnika onemogoči izvensodno prestrukturiranje. Tudi prestrukturiranje v okviru sodišč je vprašljivo, če je »nesodelovalni« upnik imetnik večjih terjatev.

Temeljna težava izvensodnega prestrukturiranja je pravična obravnava zavarovanih upnikov. Namesto prestrukturiranja družb so banke v času krize predvsem utrjevale zavarovanja. Sedaj lahko vsak dobro zavarovan upnik z vztrajanjem na svojem zavarovanju ogrozi obstoj družbe. Da lahko družba uspešno izvede prestrukturiranje, je potrebno sodelovanje vseh večjih finančnih upnikov. Ena izmed možnosti je prenos vseh bančnih terjatev z zavarovanji vred pri eni osebi (slabi banki) (Simoneti in Jašovič 2013, 10-11). To je država tudi storila z ZUKS. Prenesla je slabe terjatve podjetij na DUTB in tako omogočila sanacijo prezadolženih podjetij z zdravim poslovnim potencialom. Čas bo pokazal, ali je DUTB odigral vlogo pri sanaciji slovenskega gospodarstva.

3.4 Posledice stečajnega postopka

Stečajni postopek je skrajno sredstvo za poplačilo upnikov. Preden se dolžnik ali upniki odločijo zanj, je potrebno temeljito preučiti vse preostale možnosti, postopke, ki lahko ohranijo delujoče podjetje. Odločitev za stečaj ima precej negativne učinke za podjetje, za upnike, za zaposlene, za delničarje ter za širše okolje. Premoženje družbe pa se prodaja po precej nižjih cenah od realnih. Zakonodajalec je omogočil precejšen nabor postopkov, s katerimi je mogoče ohraniti zdravo jedro družbe. V primeru stečaja to vedno ni mogoče. Še posebej občutljive so družbe z distribucijskimi pogodbami, saj lahko stečaj pomeni prekinitev pogodbe in je tako uničen temelj družbe. Nenavadno je tudi predlagati stečajni postopek krovne družbe finančnega holdinga, ki ima v lasti vrsto dobro delujočih družb. Posledično doživijo družbe hude poslovne pretrese, ki lahko pomenijo celo konec družbe.

Posledice stečaja se v celoti pokažejo šele med postopkom. Vendar bi morala biti naloga predlagatelja postopka tudi, da jih vsaj v manjši meri predvidi. Dobro bi bilo, da bi jih

predlagatelj preučil že prej. Veliki finančni upniki, ki pogosto tudi predlagajo postopek, imajo na razpolago večje ekipe strokovnjakov in sredstev, da lahko temeljito preučijo, kateri postopek je manjše zlo in prinaša večje koristi zanje ter kakšne so posledice. Vendar v primeru enostranskih odločitev na škodo drugih žal ne odgovarjajo. ZFPPIPP ne ureja tovrstne odgovornosti za stranke v postopkih.

3.5 Institut prisilne poravnave

Sodna praksa v postopku prisilne poravnave zahteva strogo realizacijo načrta finančnega prestrukturiranja. Ne dopušča kakršnihkoli odstopanj, kljub temu da so v praksi odstopanja od načrtovanih prihodkov nekaj povsem običajnega. Prav tako ne moremo takoj zahtevati učinkov finančnega prestrukturiranja, ampak so ti razvidni šele kasneje. Tako lahko ozka razlaga zakonodaje v današnjem poslovnem okolju onemogoči skoraj vsako prisilno poravnavo, čeprav je prav prisilna poravnava zelo pomemben instrument za reševanje zdravih poslovnih jeder gospodarskih družb. Zato je krepitev pravne in ekonomske stroke tako pomemben proces v razvitejših gospodarstvih, sploh na področju insolvenčne zakonodaje (Mlinarič, Zorko in Rogáč 2016, 19).

3.5.1 Dileme upniške prisilne poravnave

Upniki lahko sedaj z upniško prisilno poravnavo izvajajo pritisk na dolžnika. Čeprav so njihove obveznosti morebiti sporne (dolžnik uveljavlja ničnost), lahko upniki imetniki 20 odstotkov terjatev predlagajo upniško prisilno poravnavo in sodišče bo vlogi ugodilo. Upniški predlog ni deležen vsebinske sodne presoje, saj je omejen na formalni preizkus, ki ne zahteva niti preverjanja obstoja domneve insolventnosti po 14. členu ZFPPIPP. Dolžnik v postopku odločanja o predlogu ne more sodelovati, ker mu sodišče predloga ne vloži. Nima niti pravice do pritožbe. Edino, kar lahko dolžnik naredi, je, da poda ugovor proti vodenju postopka prisilne poravnave in dokazuje, da je solventen, vendar šele po začetku postopka. Pravne posledice pa nastopijo takoj, ko se postopek začne, in znajo bit resna ovira za normalno poslovanje družbe. Dolžnik sme opravljati le nekatere posle pod nadzorom upravitelja. Za nekatere posle mora soglašati sodišče (151. člen ZFPPIPP). Vsa izplačila mora odobriti upravitelj (158. člen ZFPPIPP). Tega pa izberejo upniki, in to njim naklonjeno osebo (221. j člen ZFPPIPP). Omejijo se tudi pristojnosti organa nadzora in skupščine (151. a člen ZFPPIPP). Upniki pa lahko na stroške dolžnika najamejo revizorja, pravnike ... (221. l člen ZFPPIPP). Prav tako veljajo nekatera pravila za terjatve družbe. Če poslovodstvo krši omejitve, lahko upniki zahtevajo pooblastila za vodenje poslov. Poleg pravih posledic so za družbo zelo pomembne tudi poslovne posledice (Kaluža 2017).

3.5.2 Transformacija dolžniškega kapitala v lastniškega

V okviru finančnega prestrukturiranja je v postopku prisilne poravnave možna transformacija dolžniškega kapitala v lastniškega. Uvedena je bil že v prejšnjem zakonu ZPPSL in je ZPPIPP samo nadaljeval tradicijo. Z novelami pa je prostovoljna transformacija s strani dolžnika postala tudi prisilna s strani upnikov.

Prepričanje javnosti in zakonodajalca je bilo, da do take transformacije pride redko, vendar je empirična analiza Jaka Cepca pokazala, da je od leta 2008 do aprila 2013 prišlo do transformacije dolžniškega kapitala v lastniškega kar v 27,5 odstotka primerov (Cepec 2016, 88).

S sprejetjem zakona je bila transformacija možna le s strani dolžnika, če je bila predvidena v načrtu finančnega prestrukturiranja. Povečanje osnovnega kapitala je morala potrditi skupščina, kot je postopek izveden po ZGD-1. Z novelo ZFPPIPP-C je bil dodan 199. a člen ZFPPIPP, ki je omogočil prisilno dokapitalizacijo dolžnika na podlagi sklepa upniškega odbora. Poslovodstvo sme sprejeti tak sklep, samo če je tako predvidel v načrtu finančnega prestrukturiranja. V noveli ZFPPIPP-E pa je bilo omogočeno prisilno povečanje osnovnega kapitala s terjatvami do dolžnika. Sklep o zmanjšanju in povečanju osnovnega kapitala lahko sprejme upniški odbor brez soglasja skupščine dolžnika. Tak sklep lahko sprejmejo tudi ločitveni upniki. V noveli ZFPPIPP-F pa je bilo v postopku prisilne poravnave sprejeto načelo absolutnih prednosti. Tako mora dolžnik, če je predlagatelj postopka, obvezno dati tudi alternativno ponudbo za konverzijo terjatev v deleže (144. člen ZFPPIPP). Poročilo o finančnem položaju in poslovanju mora vsebovati likvidacijsko vrednost družbe. Če je ta nič, se izvede poenostavljeno zmanjšanje osnovnega kapitala, razveljavi vse delnice ali poslovne deleže in izvede povečanje osnovnega kapitala. Sklep o zmanjšanju osnovnega kapitala lahko sprejme upniški odbor, tudi če tega ni v načrtu finančnega prestrukturiranja in pooblaščen ocenjevalec podjetja meni, da ni potreben (Cepec 2016, 82-85).

Zmanjšanje osnovnega kapitala zaradi pokrivanja izgub na nič pomeni, da sedanji delničarji izgubijo korporacijske pravice v družbi. Kadar je izguba večja kot osnovni kapital, ima družba stanje negativnega kapitala, zato je ekonomska vrednost družbe enaka nič. S tem so delnice ali deleži tudi vredni nič. Če upniki ne potrdijo prisilne poravnave, gre družba v stečaj. V stečaju pa glede na stanje družbe družbeniki ne bi dobili ničesar, zato ne pride do razlastitve in s tem do kršitve pravic družbenikov (Plavšak 2011, po Cepec 2016, 88).

Cepec meni, da pred začetkom stečaja še vedno obstaja možnost dogovora o finančnem prestrukturiranju in uspešno izvedeni prisilni poravnavi. S tem je ekonomska vrednost večja od nič, prav tako korporacijske pravice delničarjev. V primeru stečaja se upniki poplačajo iz unovčenega dolžnikovega premoženja, v primeru finančnega prestrukturiranja pa iz prihodnjih donosov družbe. Finančna reorganizacija ekonomsko učinkovite družbe lahko omogoči, da dolžnik ustvari večje prihodnje donose, kot ima obveznosti. V tem primeru so

delnice imele vrednost in je bila razlastitev delničarjev neustavna. Temeljni problem je, da se vrednost dolžnikovega premoženja izračuna na podlagi likvidacijske vrednosti. Namesto ugotavljanja insolventnosti družbe po računovodskem kriteriju bi bilo primerneje ekonomsko-finančno vrednotenje družbe na podlagi prihodnjih donosov (Cepec 2016, 89).

Ilič, Jan in Bratina (2013, 22) menijo, da je novela ZFPPIPP-C omogočila upnikom prevzem insolventne družbe. Sprašujejo se, ali sta insolventnost in potreba po finančni reorganizaciji dovolj velika razloga za posege v interese delničarjev. Ekonomska vrednost kapitala delujoče družbe je kljub insolventnosti lahko večja od nič, saj je po poslovno-finančnih pravilih ne moremo enačiti s knjigovodsko vrednostjo. Upoštevajo naj se bodoči ekonomski učinki kapitala. Zato je lahko kljub negativnemu kapitalu vrednost delnic večja od nič. Sprašujejo se tudi o utemeljenosti tako obsežnih pooblastil upniškega odbora, kajti v primeru zlorab s strani upnikov, uprave ali organa nadzora delničarji ne uživajo pravnega varstva. V primeru neustreznosti računovodskih izkazov presoja ni zagotovljena. Vprašljiva je tudi pravica upnikov, da se lahko odločijo o povečanju osnovnega kapitala, kljub temu da tak ukrep ni nujen. Dokapitalizacija za minimalen znesek ob milijonski nepokriti izgubi ne pripomore k prestrukturiranju, ampak je namen le izključitev delničarjev. Opozarjajo tudi na možnost neskladja z direktivo 2012/30/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012, ki določa, da lahko o spremembi osnovnega kapitala odloča samo skupščina družbe.

V 199. d členu ZFPPIPP so določena pravila za poenostavljeno zmanjšanje osnovnega kapitala. Če insolventni dolžnik, njegovo poslovodstvo ali upniki (navadni ali ločitveni) sprejmejo sklep o povečanju osnovnega kapitala insolventnega dolžnika z novimi denarnimi ali stvarnimi vložki, mora ta vsebovati tudi odločitev, da se hkrati izvede poenostavljeno zmanjšanje takrat, ko dolžnik ne more iz dobička ali rezerv pokriti izgube ter če je vrednost sredstev večja od likvidacijske vrednosti sredstev. Poenostavljeno zmanjšanje za pokrivanje izgube se izvede tako, da najprej izgubo pokrije morebitni dobiček, rezerve in nato osnovni kapital, dokler ni pokrita vsa izguba. Kadar se vrednost sredstev razlikuje od likvidacijske vrednosti sredstev, pa se osnovni kapital zmanjša za razliko med njima in ta razlika se prenese v kapitalne rezerve. Če se osnovni kapital zmanjša na 0, se vse delnice razveljavijo.

Poenostavljeno zmanjšanje osnovnega kapitala se izvede tako, da lahko dosedanji lastniki obdržijo samo tolikšen delež v osnovnem kapitalu, kot je vrednost, ki bi jo prejeli v stečajnem postopku (Plavšak 2014b, 32).

V 7. točki prvega odstavka 142. člena ZFPPIPP je opisana likvidacijska vrednost sredstev kot vrednost, ocenjena v skladu z mednarodnimi standardi ocenjevanja vrednosti ob predpostavki prisilne prodaje v stečajnem postopku.

Likvidacijska vrednost sredstev je precej nižja kot knjigovodske vrednosti (v približno 30 odstotkov v analiziranih postopkih). Kadar ima družba veliko premoženja, je lahko razlika med njima v milijonskih vrednostih in osnovni kapital ne more zadostovati za njeno

pokrivanje. Prav tako se dobički družbe pogosto ne pretvorijo v osnovni kapital, ampak v preostale kapitalske postavke (druge rezerve iz dobička). Zato je lahko osnovni kapital glede na vrednost premoženja družbe precej nizek. Tako lastniki skoraj ne morejo obdržati niti dela svojega premoženja. S 199. d členom ZFPPIPP so upnikom korporacijske pravice skoraj zagotovljene. Kateri lastnik bi se prostovoljno odločil za prestrukturiranje svojega podjetja v okviru insolvenčne zakonodaje, v postopku prisilne poravnave, če bo zagotovo izgubil svoje premoženje?

3.5.3 Ničnost solidarnih poroštev

Solidarno poroštvo je urejeno v OZ v 1019. členu. Solidarni porok se zaveže kot porok in plačnik. Enako kot dolжник odgovarja za celo obveznost in upnik lahko zahteva njeno izpolnitev dolžnika, poroka ali obeh hkrati.

Posojila ali zavarovanja med družbo in delničarji (družbeniki) so v praksi pogost pojav, vendar zanje veljajo določene omejitve. Te določajo pravila korporacijskega prava o razmerjih med družbo in delničarji; najpomembnejša so pravila o ohranjanju kapitala. Pravila so strožja, če gre za posojilo, zavarovanje dano delničarju. Za presojo posojil, zavarovanj med družbo in delničarji se uporabljajo predvsem pravila ohranjanja kapitala. Glavno pravilo je izplačilna prepoved:

- V delniškem pravu je uzakonjena v 227. členu ZGD-1. Varovana je celotna vrednost premoženja. Dovoljene so le transakcije, ki ne zmanjšujejo premoženja, ker gre drugače za prikrito izplačilo dobička. Tudi kadar gre za dobiček družbe, mora delitev sprejeti skupščina.
- Za d. o. o. je uzakonjena v prvem odstavku 495. člena ZGD-1. Družbenikom ni dovoljeno izplačilo premoženja, potrebnega za ohranitev osnovnega kapitala in vezanih rezerv.

Če na primer družba prevzame jamstvo kot porok za posojilo delničarju, mora uprava zagotoviti ustrezno zavarovan regresni zahtevek in se tako družba zaščiti pred morebitno uveljavitvijo zavarovanja. Če tega ni, gre za primer prepovedanega vračila vložka po prvem odstavku 227. člena ZGD-1. To pa je kršitev pravil o ohranjanju kapitala. Najbolj učinkovit način sanacije kršitve pravil je, da se poslu odreče veljavnost (Podgorelec 2015, 97-102).

Na tem področju je v Sloveniji tudi že sodna praksa. Višje sodišče v Ljubljani potrjuje stališče, da je zaveza o zavarovanju za prejemnika zavarovanja nična, kadar gre za razmerje med obvladujočo in odvisno družbo. Prejemnika zavarovanja ni potrebno varovati, kadar je opustil skrbnost dobrega strokovnjaka in sprejel poroštvo, ki bi utegnilo predstavljati vračilo vložka po prvem odstavku 227. člena ZGD-1. To velja, kadar za poroštvo ni bilo nobene nasprotne izpolnitve (I Cpg 323/2013).

Če poroštveno obveznost izpolni porok, pride do personalne subrogacije, kar pomeni prenehanje poročstva, ne pa prenehanje obveznosti glavnega dolžnika. Porok, ki je izpolnil obveznost, postane sedaj upnik, kar pomeni, da nanj preide terjatev z vsemi stranskimi pravicami in jamstvi za njeno izpolnitev (1018. člen OZ po Vrenčur 2013, 123).

4 ŠTUDIJA PRIMERA V PRAKSI

Predstavili smo poslovni sistem PSZ ter potek dogodkov, ki so privedli do insolvenčnih postopkov družb sistema. Anarzirali smo insolvenčne postopke krovne družbe in nekaterih hčerinskih družb. Dotaknili smo se tudi možnosti odškodninske odgovornosti za stečaj družbe.

4.1 Predstavitev Poslovnega sistema PSZ

PSZ je bila mednarodna korporacija z dejavnostmi na področju trgovine z motornimi (osebnimi) vozili, kmetijstva, hotelirstva in upravljanja z nepremičninami. Krovna družba PSZ je upravljala družbe v lasti poslovnega sistema. Skrbela je za njihov razvoj, kontroling in financiranje, zato je najemala dolgoročne in kratkoročne kredite pri domačih in tujih bankah.

PSZ so sestavljale štiri dejavnosti:

- avtomobilska dejavnost (trgovina in servis),
- kmetijsko-živilska dejavnost,
- hotelirska dejavnost,
- dejavnost gospodarjenja z nepremičninami.

PSZ ni bil le finančni holding, ampak je iz vidika upravljanja deloval kot dejanski in pogodbeni koncern. Obvladujoča družba je s pogodbo o obvladovanju ali kot stoddstotni lastnik izvajala funkcijo vodenja odvisnih družb.

Letni čisti prihodki od prodaje vseh družb PSZ so bili: v letu 2011: 112.360.707 EUR, v letu 2012: 96.518.870 EUR, v letu 2013: 102.466.610 EUR (Ajpes: Konsolidirano letno poročilo 2013). Konec leta 2013 je imel sistem 345 zaposlenih.

4.1.1 Dejavnost prodaje vozil

Dejavnost prodaje vozil je bila najpomembnejša dejavnost skupine PSZ. Predstavljala je 90 odstotkov vseh prihodkov. Temelj dejavnosti je bilo generalno zastopstvo in distribucija vozil blagovne znamke Hyundai za Hrvaško, Srbijo, Črno goro in Kosovo.

Hyundai Auto Zagreb, d. o. o. (v nadaljevanju Hyundai Auto Zagreb) je bila najmočnejša družba v skupini PSZ po prihodkih, sredstvih, kapitalu in dobičku. Bila je nosilka ekskluzivne pogodbe o generalnem zastopstvu in distributerstvu vozil Hyundai za Hrvaško in Kosovo. Na Hrvaškem je bilo deset prodajno-servisnih centrov, trije lastni. Vstop Hrvaške v EU je omogočil direktno brezcarinsko prodajo na trge EU. Leta 2013 so bili čisti prihodki od

prodaje 40.181.248 EVR, poslovni izid pa 534.950 EVR čistega dobička (Ajpes: Konsolidirano letno poročilo 2013, 12).

Družba *Hyundai Auto, d. o. o. Beograd* (v nadaljevanju Hyundai Auto Beograd) je bila glede na višino čistih prihodkov druga najmočnejša družba v skupini. Bila je nosilka ekskluzivne pogodbe o generalnem zastopstvu in distributerstvu vozil Hyundai za Srbijo in Črno goro. V Srbiji je bilo deset prodajno-servisnih centrov, eden lastni. Leta 2013 so bili čisti prihodki od prodaje 24.752.920 EVR, poslovni izid pa 178.168 EVR čistega dobička (Ajpes: Konsolidirano letno poročilo 2013, 14).

Za nakup pravic dolgoročnega ekskluzivnega distribuiranja znamke Hyundai je bilo leta 2005 plačanih 9 milijonov EVR. V izgradnjo atraktivnih poslovnih prodajno-servisnih objektov na prestižnih lokacijah na Hrvaškem in v Srbiji je bilo vloženih približno 26 milijonov EVR.

Generalno zastopstvo in distribucija vozil blagovne znamke je bilo izrednega pomena za sistem. Ekskluzivno pogodbo s Hyundai Motor Company za prodajo vozil sta imeli družbi Hyundai Auto Zagreb in Hyundai Auto Beograd. Skupaj sta ustvarili skoraj 70 odstotkov vseh prihodkov.

V Sloveniji je delovala družba *Avto Celje, Trgovsko in servisno remontno podjetje, d. d.* (v nadaljevanju Avto Celje). Bila je pooblaščen prodajalec in serviser za vozila znamk Peugeot, Ford, Toyota in Fiat; pooblaščen serviser za gospodarska vozila Man, Renault Trucks in Iveco; prodajalec rabljenih vozil in nadomestnih delov ter izvajala je tehnične preglede vozil.

4.1.2 Kmetijsko-živilska dejavnost

Kmetijsko-živilsko dejavnost je opravljala družba *Meja, kmetijsko podjetje Šentjur, d. d.* (v nadaljevanju Meja Šentjur). Ukvarja se s proizvodnjo konzumnih jajc, sadja in žitaric. Meja Šentjur je ena izmed največjih slovenskih družb na področju proizvodnje konzumnih jajc in sadja.

4.1.3 Hotelirska dejavnost

Hotelirska dejavnost se je izvajala v *Hotelu Marita, d. o. o.* (v nadaljevanju Hotel Marita) v Portorožu. PSZ je imel v lasti tudi hotel Medijske toplice v Izlakah.

4.1.4 Dejavnost gospodarjenja z nepremičninami

Dejavnost gospodarjenja z nepremičninami se je nanašala predvsem na gospodarjenje z lastnimi in naložbenimi nepremičninami družb. Veliko nepremičnin je bilo v celjski regiji.

4.2 Potek dogodkov

PSZ je imel v preteklih letih velika investicijska vlaganja, na primer v razvoj in širjenje prodajne mreže znamke Hyundai na Hrvaškem in v Srbiji, obnova hotela Marita in širitev kapacitet v kmetijski dejavnosti. Samo v letih 2009 do 2011 so investicije znašale 35 milijonov EVR.

Iz Konsolidiranega letnega poročila 2013 je razvidno, da je imela skupina v svojih sredstvih predvsem dolgoročna sredstva (31. december 2013: sredstva 97.482.149 EVR; dolgoročna sredstva: 72.319.953 EVR (Ajpes: Konsolidirano letno poročilo 2013, 41)). V skladu z ekonomsko in bančno prakso takšna struktura sredstev že ob nastanku kreditnih razmerij zahteva namensko dolgoročno financiranje. Skupina je financirala svoja dolgoročna sredstva le z okoli 50 odstotki dolgoročnih virov financiranja, preostanek so predstavljali kratkoročni krediti. V praksi so kratkoročni krediti pogosto predstavljali dolgoročni vir financiranja. Banke so jih nato obnavljale skozi daljše časovno obdobje. V finančno-ekonomski stroki velja, da se celo 70 odstotkov kratkoročnih kreditov stalno obnavlja. V času večjih investicijskih vlaganj sistema sta slovenski bančni sistem pestila dva problema: pomanjkanje dolgoročnih virov financiranja in kapitalski primanjkljaj, zato banke niso bile sposobne kreditirati slovenskega gospodarstva v skladu z ekonomsko in bančno prakso. V primeru pravilno delujočega bančnega sistema bi sistem svoje dolgoročne naložbe financiral z dolgoročnimi krediti.

»Zaradi načina financiranja kreditne ekspanzije domačih bank na mednarodnih trgih so bili številni dolgoročni projekti podjetij financirani s kratkoročnimi viri.« (Simoneti 2014)

Iz Konsolidiranega letnega poročila PSZ 2013 je razvidno, da je v letu 2013 skupino financiralo 20 bank. Največji obseg kreditov je imela skupina pri Abanki Vipa, d. d. (v nadaljevanju Abanka) in Nova ljubljanska banka, d. d. (v nadaljevanju NLB). Vsi krediti poslovnega sistema in odvisnih družb so imeli večkratna in kakovostna stvarna zavarovanja v obliki hipotek na nepremičninah krovne družbe in odvisnih družb, zastavnih pravic na zalogah odvisnih družb ter zastavnih pravic na delnicah odvisnih družb. Iz Konsolidiranega letnega poročila 2013 je razvidno, da so bile obresti najetih kreditov precej raznolike (Ajpes: Konsolidirano letno poročilo 2013, 29). Obrestne mere domačih bank so bile v primerjavi s tujimi bankami pretirano visoke, kar zelo bremeni denarni tok in zmanjšuje odplačilno sposobnost družbe pri bankah.

Obrestne mere za dolgoročne kredite so bile 1,3 ali 6-mesečni EURIBOR s pribitki od 1,1 do 6,25 odstotkov ter s fiksnimi obrestnimi merami od 3,59 do 8,5 odstotkov. Obrestne mere za kratkoročne kredite so bile 1,3 ali 6-mesečni EURIBOR s pribitki 3 do 6,95 odstotkov ter fiksnimi obrestnimi merami od 5 do celo 13,8 odstotkov. Zapadla posojila, najeta pri bankah, so obrestovana po zamudni obrestni meri, ki znaša 8,25 odstotkov (Ajpes: Konsolidirano letno poročilo 2013, 29).

V poslovni praksi imajo dolgoročni krediti višje obrestne mere, saj predstavljajo večje tveganje za poplačilo kredita. Obrestne mere kratkoročnih kreditov poslovnega sistema pa so bile celo višje od dolgoročnih.

Poslovna skupina je imela konec leta 2013 pokrite vse finančne obveznosti (62.544 tisoč EVR s stvarnimi zavarovanji, terjatvami, opremo in z zalogami v višini 125.585 tisoč EVR, kar pomeni celo dvakratnik dolga (Mlinarič in Fišer, 2016, 26).

Gospodarska kriza je imela za avtomobilsko industrijo negativne posledice. Ker je bila avtomobilska dejavnost temelj sistema, jih je čutil tudi poslovni sistem. Zaradi zmanjšanja prihodkov in visokih stroških dolga se je poslovni sistem soočal z manjšimi likvidnostnimi težavami. Posledica krize je bila tudi znaten padec cen nepremičnin. Nepremičnine so predstavljale precejšnji del zavarovanj sistem, kar je pomenilo manjšo vrednost zavarovanja kreditov, posledično za banke dodatno tveganje. Vendar je bila največja težava sistema predvsem ročnost kreditov in visoke obrestne mere. Zato se je uprava aktivno dogovarjala o prestrukturiranju kratkoročnih finančnih obveznosti družbe v dolgoročne. Kljub visokim stroškom finančnih obresti je bila družba ves čas sposobna servisirati svoja posojila.

Leta 2011 so bili čisti prihodki iz prodaje 112,4 milijonov EVR. Padec je sledil leta 2012, in sicer na 96,5 milijonov EVR. Leta 2013 so se rezultati izboljšali na 102,5 milijonov EVR čistih prihodkov. Kljub zaostrenim pogojem poslovanja je uspelo poslovnemu sistemu od leta 2011 do 2013 zmanjšati finančne obveznosti za 14 milijonov EVR. (Ajpes: Konsolidirano letno poročilo PSZ, d. d., 2012 in 2013).

Z vsemi bankami upnicami je imel poslovni sistem dolgoletno dobro poslovno razmerje, tudi z obema največjima upnicama sistema, NLB in Abanko. Banki sta, poleg ostalih bank upnic, finančno podpirali poslovni sistem in tako omogočili obsežne investicije v rast in razvoj sistema. Investicije so bile pretežno financirane s kratkoročnimi krediti, vendar z vednostjo bank, da gre za dolgoročni vir financiranja. Krediti so se letno podaljšali oziroma obnovili skozi daljše časovno obdobje. V letu 2013 se je uprava sistema aktivno dogovarjala o prestrukturiranju družbe. Največja bančna upnica krovne družbe PSZ, NLB, je 15. aprila 2013 odobrila reprogramiranje kreditov. Rok vračila se je podaljšal na 20. december 2021 in enoletni moratorij na odplačilo glavnice. Vendar je banka reprogramiranje pogojevala tako, da tudi preostale banke upnice sklenejo s PSZ reprogramiranje pod enakimi pogoji. Reprogramiranje je bilo doseženo z vsemi bankami upnicami, razen z Abanko. Ta je 6. julija 2013 dodatno zahtevala neodvisni pregled poslovanja (IBR) in analizo možnosti finančnega prestrukturiranja. Na predlog Abanke je analizo dolgoročne poslovne in finančne stabilnosti izdelala KF Finance, cenitve in finančno poslovanje, d. o. o. (v nadaljevanju KF finance). Analiza je bila pozitivna pod pogojem prestrukturiranja v obliki reprograma. V reprogramu bi bilo potrebno podaljšanje ročnosti kreditov, znižanje obrestne mere (na bančnem trgu konkurenčno višino) in dezinvestiranje poslovno nepotrebnega premoženja (sistem ga je imel

za približno 18 milijonov EVR in bi ga lahko iztržil vsaj po polovični ceni). Ekonomska analiza je potrdila zaupanje večine bank v uspeh prestrukturiranja sistema. Uprava sistema je predlagala ponovni sestanek, vendar upnica Abanka z upravo ni več komunicirala. 26. decembra 2013 je zahtevala od krovne družbe PSZ vračilo 9,8 milijonov EVR, odpoklicala kredit Hotelu Marita in na osnovi poroštvene obveznosti zahtevala vračilo kredita v višini 3,6 milijonov EVR. Vračilo tako velikega zneska v petih dneh nikakor ni bilo izvedljivo. Tako je Abanka povzročila nelikvidnost družbe. Ker ni bil dosežen dogovor o reprogramiranju, je NLB prenesla svoje terjatev na DUTB, in to v višini 16,2 milijona EVR. 31. januarja 2014 je Abanka vložila predlog za začetek stečajnega postopka. Družba PSZ je tudi po zapadlosti kreditnih pogodb redno plačevala pogodbene obresti Abanki, kot da bi bili kratkoročni krediti formalno obnovljeni. Zaradi navedenih dogodkov družba ni mogla refinancirati svojih dolgov in postala je formalno insolventna, čeprav je imela kot delujoči sistem dovolj premoženja za poplačilo vseh svojih obveznosti. Z ekonomskega vidika pa poslovni sistem PSZ ni bil insolventen. Družba zaradi razmer v gospodarstvu in prezadolženosti ni bila več kapitalsko ustrezna, vendar je imela potencialno poslovno dejavnost. Pričakovani prihodnji denarni tokovi iz premoženja bi bili dovolj za poplačilo vseh upnikov.

Iz poteka dogodkov pogajanja o prestrukturiranju je razvidno, da velik del bančnega sektorja izvaja postopke izvensodnega prestrukturiranja po priporočilih Združenja Manager in ZBS. Vendar je za sklenitev dogovora potrebno soglasje vseh upnikov. Težavna je tudi izvedba prestrukturiranja družbe v okviru sodišč. Kadar se kateri izmed večjih upnikov odloči za nesodelovanje, je večina postopkov prestrukturiranja praktično neizvedljivih.

Poslovni sistem in Abanka sta dolgoletno uspešno poslovno sodelovala. Abanka je bila poleg NLB največja bančna upnica sistema. Velik del investicij je bilo financiranih s kratkoročnimi krediti, ki so se stalno obnavljali. Takšna je bila poslovna praksa banke. Uprava je banko redno obveščala o poslovanju, reorganizacijah in poslovnih načrtih družbe. Sistem je vsakič pred zapadlostjo kredita na banko naslovil vlogo za podaljšanje in ta je kredit reprogramirala ali sklenila novo kratkoročno pogodbo. Tako je tudi v letu 2013 sistem na banko naslovil vlogo za podaljšanje. Abanka je tega leta prejela državno pomoč in je posledično zaostрила pogoje poslovanja s komitenti. Istočasno je v banki potekala reorganizacija. Poslovno enoto, s katero je sistem sodeloval, so delno ukinili. Tako so skrbništvo nad sistemom prevzele druge osebe, ki niso imele poglobljenega znanja o delovanju sistema in so bil nenaklonjene lastniški strukturi poslovnega sistema. Abanka v nadaljevanju ni bila pripravljena več sodelovati in je celo zahtevala stečajni postopek družbe. Primerno vedenje banke bi bilo, če bi o tem pravočasno obvestila komitenta, in to še pred zapadlostjo kreditov, in se dogovorila o razumnih rokih vračila kredita. Banka je finančna institucija, katere temelj je zaupanje njenih komitentov. Zato je tako pomembno, da so njena ravnanja v skladu z dobrimi poslovnimi običaji in njena dejanja ne povzročajo škode drugim poslovnim subjektom.

Poslovni sistem je bil finančno in lastniško med seboj zelo prepleten. Krovna družba je za potrebe družb skupine najemala kredite, te so kot solidarni poroki jamčile zanje. Družbe so tudi medsebojno jamčile za obveznosti odvisnih družb. Tako je skupina delovala kot enoten sistem. Za stalno obnavljanje kratkoročnih finančnih obveznosti so banke zahtevale vedno več zavarovanj. Tako je vsaka družba kot solidarni porok jamčila za precejšnji del kreditov krovne in hčerinskih družb. Z unovčevanjem poroštev sta Abanka in DUTB po prevzemu terjatev od NLB ohromili celoten sistem. Posledično so sledile neuspele prisilne poravnave družbe PSZ, Avto Celja, Hotela Marita, Hyundai Auto Zagreb (v nadaljevanju stečajni postopki vseh družb) in upniška prisilna poravnava družbe Meja Šentjur ter izguba ekskluzivnih pogodb za generalno zastopstvo in distribucija vozil blagovne znamke Hyundai.

Celotna skupina PSZ je 31. decembra 2013 izpolnjevala predpostavko delujoče skupine. Kljub neugodni ročnosti finančnih obveznosti to ni vplivalo na plačilno sposobnost, saj so se kratkoročni krediti v preteklosti stalno obnavljali. Njena geografska in produktna razpršitev, zdrave marže in zadosten denarni tok je omogočal servisiranje finančnega dolga v preteklosti in po ocenah tudi v prihodnje. V primeru sklenitve dogovora s finančnimi upniki bi bili lahko upniki poplačani v celoti. Zmanjšanje dolga bi bilo mogoče tudi s prodajo poslovno nepotrebne premoženja. V opazovanem obdobju je bilo finančno prestrukturiranje izvedljivo brez večjih tveganj za upnike poslovnega sistema. Ukrepi upnika proti krovni družbi PSZ so bili preuranjeni in ne dovolj poslovno domišljeni, vsekakor pa v nasprotju z dobrimi poslovnimi običaji, finančno stroko in sprejetimi načeli finančnega prestrukturiranja posojil. Sprožitev stečajnega postopka krovne družbe PSZ s strani upnika je neutemeljena in je povzročila škodo za delničarje družbe. Takšno mnenje sta podala ekonomsko-finančna strokovnjaka Mlinarič in Fišer (Mlinarič in Fišer 2016, 84).

Delničarji družbe PSZ si v uspešnih letih gospodarske rasti niso izplačevali dobičkov v škodo družbe. Dobičke so vlagali v razvoj družb, zato je poslovnemu sistemu uspelo ustvariti toliko premoženja. Res so bile, zaradi optimističnih pričakovanj v času konjunktura, investicije nekoliko previsoke in s tem tudi zadolženost družb, vendar je imel sistem perspektivne dejavnosti, ki bi ustvarjale v prihodnosti dovolj denarnega toka za poplačilo vseh obveznosti. V času krize pa so lastniki in uprave upravičeno pričakovali od zakonodajalca, da bo ustvaril pogoje za izvedbo uspešnega prestrukturiranja. Vendar je ta s še strožjimi predpisi in z uvedbo načela absolutnih prednosti ustvaril lastnikom zelo nenaklonjeno zakonodajo. Temelj prisilne poravnave je poleg prestrukturiranja postal tudi izguba korporacijskih pravic. V času krize, ko je vrednost premoženja v prisilni prodaji znatno zmanjšana, je razlastitev delničarjev neizogibna, kar bi lahko bil celo poseg v pravice delničarjev, ki jih mora zakonodajalec tudi varovati.

4.3 Insolvenčni postopki družbe PSZ

Med pogajanja o izvensodnem finančnem prestrukturiranju družbe je upnik Abanka 26. decembra 2013 zahtevala od krovne družbe PSZ vračilo 9,8 milijonov EVR, odpoklicala kredit Hotelu Marita in na osnovi poroštvene obveznosti zahtevala vračilo kredita v višini 3,6 milijonov EVR. Na osnovi teh zahtev je 31. januarja 2014 Abanka vložila predlog za začetek stečajnega postopka. 19. marca 2014 je družba PSZ vložila predlog za začetek postopka poenostavljene prisilne poravnave. Tako so se začeli postopki sodnega prestrukturiranja družbe v okviru sodišč.

4.3.1 Postopek poenostavljene prisilne poravnave (St 119/2014)

24. marca 2014 se je začel postopek poenostavljene prisilne poravnave (St 1191/2014). 2. aprila 2014 je prvostopenjsko sodišče prekinilo postopek odločanja o predlogu za začetek stečajnega postopka, ki ga je vložila Abanka, in to do konca postopka poenostavljene prisilne poravnave (152. člen ZFPPIPP). 15. aprila 2014 je Abanka vložila pritožbo zoper sklep o začetku poenostavljene prisilne poravnave, vendar je prvostopenjsko sodišče obdržalo v veljavi sklep o prekinitvi stečajnega postopka. Na ta sklep je Abanka vložila pritožbo. Višje sodišče v Ljubljani je pritožbo zavrnilo in sklep potrdilo (Cst 333/2014).

Ker družba ni uspela pridobiti soglasja DUTB in Abanke, je 21. avgusta 2014 vložila umik predloga za začetek postopka poenostavljene prisilne poravnave. Istočasno je vložila predlog za začetek redne prisilne poravnave, vendar ga je sodišče kot nedovoljenega zavrglo (St 3827/2014).

Načrt finančnega prestrukturiranja družbe v okviru poenostavljene prisilne poravnave:

Iz načrta finančnega prestrukturiranja je razvidno, da je bila družba insolventna po eni izmed točk 14. člena ZFPPIPP. Družba je bila po zakonu trajno nelikvidna, ker je zamujala z izpolnitvijo obveznosti v znesku, večjem od 20 odstotkov svojih obveznosti. Leta 2013 je zapadlo veliko kratkoročnih finančnih obveznosti, ki so se stalno obnavljale skozi daljše časovno obdobje. Poskus izvensodnega finančnega prestrukturiranja ni bil uspešen.

Po preostalih kriterijih družba ni bila insolventna. Ni zamujala s plačilom plač delavcem niti ni imela sklepa o izvršbi. Po zakonu je bila družba dolgoročno plačilno sposobna in ni bila prezadolžena, ker je bilo njeno premoženje večje od obveznosti. Prav tako nepokrita izguba ni presejala polovice osnovnega kapitala.

Prisilna poravnava učinkuje na navadne in ločitvene upnike. Ponudili so poplačilo vseh obveznosti v šestnajstih letih: najprej dvoletni moratorij na plačilo glavnice, v nadaljevanju poplačilo glavnice v 14 letih. Fiksna obrestna mera bi bila 3,5 odstotkov na glavnico. V roku štirih mesecev po potrditvi poenostavljene prisilne poravnave je družba pričakovala, da bo

dosegla dogovor z ločitvenimi upniki. Nanje prisilno prestrukturiranje ne učinkuje, zato bi bilo potrebno doseči prostovoljni dogovor o prestrukturiranju terjatev.

Terjatve upnika NLB so bile prenesene na DUTB. V primeru soglasja DUTB bi lahko bila poenostavljena prisilna poravnava sprejeta. S prenosom terjatev Abanke na DUTB bi bila DUTB imetnik večine terjatev družbe in bi omogočila prestrukturiranje družbe. Tako bi lahko bila poenostavljena prisilna poravnava uspešno sprejeta in zaključena. Za razliko od NLB DUTB ni bila pripravljena sodelovati v postopku. Brez sodelovanja poglobitnega upnika družba ni imela nobene možnosti prestrukturiranja v okviru sodišč.

4.3.2 Stečajni postopek (St 433/2014)

Sodišče je 17. oktobra 2014 odločilo, da se stečajni postopek St 433/2014 nadaljuje (p. d. 112). Za upravitelja je bil že v predhodnem stečajnem postopku imenovan Radovan Triplat. 1. avgusta 2014 je na pobudo DUTB sodišče z začasno odredbo omejilo upravičenja dolžnika za sklepanje pogodb in opravljanje drugih poslov. Družba PSZ je vložila ugovore na tri odločitve sodišča (zavržen predlog prisilne poravnave, začetek stečajnega postopka in začasno odredbo). Višje sodišče je vse tri pritožbe zavrnilo (Cst 497/2014, Cst 498/2014, Cst 503/2014).

Iz otvoritvenega poročila (p. d. 242) je razvidno, da so v otvoritveni bilanci družbe PSZ celotne delnice, deleži odvisnih družb v lasti družbe brez vrednosti. Res je del premoženja družb v stečaju (Avto Celje in Hotel Marita), vendar bi bilo potrebno preostale družbe ovrednotiti, tako kot je to upravitelj storil z nepremičninami, in upoštevati v otvoritvenem poročilu. Kako je lahko stečajni upravitelj predvidel, da bodo temeljne družbe poslovnega sistema uničene?

Upravitelj je velik del nepremičnin oddal v kratkoročni najem in postopno, na podlagi cenitev, soglasij upniškega odbora in sodišča prodaja premoženje družbe ter opravlja ostale nujno potrebne posle družbe. Stečaj še ni zaključen, zato ne vemo, kakšno bo poplačilo upnikov. Glavno premoženje družbe so bile naložbe, ki so zaradi posledic stečaja krovne družbe brez vrednosti. Zato je poplačilo upnikov malo verjetno.

4.4 Insolvenčna postopka družbe Hotel Marita

Hotel Marita je butični hotel v Portorožu v bližini plaže, marine, teniških igrišč in le nekaj korakov od centra Portoroža. Ima 83 luksuzno opremljenih sob. Leta 2009 je bil v celoti obnovljen. Povečane so bile kapacitete in zgrajen zunanji bazen. Del kompleksa so tudi notranji bazen, savne in lastno parkirišče. Celoten kompleks obdaja zelenje in je primeren za idealen oddih.

Leta 2013 so potekala pogajanja za reprogramiranje kratkoročnih kreditov družbe. Med pogajanja je konec decembra 2013 družbi Abanka odpovedala kreditne pogodbe in tako povzročila insolventnost. 3. februarja 2014 je Abanka vložila predlog za začetek stečajnega postopka. Še preden je družba prejela predlog, je vložila predlog za začetek poenostavljene prisilne poravnave.

4.4.1 Postopek poenostavljene prisilne poravnave (St 1102/2014)

19. marca 2014 je Okrožno sodišče v Kopru začelo postopek poenostavljene prisilne poravnave nad družbo (p. d. 5).

V predlogu postopka uprava razlaga, da so težave nastopile zaradi znatnega povečanja in podaljšanja investicije in izsiljevanja izvajalca del. Pogodbena vrednost 5,7 milijonov EVR v sedmih mesecih je poskočila na 10,5 milijonov EVR v osemnajstih mesecih. Tako je bila zamujena dodatna sezona delovanja. Zaradi slabega vodenja je družba leta 2009 poslovala z izgubo, zato so zamenjali upravo. Novi upravi je s postopki poslovnega prestrukturiranja uspelo zmanjšati izgubo. Ključni razlog za insolventnost je odpoved dolgoročnih kreditov največjega ločitvenega upnika, Abanke.

Iz osnovnega načrta finančnega prestrukturiranja je razvidno, da je bila družba insolventna po treh kriterijih (14. člen ZFPPIPP): družba zamuja s plačilom obveznosti, večjih od 20 odstotkov vseh obveznosti, zamuja več kot dva meseca z izplačilom davkov ter prispevkov ter imela je več kot 60 dni blokiran transakcijski račun. Prisilna poravnava učinkuje na navadne in zavarovane terjatve. Imetniki navadnih terjatev bi bili poplačani v celoti najkasneje v treh letih. Imetnikom zavarovanih terjatev so ponudili poplačilo celotne obveznosti najkasneje v šestnajstih letih po pravnomočno sprejeti poenostavljeni prisilni poravnavi, eno- do triletni moratorij in poplačilo v naslednjih petnajstih letih. Dogovore z ločitvenimi upniki so želeli doseči prostovoljno v roku štirih mesecev po pravnomočno sprejeti prisilni poravnavi.

2. julija 2014 je družba Hotel Marita na sodišče poslala zahtevo za potrditev poenostavljene prisilne poravnave po 221. f členu ZFPPIPP. Sodišče je 1. septembra 2014 potrdilo poenostavljeno prisilno poravnavo (p. d. 23). Zanj je glasovalo 60,67 odstotkov upnikov navadnih terjatev ter 60 od 96 upnikov iz posodobljenega seznama terjatev. Vsebina je 100-odstotno poplačilo vseh navadnih terjatev v roku treh let, brez obresti.

4.4.2 Stečajni postopek (St 513/2014)

19. marca 2014 se je začel postopek poenostavljene prisilne poravnave. Abanka se je pritožila. 1. julija 2014 je družba vložila zahtevo za odložitev odločanja o predlogu za začetek stečajnega postopka, zato je sodišče postopek 5. avgusta 2014 prekinilo do konca postopka prisilne poravnave ter imenovalo upraviteljico Marino Marinc Pilej. Po potrditvi

poenostavljene prisilne poravnave je sodišče 22. septembra 2014 odločilo, da postopek nadaljuje. Sodišče je 14. oktobra 2014 opravilo narok ter na podlagi predloženih listin in navedb dolžnika ugotovilo, da kljub potrjeni poenostavljeni prisilni poravnavi še ni odpravljene insolventnosti in odločilo, da se nad družbo začne stečajni postopek (p. d. 21). Okrožno sodišče v Kopru je 15. oktobra 2014 začelo postopek nad družbo Hotel Marita (p. d. 22).

Iz končnega poročila izhaja, da je bila unovčena in razdeljena celotna stečajna masa (v znesku 6.897.509,76 EVR, končno poplačilo vseh upnikov znaša 14,25 odstotka). Sodišče je 24. aprila 2018 postopek zaključilo (p. d. 399).

4.5 Insolvenčna postopka družbe Avto Celje

Avto Celje je družba s 60-letno tradicijo na področju trgovine z avtomobili. Družba je med leti 2011 in 2013 letno ustvarjala od 32 do 36 milijonov EVR prihodkov. Bila je pooblaščen prodajalec in serviser za vozila znamk Peugeot, Ford, Toyota in Fiat ter pooblaščen serviser za gospodarska vozila Man, Renault Trucks in Iveco. Ukvarjala se je tudi s prodajo rabljenih vozil in nadomestnih delov ter izvajala tehnične preglede. Gospodarska in finančna kriza je povzročila motnje v poslovanju. Zaradi odpovedi sodelovanja bank se je družba znašla v finančnih in posledično poslovnih težavah.

4.5.1 Prisilna poravnava (St 1369/2014)

Sodišče je 6. maja 2014 izdalo sklep o začetku postopka prisilne poravnave. Upravitelj je Matija Vičar.

Razlog za nastop insolventnosti družbe je v začetku leta 2014 odpovedana podpora bank. Uprava družbe je bila v pogajanjih za sprejetje Programa finančnega prestrukturiranja. 24. septembra 2013 so se, z vsemi bankami upnicami, dogovorili o začasnem moratoriju, in to do 31. januarja 2014. Vse zahteve bank je družba izpolnila. Pripravljen je bil Predlog programa finančnega prestrukturiranja, vendar se Abanka z njim ni strinjala. Kljub moratoriju je SKB banka 14. januarja 2014 zahtevala poplačilo kredita in blokirala svoj TRR. Temu so sledile preostale banke in največja upnica je odpovedala vse kratkoročne in dolgoročne kredite in blokirala transakcijske račune družbe (sledila je tudi izvršba). Tako je bilo poslovanje družbe onemogočeno in družba ni mogla več opravljati svoje dejavnosti. Koncesionarji, s katerimi so imeli sklenjene pogodbe, so zaradi neizpolnjevanja pogodbenih obvez odpovedali pogodbe. Družba bi bila v celoti sposobna realizirati Program finančnega prestrukturiranja. Ob normalnem poslovanju, manjši spremembi notranje organizacije, ukinitvi neprofitnih programov, prodaji za poslovanje nepotrebnega premoženja in ob daljšem časovnem vračilu glavnice bi bila družba sposobna v naslednjih letih poravnati vse finančne in poslovne obveznosti. Edino pojasnilo za dejanja Abanke je bilo nezaupanje v večinskega lastnika.

Poteza banke kot ločitvenega upnika nima posledic zanjo. Za vse preostale vpletene pa so posledice katastrofalne (zaposlene – 132, poslovne partnerje in lastnike). Zato so se odločili reševati težave preko insolvenčnega postopka (Predlog za začetek postopka prisilne poravnave, 1. april 2014, p. d. 1).

Po 14. členu ZFPPIPP je družba 31. decembra 2013 trajneje nelikvidna le, ker izkazuje zapadle obveznosti do zaposlenih več kot dva meseca. Delež zapadlih obveznosti z zapadlostjo več kot dva meseca je manjše od 20 odstotkov. Prav tako družba ni imela blokiranih računov več kot 60 dni. Družba je bila dolgoročno plačilno nesposobna, ker izguba presega polovico osnovnega kapitala družbe. Družba ne razpolaga z nivojem obratnega kapitala, ki bi omogočal nemoteno poslovanje družbe. Vrednost premoženja družbe po mnenju uprave zadošča za plačilo vseh obveznosti družbe.

Predlog prisilne poravnave:

- Navadnim upnikom so predlagali zmanjšanje terjatev (poplačilo v višini 25 odstotkov brezobrestno) in odložitve rokov za njihovo plačilo (rok poplačila pet let) ali (v skladu s 144. členom ZFPPIPP) konverzijo terjatev v osnovni kapital.
- Ločitvenim upnikom so predlagali (skladno z 221. n členom ZFPPIPP) prestrukturiranje terjatev v obliki odložitve dospelosti (najkasneje do konca leta 2020) in znižanja obrestnih mer na štiri odstotke letno. Skladno z 2. odstavkom 144. člena ZFPPIPP so dali imetnikom zavarovanih terjatev ponudbo konverzije terjatev v osnovni kapital.

Na prednostne in izločitvene upnike prisilna poravnava ne učinkuje.

Skladno s 199 d členom ZFPPIPP bi družba izvedla poenostavljeno zmanjšanje osnovnega kapitala na nič in razveljavila dotedanje delnice. Poslovni ukrepi finančnega prestrukturiranja bi bili zmanjšanje števila zaposlenih in dezinvesticija premoženja: nepremičnin, premičnin, finančne naložbe Medijske toplice in ostalega premoženja.

23. julija 2014 je DUTB vložila ugovor proti vodenju postopka prisilne poravnave (p. d. 222). V njem razlaga, da je DUTB v postopku prisilne poravnave prijavila 16.711.979,29 EVR terjatev (12.351.754,29 navadnih, od tega 5.349.484,27 pogojnih in 4.360.225 EVR zavarovanih, od tega 2.667.605 EVR pogojnih), ki izhajajo iz poroštvenih obveznosti, ki jih je po prenosu terjatev od NLB na DUTB začela unovčevati tudi pri Avto Celju in upravitelj jih je priznal (nekatero pogojno). Avto Celje teh obveznosti ni upošteval v Načrtu finančnega prestrukturiranja, prav tako ni ugovarjal zoper osnovni seznam preizkušenih terjatev. Rezultati poslovanja ne dosegajo ciljev Načrta finančnega prestrukturiranja in dolžnik bo moral zaradi stečajnega postopka nad PSZ izvesti popravke naložb. Upravitelj je 4. avgusta 2014 izjavil, da se z ugovorom upnice strinja in soglaša, da stopnja verjetnosti, da bo izvedba Načrta finančnega prestrukturiranja omogočila dolžniku, da bo postal solventen, ni 50 odstotkov. Dolžnik Avto Celja pojasnjuje, da je bila terjatev DUTB potencialna terjatev, ki še ni nastopila (bila unovčena z ustreznim zahtevkom) in ni bilo razloga, da se predvidi v načrtu.

Sklicuje se tudi na protipravnost solidarnostnih poroštev ter vrednost družbe Avto Celje Tehnični pregledi, d. o. o. (v nadaljevanju Avto Celje Tehnični pregledi), ki ni bila upoštevana v načrtu. Sodišče je presodilo, da je ugovor utemeljen. Sledilo je navedbam upnice DUTB in razsodilo, da je verjetnost, da dolžnik z Načrtom finančnega prestrukturiranja zagotovi kratkoročno in dolgoročno plačilno sposobnost, pod 50 odstotkov. Zato je 18. decembra 2014 ustavilo postopek prisilne poravnave in odločilo, da se nad dolžnikom začne stečajni postopek (3. odstavek 179. člena ZFPPIPP) (p. d. 316).

4.5.2 Stečajni postopek (St 1369/2014)

Sodišče je 18. decembra 2014 ustavilo postopek prisilne poravnave in začelo stečajni postopek družbe Avto Celje.

Družba Avto Celje se je na sklep o ustavitvi postopka pritožila, vendar je višje sodišče v Ljubljani pritožbo 11. decembra 2015 zavrnilo (p. d. 370). Sodišče se strinja z odločitvijo sodišča prve stopnje, da je Načrt finančnega prestrukturiranja izvedljiv manj kot 50 odstotkov. Terjatve upnika DUTB od upravitelja so priznane, nihče jih ni prerekal in iz projekcij poplačila upnikov sredstva ne zadostujejo za poplačilo. Prodaja družbe Avto Celje Tehnični pregledi ni v Načrtu finančnega prestrukturiranja, zato tega pritožbeno sodišče ne upošteva (Cst 92/2015).

Upravitelj se ukvarja s prodajo premoženja, upravljanjem naložb in oddajanjem premoženja v najem. Iz zadnjega rednega poročila upravitelja je stanje unovčene stečajne mase 11.253.854,93 EVR (p. d. 989). Unovčeno je bilo skoraj celotno premoženje stečajne mase. Tako bo stečajni postopek kmalu zaključen. Stanje denarnih sredstev je 5.268.469,03 EVR, kar bo razdeljeno med navadne upnike, ker so bile prednostne in zavarovane terjatve že poplačane. Če terjatev ločitvenega upnika iz zavarovanja ni poplačana v celoti, se njegova terjatev prenese med navadne terjatve.

4.6 Upniška prisilna poravnava družbe Meja Šentjur

Najprej smo povzeli revidirana poročila, ki prikazujejo dobre poslovne rezultate družbe. V nadaljevanju smo predstavili razloge zakaj se je nad družbo začel insolvenčni postopek upniške prisilne poravnave. Upnik predlagatelj postopka je postopek prekinil in v sodelovanju z stečajnim upraviteljem in upravo družbe poskušal uveljaviti svoje zahteve izvensodno.

4.6.1 Poslovanje družbe Meja Šentjur iz revidiranih poročil družbe

Meja Šentjur je vrsto let poslovala uspešno in dosegala dobičke. Leta 2011 je dobiček znašal 336.099,71 EVR. Čisti prihodki iz prodaje za leto 2012 so kljub intenzivnemu investicijskemu

ciklu in zadržanih finančnih trgih uspeli v zaostrenih gospodarskih razmerah doseči 8.274.200,06 EVR prihodkov od prodaje in 81.513,26 evrov čistega poslovnega izida (Ajpes: Revidirano letno poročilo Meja Šentjur 2012, 4-5).

Leto 2013 je bilo z vidika kmetijske dejavnosti zahtevno, vendar je družba kljub temu dosegla čiste prihodke od prodaje, 8.143.969,03 EVR. Čisti poslovni izid je bil, zaradi posledic izvedenih slabitev dolgoročnih finančnih naložb za 1.254.879,90 EVR, negativen, 382.996,58 EVR. Podjetje je s svojo dejavnostjo delovalo dobičkonosno (Ajpes: Revidirano letno poročilo Meja Šentjur 2013, 4)

Meja Šentjur je v preteklih letih izdala solidarna poroštva za posojila, ki jih je za potrebe razvoja in investiranja najemala družba PSZ. Reprogramiranje kreditov družbi PSZ ni uspelo, zato so bili preneseni na DUTB. Ta je v celoti unovčila solidarna poroštva zanje in Abanka je predlagala postopek prisilne poravnave. Postopek je predlagatelj umaknil, saj je bila v letu 2015 predvidena sklenitev izvensodne poravnave. Družba je leto 2014 končala z 9,56 milijonov EVR negativnega čistega poslovnega izida, kot posledica unovčenja poroštev, slabitev dolgoročnih finančnih naložb ter drugih dejavnikov. Čisti prihodki iz prodaje so bili 8 milijonov EVR. Dobiček iz poslovanja je znašal 412.000 EVR (Ajpes: Revidirano letno poročilo Meja Šentjur 2014, 3).

Aprila 2015 je bil s strani finančnih upnikov soglasno sprejet Dogovor o finančnem prestrukturiranju (MRA). Načrtovani postopki pretvorbe poroštev v lastniške deleže so zaradi vloženih izpodbojnih tožb manjšinskega delničarja še vedno v fazi odločanja na sodišču. Na področju proizvodnje jajc je bilo leto 2015 stabilno. Na sadjarsko dejavnost vplivajo že nekaj let prisotni negativni trendi. Vendar je družba od prodaje kljub temu dosegla 8.471.805 EVR čistih prihodkov. Čisti dobiček poslovnega leta je znašal 846.327 EVR. Ob neupoštevanju poroštev, skupaj z učinki izrednih prihodkov iz dobljenih tožb, pa je čisti dobiček znašal 1.051,333 EVR (Ajpes: Revidirano letno poročilo 2015, 3-4)

Na področju lastniške in finančne konsolidacije se leta 2016 ni zgodilo nič. V kmetijski dejavnosti so bile izredne razmere (pozeba, škoda zaradi snega). Na področju perutninarstva so bile zaradi spremenjenih zahtev kupcev izvedene dodatne investicije. V poslovnih izkazih družbe so se zgodili izredni dogodki: utesnitev poroštvjenih zahtev upnika DUTB v znesku 3.761.513 EVR, prejem odškodnine zavarovalnice v znesku 383.071 EVR ter vzpostavitev terjatve do RS MKGP iz naslova državne pomoči za odpravo posledic pozebe in snega v sadjarstvu in vinogradništvu v znesku 280.715 EVR. Iz teh razlogov je bil celoten donos 5.281.844 EVR. Tako ima družba po dveh letih globoko negativnega kapitala sedaj pozitivno vrednost. V letnem poročilo direktor Roman Gregorn poudarja: »Kljub temu v preteklosti obremenilnemu dolgoročno plačilno nesposobnostnemu dejstvu po ZFPPIPP družba Meja ni bila nikoli ne trajneje ne tekoče nelikvidna, njeni transakcijski računi niso bili blokirani, tako

v preteklih letih kot tudi ne leta 2016.« Iz rednega poslovanja je družba ustvarila 8.741.860 EVR čistih prihodkov od prodaje. (Ajpes: Revidirano letno poročilo 2016, 3-4)

Na Bisnode.si smo si ogledali letno poročilo Meje Šentjur, ker na Ajpesu še ni objavljenega revidiranega letnega poročila. Podjetje ima 1.549.770,21 EVR kapitala (55-odstotno povečanje glede na l. 2016). Poslovni prihodki znašajo 9.897.533,12 EVR in dobiček znaša 841.607,23 EVR (Bisnode.si, Bonitete.si, Meja Šentjur).

Če ne upoštevamo morebitno spornih solidarnostnih poroštev, je družba vsa leta poslovala dobro. Iz dejavnosti družbe bi vsa obdobja delovala dobičkonosno. Poslovni izid so zniževale predvsem slabitve dolgoročnih finančnih naložb kot posledice prevrednotenja premoženja in insolvenčnih postopkov družb v njeni lasti. Vendar to ne bi imelo nobenega učinka na poslovanja družbe. Brez uveljavitve poroštvskih obveznosti družba ne bi imela nobenih motenj v poslovanju.

4.6.2 Postopek upniške prisilne poravnave (St 4582/2014)

Abanka (imeticnica 50,79 odstotkov finančnih obveznosti dolžnika) je 29. septembra 2014 na okrožno sodišče v Celju vložila predlog za začetek postopka prisilne poravnave nad družbo Meja Šentjur. Skladno z 221. j členom ZFPPIPP v povezavi s 1. odstavkom 221. h člena ZFPPIPP lahko upnik predlaga postopek prisilne poravnave nad dolžnikom, ki po ZGD-1 spada med srednje ali velike družbe. Meja Šentjur spada med srednje družbe. Za upravitelja prisilne poravnave je predlagala Miho Mušiča (p. d. 1). Sodišče je 1. oktobra 2014 začelo postopek prisilne poravnave (p. d. 7).

5. novembra 2014 je družba vložila finančno poročilo. V njem so bila prevzeta poroštva prepoznana v celotni višini in so v celoti nezavarovana. Družba je imela negativni kapital v višini 6.226.703,22 EVR. Dana poroštva za družbo PSZ v višini 6.765.610 EVR so knjižena kot druge finančne obveznosti in znižujejo poslovni izid družbe (p. d. 48).

29. decembra 2014 je upnica DUTB vložila zahtevo za podaljšanje roka za vložitev predloga prisilne poravnave in sodišče mu je ugodilo (četrti odstavek 182. člena ZFPPIPP v zvezi z 221. k členom ZFPPIPP). Rok za vložitev predloga se je podaljšal na 1. marec 2015. Med potekom postopka prisilne poravnave je bil izveden prenos slabih terjatev iz Abanke na DUTB (p. d. 101).

Upnica (prej Abanka, sedaj DUTB) je 1. marca 2015 vložila naknadni predlog prisilne poravnave (p. d. 119). Iz Načrta finančnega prestrukturiranja naj bi bilo razvidno, da so prestrukturirane tudi zavarovane terjatve. Načrt finančnega prestrukturiranja, ki je bil vložen ob naknadnem predlogu prisilne poravnave, ni objavljen med procesnimi dejanji, zato ga nismo mogli podrobneje analizirati.

Upnica, DUTB, je 23. 3. 2015 umaknila predlog za prisilno poravnavo in sodišče je 27. 3. 2015 izdalo sklep o ustavitvi postopka (p. d. 151).

4.6.3 Izvensodni postopek

Namesto prisilne poravnave so upniki predlagali izvensodno poravnavo. Aprila 2015 je bil sprejet Dogovor o finančnem prestrukturiranju (MRA) s strani finančnih upnikov. V njem so se dogovorili o reprogramu dela dolgov in konverziji celotnih poroštev v kapital.

3. avgusta 2015 je bila sklicana skupščina Meje Šentjur. Sprejeli so sklep o poenostavljenem zmanjšanju osnovnega kapitala in hkratnem povečanju osnovnega kapitala z novimi denarnimi vložki. Osnovni kapital so zmanjšali s pravili o poenostavljenem zmanjšanju osnovnega kapitala zaradi pokrivanja nepokrite izgube iz poslovanja skladno z določbo 379. člena ZGD-1 v povezavi z določbo 378. člena ZGD-1 v celoti. Vse obstoječe delnice so bile razveljavljene. Skladno z določbo 378. člena ZGD-1 so povečali osnovni kapital družbe na 25.000 EVR. Vse novoizdane delnice so ponudili v odkup družbama DUTB in Poštni banki Slovenije, d. d. (v nadaljevanju Poštni banki Slovenije). DUTB je vplačal 23.230 EVR, Poštna banka Slovenije pa je vplačala 1.770 EVR. Osnovni kapital bi kasneje povečali s stvarnimi vložki: DUTB 6.169.807 EVR in Poštna banka Slovenije 463.899 EVR - poroštvne obveznosti. Osnovni kapital se poveča najmanj za 985.618 EVR in največ za 1.130.618 EVR. 5.528.088 EVR bi bilo dodatnih rezerv. S temi in že obstoječimi kapitalskimi rezervami, zmanjšanjem osnovnega kapitala in tekočim dobičkom bi družba pokrila izgubo preteklih let in postala kapitalsko ustrezna (Sklic skupščine podjetja Meja Šentjur, 3. 8. 2015).

17. novembra 2015 je bila sklicana 21. skupščina družbe Meja Šentjur, d. d. Okrožno sodišče v Celju je s sklepom SRG 2015/35263, z dne 15. septembra 2015, zavrnilo predlog družbe za vpis poenostavljenega zmanjšanja osnovnega kapitala. Družba je ocenila, da je pritožba neekonomična in časovno zamudna in na skupščini razveljavila sklepe predhodne skupščine ter ponovila dejanja prejšnje skupščine -- poenostavljeno zmanjšanje in povečanje osnovnega kapitala na 25.000 EVR. Kasneje bi opravila povečanje osnovnega kapitala z novimi stvarnimi vložki, najmanj 985.618 EVR ter največ 1.351.741 EVR, za preostanek bi se povečale kapitalske rezerve. S konverzijo kapitala bi imela družba 1.351.741 EVR osnovnega kapitala in 609.787 EVR dodatnih rezerv (-4.697.177 + 5.306.964 EVR). Izključitev prednostne pravice obstoječih delničarjev je po navedbah uprave nujna. Lastnika družbe lahko postaneta le navedena upnika (21. skupščina delničarjev Meja Šentjur, d. d., 17. 11. 2015). Na sklepe obeh skupščin se je pritožil manjšinski delničar, zato lastniška in finančna konsolidacija ni bila izvedena do konca.

4.7 Odškodninska odgovornost za stečaj družbe

V zadnjih letih je bilo število stečajev povečano. Tako dolžnik kot upnik lahko vložita predlog za stečaj. Če je prišlo do zlorabe s strani upnika, lahko dolžnik vloži tožbo in dokazuje odškodninsko odgovornost za neutemeljen stečajni postopek. Težava je, da je sodna praksa pokazala ozko interpretacijo insolvenčnih pravil. Insolvenčna zakonodaja pa se ne ukvarja z zlorabami zakona, zato mora oškodovanec temelje za tožbo poiskati v obligacijskem zakoniku (Mlinarič in Zorko 2015, 15).

V vsakem postopku lahko pride do zlorab katerega od deležnikov. Z novelami ZFPPIPP je zakonodajalec večal pooblastila upnikom, ni pa se posebej posvetil njihovim odgovornostim. Kot vsaka stranka v postopku lahko tudi upniki zlorabijo svoja pooblastila na škodo drugih. Zato bi bilo morda dobro, da zakonodaja predvidi odgovornosti ali kazni zanje, kot za primer neutemeljenega stečajnega postopka.

5 DILEME INSOLVENČNIH POSTOPKOV NA PRIMERU PSZ

Med raziskavo področja smo naleteli na nekatere dileme, ki se pojavljajo v insolvenčnih postopkih. Zbrali smo mnenja stroke in si jih ogledali na primeru poslovnega sistema PSZ.

5.1 Izbira postopka prestrukturiranja

Izvensodni postopek prestrukturiranja družbe bi bil najbolj primeren postopek prestrukturiranja družbe PSZ. Uprava in banke upnice so bile v postopku pogajanja za potrditev reprograma kreditov. Reprogram je največja banka upnica družbe tudi potrdila, vendar pod pogojem sodelovanja preostalih bank upnic. Vse banke upnice, razen Abanke, so zaupale v uspeh postopka, vendar je pogoj za uspeh sodelovanje vseh. Zato postopek ni bil uspešen.

Postopek preventivnega prestrukturiranja bi bil prav tako zelo primeren instrument prestrukturiranja družbe. Glede na željo po prestrukturiranju družbe s strani upnika NLB bi bilo dovolj glasov (več kot 30 odstotkov) za začetek postopka. Za potrditev sporazuma o finančnem prestrukturiranju bi bilo potrebno tudi soglasje upnice Abanke, ki ni bila pripravljena sodelovati in bi kot imetnik več kot 30 odstotkov finančnih terjatev postopek prekinila.

Družba PSZ je predlagala postopek poenostavljene prisilne poravnave, ki zaradi nesodelovanja Abanke in DUTB ni bil potrjen. Tudi med postopkom je Abanka vztrajala pri stečajnem postopku (pritožba tudi na višje sodišče). Postopek prav tako ni bil uspešno zaključen. Če ne bi prišlo do prenosa terjatev NLB na DUTB, bi lahko bil postopek potrjen, saj je bil NLB imetnik večjega dela terjatev družbe.

Družba Hotel Marita je predlagala postopek poenostavljene prisilne poravnave. 1. septembra 2014 je bil postopek potrjen. Vztrajanje upnikov na stečajnem postopku, odklonitev reprograma terjatev družbe in pritiski na upravo so onemogočili izvedbo postopka.

Družba Avto Celje je predlagala postopek prisilne poravnave, vendar je DUTB vložila ugovor proti vodenju postopka prisilne poravnave. S prijavo terjatev iz naslova solidarnostnih poroštev je postala največja upnica družbe in je na sodišču dosegla, da se postopek prisilne poravnave ustavi in da se za družbo začne stečajni postopek. Tako je bil tudi postopek prisilne poravnave družbe Avto Celje neuspešen.

Iz poteka dogodkov lahko sklepamo, da je vse postopke prestrukturiranja težko izvesti, če kateri izmed večjih upnikov ni pripravljen sodelovati. Predlagamo, da se v postopek čim bolj poskuša vključiti banke upnice. S svojimi predlogi lahko sodelujejo pri pripravi načrta

finančnega prestrukturiranja in bodo tako bolj naklonjene postopkom prestrukturiranja. Če je le možno, naj družba doseže dogovore o prestrukturiranju v izvensodnem postopku ali v postopku preventivnega prestrukturiranja, saj so sodni postopki bolj naklonjeni upnikom, dolgotrajni, neprilagodljivi tržnim razmeram in stroškovno neučinkoviti. Brez zadostnega števila glasov pa tudi sodni postopki niso izvedljivi. Prav tako lahko odstopanja od načrta finančnega prestrukturiranja hitro privedejo do stečaja družbe. Tudi izguba korporacijskih pravic v postopku prisilne poravnave je zelo verjetna, sploh če je družba perspektivna.

Poslovnemu sistemu sta upnici Abanka in po prenosu terjatev NLB na DUTB odpovedali podporo. Izrazito nesodelovanje, nezaupanje upnikov in aktivno delovanje v smeri stečajnega postopka je kljub vztrajnim poskusom prestrukturiranja družb popolnoma onemogočilo okrevanje sistema. Dogovora z njima ni bilo mogoče doseči, saj sta bili upnici izrazito nenaklonjeni lastniški strukturi poslovnega sistema. Glede na negativne posledice stečaja sedaj vemo, da bi bilo prestrukturiranje družbe boljša izbira.

5.2 Enakopravnost strank

Večanje domnev nastanka insolventnosti je povzročilo vedno težje dokazovati solventnost, prav tako naklonjenost sodišč upnikom in nenaklonjenost finančnim holdingom v času insolvenčnih postopkov PSZ. Zaradi tako aktivne vloge upnika Abanke za stečaj družb bi bilo dokazovanje solventnosti družb poslovnega sistema precej oteženo. Kljub temu bi glede na nadaljnje dogodke po našem mnenju bil dokazovanje solventnosti boljša rešitev, kot prestrukturiranje družb v okviru sodišč. Uprave družbe so se za to pot odločile, ker so verjele, da je možno doseči uspešno prestrukturiranje v dogovoru z upniki. Kljub nesodelovanju enega upnika so verjele v poslanstvo DUTB (aktivno sodelovanje pri prestrukturiranju družb), vendar je odklonilen in uničevalen pristop preprečil vse možnosti prestrukturiranja. Poslovni sistem PSZ je bil precej kompleksen sistem, tako finančno kot lastniško precej prepleten in soodvisen. Za razumevanje delovanja sistema je potrebno veliko poslovno-finančnega znanja. Zato bi za presojo solventnosti bila potrebna strokovno kompetentna oseba in na podlagi njenega predloga bi sodišče odločilo, ali je za vse vpletene boljše prestrukturiranje ali stečaj. Zato predlagamo, da sodiščem pred odločitvijo za stečaj družbe v tako kompleksnih primerih svetuje neodvisni poslovno-finančni strokovnjak; tako bi se preprečili preuranjeni stečaji, ki bi se jim lahko izognili. Pomen insolvenčne zakonodaje ni le likvidacija družbe, ampak tudi njena ohranitev. Vendar izrazita nenaklonjenost dolžniku in njegov podrejeni položaj otežujeta prestrukturiranje družb.

Dolžnik kot ena izmed strank v postopku pa ima zelo podrejeno vlogo v postopkih. Njegova vloga je predvsem poročevalske narave in dosledno doseganje načrta finančnega poslovanja. Vsakršna odstopanja so lahko hitro kaznovana s stečajem družbe. Prav tako so vse odločitve prepuščene volji upnikov in upravitelja, ki ne poznajo delovanja družbe. Le uprava se lahko kompetentno odloča o poslih družbe, vendar se je kljub temu včasih težko ogniti odstopanju

od načrta finančnega prestrukturiranja. Prav tako imajo nekatere v načrtu opredeljene aktivnosti zapoznele rezultate, ki lahko pomenijo odstopanja od zahtevanih denarnih tokov. Na primeru družbe Avto Celje je bila ena izmed podlag za ustavitev prisilne poravnave prav nedosežena sprememba načrta finančnega prestrukturiranja. V njem niso bila upoštevana solidarnostna poroštva, ki v času priprave še niso bila unovčena. Vendar bi jih lahko družba v zmanjšani obliki, kot je bilo predlagano v prisilni poravnavi, pokrila iz prodaje finančne naložbe. Spremembe načrta so sicer upniki izglasovali, vendar te še niso bile uradno potrjene. Zato ni bilo na voljo novega finančnega načrta in je sodišče presojalo na podlagi prvotnega, katerega denarni tokovi niso zadostovali za poplačilo vseh, tudi novo priznanih, obveznosti. Tako se je odločilo za stečaj družbe, kljub temu da bi bila prisilna poravnava lahko uspešno zaključena. Nasprotovanje upnikov in upravitelja onemogoči vsa dejanja dolžnikov, saj imajo močno podrejeno vlogo in so jim sodišča v veliki meri nenaklonjena.

Zakonodaja na področju insolvenčnega prava, sodišča in upravitelji so pretežno usmerjeni v varovanje pravic upnikov. Dolžnikova pravica in možnosti prestrukturiranja so postopno s spremembami postali drugotnega pomena. Pravice lastnikov pa so skoraj popolnoma onemogočene. V primeru izrednih razmer, kot je istočasno sovpadanje bančne in gospodarske krize, je bil velik del slovenskega gospodarstva insolventen in je dokazovanje solventnosti skoraj nemogoče.

Upnik Avto Celja je 11. septembra 2014 v postopku prisilne poravnave družbe na sodišče vložil ugovor zaradi kršitve enakega obravnavanja upnikov. Družba Avto Celje je imela z Banko Koper, d. d. (v nadaljevanju Banka Koper), ločitvenim upnikom, sklenjeno kreditno pogodbo, ki je zapadla pred začetkom postopka prisilne poravnave. Družba Avto Celje Tehnični pregledi je solidarnostni porok. Unovčenje poroštva bi pomenilo privilegirano poplačilo upnika in bi ogrozilo izvedbo finančnega prestrukturiranja na račun drugih upnikov. Predlagala je, naj se poplača najprej iz zavarovanja dolžnika Avto Celje. Upravitelj je 17. septembra 2014 posredoval izjavo, v kateri se strinja, da je takšno ravnanje povzročilo neenakost med upniki v postopku, vendar pa mu ni znana pravna podlaga, na podlagi katere bi se takšno ravnanje lahko preprečilo. Meni, da bi izplačilo dolgov od poroka dodatno otežilo ali celo onemogočilo izvedbo načrta finančnega prestrukturiranja dolžnika. Družba naj bi imela zoper poroštva ugovore; ocenil je, da so poroštvne pogodbe neveljavne. 25. septembra 2014 je upnica DUTB izjavila, da pritruje stališču upnika, in pojasnila, da so poroki za obveznosti njegove hčerinske družbe, ki so v stoddotni lasti dolžnika. Sklenjeno poroštvo, za katerega ni bila dogovorjena ustrezna protivrednost hčerinskim družbam, je protipravno, saj v konkretnem primeru nasprotuje obveznosti ohranjanja osnovnega kapitala iz 495. člena ZGD-1. Sodišče je 12. novembra 2014 sklenilo, da ugovor zavrne. Obrazložilo je, da res povzroča neenakost med upniki v postopku, vendar pa ni pravne podlage, na podlagi katere bi se takšno ravnanje lahko preprečilo. Dolžnik je tisti, ki lahko veljavnost pogodbe izpodbija v rednem sodnem postopku oziroma lahko njegove hčerinske družbe ugovarjajo uvedenemu izvršilnemu postopku (St 1369/2014, p. d. 292).

V primeru Družbe Avto Celje je njegova hčerinska družba Avto Celje Tehnični pregledi kot solidarnostni porok morala poravnati obveznosti krovne družbe, kar je bilo po mnenju sodišča in upravitelja neenako obravnavanje upnikov. Tako je ločitvena upnica Banka Koper prejela celotni del nezavarovane terjatve na račun preostalih upnikov, kot upnica pa bi v postopku prejela le del. S tem je bilo kršeno temeljno načelo zakona ZFPPIPP, načelo enakega obravnavanja upnikov. Vendar sodišče ni imelo pravne podlage, da bi lahko takšno ravnanje preprečilo. Taka kršitev temeljnega načela, ki ima lahko za posledico celo neuspeh postopka, je zadosten razlog za razmislek zakonodajalcu, da v takšnem primeru zagotovi pravno podlago.

V noveli ZFPPIPP-E so pridobili upniški odbori večje pristojnosti. Izvajajo lahko nadzor nad upraviteljem in ga na podlagi nezaupanja kadarkoli zamenjajo in nastavijo svojega. Tak ukrep pa spet izvaja pritisk na upravitelje, da delujejo po njihovih navodilih. Dosegljiva jim je vsa zahtevana dokumentacija upravitelja in dolžnika, celo brez izkazanega pravnega interesa. Upnica DUTB je aktivno sodelovala v vseh insolvenčnih postopkih kot vodja upniških odborov. Tako je edina, tudi za razliko upraviteljev (vsak postopek je vodil drug upravitelj), imela popoln pregled nad terjatvami, premoženjem, zastavami, poroštvi, premoženjem, prostem bremen. Na nek način je postala upraviteljica celotnega sistema. Ne moremo pričakovati, da je upnica delovala v korist vseh upnikov. Velikost, kompleksnost, sodelovanje upraviteljev, dobra informiranost in sodelovanje v vseh postopkih je omogočila upnici izrazito prednost in možnost zlorabe. Prednost, ki bi jo lahko, po mnenju nekaterih strokovnjakov celo morala, izkoristiti za prestrukturiranje družb, je uporabila za uničenje poslovnega sistema in svoje okoriščenje v stečajnih postopkih. Zaradi obsega sistema, katerega družbe so delovale tudi v tujini, je možno prikriti morebitna sporna dejanja. Sodelovanje upravitelja in uprave ji je skoraj omogočil pridobitev družbe Meja Šentjur. Upravitelj se je po njihovi želji odrekel finančni naložbi družbe PSZ. Razlastitev delničarjev je bila sprejeta prostovoljno izven postopka prisilne poravna. Niti uprava niti upravitelj nista poskušala uveljaviti ničnosti poroštvenih obveznosti, na podlagi katerih je bil postopek sploh lahko uveden, kljub vednosti, da so morebitno neveljavni in kakovostno zavarovani. Tako so bili upniki družbe PSZ prikrajšani v stečajni masi za milijonske vrednosti. Po drugi strani pa med 20 milijoni prerekanih terjatev družbe PSZ ni nobenega bančnega upnika. Upravitelji že tako dobro sodelujejo z bankami upnicami; če pa banke sedaj lahko opravljajo funkcijo nadzora nad njimi, pomeni, da se bodo še bolj klanjali njihovi volji. Če ne, jih pa lahko zamenjajo.

Na pobudo DUTB je bila v stečajnem postopku PSZ vložena zahteva za oblikovanje upniškega odbora in sodišče je imenovalo sedemčlanski upniški odbor. Za predsednico upniškega odbora so izvolili Marijo Cerjak, predstavnico DUTB (St 433/2014, p. d. 237). Marija Cerjak je poleg vodenja upniškega odbora v stečajnem postopku družbe PZS aktivno sodelovala kot upravljavka terjatev Hotela Marita in Meje Šentjur za DUTB. V medijih ni bila predstavljena kot verodostojna predstavnica DUTB. Prav tako so ji očitali, da je zaradi kršitev zakona o revidiranju pogojno ostala brez licence (Polanič in Modic 2015). Terjatve Hotela

Marita so bile v sumljivih okoliščinah nekaj dni pred prodajo hotelskega kompleksa prodane bodočemu lastniku.

V upniški prisilni poravnavi Meje Šentjur so upniki predlagali stečajnega upravitelja Miho Mušiča, rekorderja po številu stečajnih postopkov (Kos in Mihajlović, 2017) in voditelja predavalnic o postopkih insolvenčnega prava na ekonomski fakulteti. Upravitelj v upniški prisilni poravnavi družbe je Kograd Igem, predlagala sta ga DUTB in NLB. Je strokovnjak na področju insolvenčnega prava, ki dobro sodeluje z bančnimi upniki. Naklonjenost kateri koli izmed strank v postopkih, ki temeljijo na enakopravnem obravnavanju vseh upnikov, ni zaležena. Po mnenju Plavšakove so postopki postali precej zapleteni in potrebno je, da so vodeni od kompetentnih upraviteljev. Ali ni tudi za dolžnika enako pomemben uspeh postopka prestrukturiranja?

5.3 Sodelovanje upnikov

Družbe poslovnega sistema so v vseh preteklih letih dobro sodelovale z bankami upnicami, tudi do konca leta 2013. Kljub zaostrenim razmeram v gospodarstvu so nemoteno delovale vse družbe sistema. Uprave so izpolnjevale vse zahtevane naloge in pokrivalo vse obveznosti. Zaradi velikega obsega kreditov je prišlo kdaj do zamude, vendar so bile zato obračunane in plačane višje obrestne mere. Po njihovih zahtevah je krovna družba tudi pridobila neodvisni pregled poslovanja in analizo možnosti finančnega prestrukturiranja celotnega sistema, ki je bila pozitivna. Največja težava je bila ročnost kreditov, zato so leta 2013 potekala pogajanja o reprogramu. NLB je program potrdila, vendar je bil pogoj sodelovanje vseh bank. Vse banke upnice so program potrdile, razen Abanke. Ta je pogajanja enostransko prekinila ter zahtevala plačilo vseh obveznosti družbe PSZ in Hotela Marita (v nadaljevanju še preostalih družb). Enkratno plačilo tako velikih obveznosti v tako kratkem časovnem obdobju (5 dni) je neizvedljivo in sledilo je lahko le uničenje poslovnega sistema. Uprave družb poslovnega sistema so pričakovale, da bo DUTB, na katero je potekal prenos terjatev družb poslovnega sistema, kot večinska upnica sedaj omogočila perspektivnemu sistemu preživetje, zato so poskušale družbe doseči prestrukturiranje v okviru sodišč. Država je ustanovila DUTB z namenom, da omogoči sanacijo prezadolženih podjetij in ta so verjela, da bo odigrala svojo vlogo. Vendar je družba nadaljevala uničevalno politiko Abanke in dokončno načrtala usodo sistema. Tako je najbolje zavarovana upnica zahtevala stečaje družbe in bo iz premoženja poslovnega sistema najbolje poplačana prav ona. Na obravnavanem primeru smo si lahko ogledali, kako odvzem podpore velikega upnika, banke, v kriznih časih popolnoma onemogoči preživetje družbe. Brez sodelovanja vseh večjih upnikov ni mogoče doseči nobene vrste prestrukturiranja.

Upniški odbor stečajnega postopka PSZ je na četrti seji upniškega odbora izglasoval, da DUTB začne s forenzičnimi preiskavami družbe PSZ in njenih odvisnih družb (St 433/2014, p. d. 337). V forenzičnih preiskavah niso našli ničesar. Vložena ni bila nobena kazenska

prijava, prav tako ni bilo po naših informacijah izpodbijano nobeno dejanje uprav sistema. Dejanja DUTB kažejo na izrazito nezaupanje do uprav in lastnikov poslovnega sistema (začasna odredba o omejitvi upravičenja dolžnika, forenzične preiskave). Na takšni podlagi ni možno vzpostaviti sodelovalnega odnosa, ki bi omogočil prestrukturiranje družb.

Na primeru poslovnega sistema smo si lahko ogledali dobro medsebojno sodelovanje upnikov. Abanka je vložila predlog upniške prisilne poravnave Meje Šentjur. Po navedbah direktorja družbe so se vse kreditne obveznosti redno odplačevale, tudi Abanki, katere glavnina so dolgoročne finančne obveznosti. Kratkoročni kredit v letu 2014 ne zapade več. Insolventnost družbe je nastopila zaradi unovčevanja poroštvenih obveznosti DUTB. Teh v zadnjem objavljenem letnem poročilu ni med finančni obveznostmi, ker so se vodile izven bilančno. Zato DUTB ni imela podlage za predlog upniške prisilne poravnave. Namesto nje je postopek predlagala Abanka. V nadaljevanju leta so bile prenesene terjatve Abanke na DUTB tako, da je ta umaknila postopek upniške prisilne poravnave in je odvzem korporacijskih pravic bil opravljen izvensodno. S tem je bil namen postopka dosežen.

5.4 Posledice stečajnega postopka

Posledice stečajnih postopkov družb poslovnega sistema so naslednje:

- izguba 345 delavnih mest,
- izguba ekskluzivne Hyundai pogodbe in posledično uničenje obeh družb,
- izguba pogodb Avta Celje,
- morebitna izguba korporacijskih pravic na delnicah Meje Šentjur,
- prisilna prodaja nepremičnin po padcu cen nepremičnin,
- zahtevek vračila nepovratnih sredstev in nizka kupnina za hotelski kompleks,
- zmanjšanje premoženja – zmanjšanje poplačila upnikov.

5.4.1 Posledice stečaja krovne družbe PSZ

Stečajni postopek krovne družbe poslovnega sistema je imel izredno velike posledice na hčerinske družbe. Največje so bile ravno v avtomobilski dejavnosti, ki je ustvarjala največ prihodkov skupine (92 odstotkov). Za vse tri družbe je to pomenilo prenehanje delovanja, s tem pa razvrednotenje ali izničenje finančnih naložb sistema (delnic in deležev družb), iz katerih prav tako ni več možno poplačilo upnikov.

Hyundai Auto Zagreb in Hyundai Auto Beograd sta imela visoke potrebe po obratnem kapitalu. Za potrebe poslovanja družb so bile dane korporativne garancije družbe PSZ. Posledica stečajnega postopka je bila njuna odpoved, kar je ohromilo financiranje poslovanja obeh družb. V nadaljevanju je Auto Hyundai Zagreb 16. februarja 2015 prejel odpoved pogodbe o veleprodaji, sklenjene med Hyundai Motor Company, Hyundai Motor Europe in

Hyundai Auto Zagreb. Razlog za odpoved je bila klavzula o možnosti odpovedi pogodbe iz tehtnih razlogov. Takšen razlog je bil menjava lastništva veletrgovca, prav tako se je poslabšal finančni položaj zaradi unovčitve poroštva v višina 3,6 milijonov EVR (kljub dobremu hipotekarnemu zavarovanju dolžnika, iz katerega je bil dolg poplačan). V nadaljevanju je perspektivna in uspešna družba pristala v stečajnem postopku. Družba Auto Hyundai Beograd pa v letu 2015 ni mogla več obnoviti pogodbe o veleprodaji. Obe družbi bi kot delujoča poslovna subjekta iz neto denarnih tokov omogočila precejšnje poplačilo dolga poslovnega sistema. Sedaj bodo v veliko manjšem obsegu poplačani le ločitveni upniki na nepremičninah obeh družb.

Kadar poslovni model družbe temelji na generalnem zastopstvu, je potrebno temeljito preučiti posamezne posledice pred odločitvijo za postopek, saj lahko ima nepravilna odločitev negativne posledice. Glede na potek dogodkov (nesodelovanje, vztrajanje pri stečaju in unovčitvi solidarnih poroštev) lahko sklepamo, da upniki niso opravili temeljitih raziskav o posledicah ali so bili zadaj celo drugi interesi. Morali bi se poglobiti v delovanje sistema in preučiti, izkoristiti vse preostale možnosti, preden so se odločili za stečajni postopek družbe.

Zelo nenavadna in nerazumljiva je odločitev upnikov za stečajni postopek nad krovno družbo finančnega holdinga družbe PSZ. Posledice stečaja (unovčevanje poroštvnih obveznosti, izguba garancij in izguba komercialnih pogodb) so pomenile uničenje skoraj vseh hčerinskih družb poslovnega sistema, ki so jih upniki, ki so imeli pregled nad celotnim sistemom (DUTB), morali predvideti. V primeru, da so upniki izgubili zaupanje v katero izmed družb, bi njen stečajni postopek pomenil izgubo sistemu, vendar bi lahko nemoteno posloval preostali del, brez prevelikega pretresa, kot je deloval stečajni postopek nad krovno družbo, preko katere je deloval celoten sistem. Pacientu zdravniki tudi ne odrežejo glave, ampak le nezdravi del. Zato je njihova tako uničevalna poteza nerazumljiva in nakazuje, da so zadaj prikriti interesi.

Stečaj krovne družbe PSZ je imel velike posledice tudi na družbo Meja Šentjur. Uspešno in perspektivno podjetje je zaradi morebitno spornih poroštvnih obveznosti, za obveznosti krovne družbe, pristalo v upniški prisilni poravnavi. V nadaljevanju se je upnica odločila za umik predloga, ker se je upravitelj prostovoljno odpovedal korporacijskim pravicam. Zaradi pritožbe delničarja sklepi še niso pravnomočni. Namesto visoke kupnine je poslovni sistem ostal brez naložbe in stečajne mase.

Velik del premoženja sistema so predstavljale nepremičnine. Njihova razprodaja v stečajnem postopku po znatnem padcu cen nepremičnin v prisilni prodaji pomeni veliko manjšo stečajno maso. Prav tako so finančne naložbe, na katerih je temeljil poslovni sistem zaradi posledic stečaja, brez vrednosti. Poplačilo upnikov bo tako veliko manjše, kot bi lahko bilo v primeru prestrukturiranja družb. Največja upnica DUTB bi morala posledice predvideti, saj jo je

uprava na potencialno izgubo generalnega zastopništva opozorila. Nerazumljivo je, zakaj so pokazali tako malo pripravljenosti za sodelovanje.

5.4.2 Stečajni postopek družbe Avto Celje

Družba Avto Celje je zaradi odpovedi kreditnih pogodb in blokad bank izgubila vse komercialne pogodbe s koncesionarji, kar je pomenilo konec dejavnosti družbe. Prav tako je izgubila finančne naložbe v Hyundai Auto Zagreb, Hyundai Auto Beograd in Hotelu Medijske toplice zaradi posledic stečaja nad krovno družbo, kar znatno znižuje višino premoženja v stečajnem postopku -- čeprav je stečajni upravitelj iztržil precej visoko stečajno maso. Brez solidarnostnih poroštev in z delujočimi finančnimi naložbami bi imela stečajna masa Avto Celja lahko presežek.

5.4.3 Stečajni postopek družbe Hotel Marita

Hotel Marita je za potrebe investicije pridobil nepovratna evropska sredstva v višini 1.406.000 EVR. Pet let od pridobitve sredstev se nad družbo ne sme voditi stečajnega postopka. Iz osnovnega seznama preizkušenih terjatev je razvidno, da je Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo zahtevalo vračilo sredstev. Posledica, ki jo je potrebno upoštevati pri odločitvi za stečaj družbe.

Hotel Marita je leta 2014 do dneva pred stečajem beležil 450.000 EVR dobička pred obdavčitvijo. V primeru sodelovanja ločitvenega upnika bi lahko kreditne obveznosti v naslednjih letih v celoti pokril iz poslovanja družbe. Razvoj turistične dejavnosti v Sloveniji je to le še potrdil. Poceni prodaja med gospodarsko krizo po padcu cen nepremičnin v stečajnem postopku ne more zagotoviti poplačila upnikov.

V sodelovanju z DUTB so bile izvedene aktivnosti za oddajo hotelskega kompleksa Marita v najem. Pogoji za najem so bili precej zahtevni, zato je bil le en interesent. 19. decembra 2014 je bila sklenjena najemna pogodba. Priliv iz letne najemnine znaša 171.968,86 EVR (14.330.74 EUR mesečno). Najemnik je bil Nevada turizem, turizem in storitve, d. o. o. (v nadaljevanju Nevada turizem). Upraviteljica je predlagala ustanovitev predkupne pravice za najemnika. DUTB je podal negativno mnenje, vendar je sodišče izdalo soglasje (p. d. 169). 13. novembra 2015 je sodišče dalo soglasje za ponovni petmesečni najem hotelskega kompleksa (p. d. 232). Višina najemnine je 7.500 EUR na mesec, kar je nizka vrednost glede na obseg objektov. 5. aprila 2016 je sklenilo, da podaljša najem do konca meseca (p. d. 260). Višina najemnine je 12.500 EVR, brez DDV. Na sklep je upnica družbe vložila ugovor. Ne strinja se z višino najemnine in navaja, da Nevada turizem ni nikoli izpolnjevala pogojev za pridobitev najema. Sodišče je 18. maja 2016 ugovor zavrglo (p. d. 274) (St 513/2014).

Takšna neskladnost pri višini najemnine nakazuje na zelo površno poročanje ali pa sumljivo obnašanje upraviteljice. Prav tako plačevanje stroška nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča, ki je eden največjih stroškov in prav gotovo spada med obveznosti najemjemalca.

Upraviteljica je 29. januarja 2016 (p. d. 248) na sodišče vložila predlog spremembe predračuna stroškov (12. marca 2015 je bil potrjen predračun stroškov za stečaj za skupaj 85.160 EVR -- p. d. 144). Upraviteljica je predlagala povišanje v višini 113.111,30 EVR. Od zneska je povečanje postavke za letni strošek nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča v višini 100.990 EVR, ki ga prefakturira najemniku. Sodišče je s sklepom 2. februarja 2016 predračun stroškov stečajnega postopka spremenilo na 198.271,30 EVR (p. d. 249) (St 513/2014).

V stečajnem postopku nastopijo stroški, ki jih ni mogoče predvideti, zato je razumljivo, da je treba stroške temu prilagoditi. V tem primeru gre za znatno povišanje, za postavko, ki jo po navedbah upraviteljice plačuje najemjemalec. Zato nam povišanje ni razumljivo. Glede na višino najemnine bi bilo utemeljeno, da ta strošek plačuje najemnik. Če dosledno sledimo navedbam upraviteljice, se je najemnina po prvem letu razpolovila, strošek stavbnega zemljišča pa povišal. Zopet nedosledno in sumljivo obnašanje upraviteljice je najemnik Nevada turizma že tako stalno izvajal pritisk na upraviteljico in ločitvene upnike (DUTB) o stanju na nepremičninah, kar je razvidno iz izrednega poročila upraviteljice (p. d. 262). Kot bodoči kupec mu je bilo v interesu razvrednotiti in pridobiti premoženje po čim ugodnejši ceni. Glede na zanimiva dejanja v zvezi s prodajo terjatev, ki jo bomo razložili v nadaljevanju, jim je najverjetneje tudi uspelo.

Prodaja hotelskega kompleksa Marita

Cenilec je hotelski kompleks brez opreme in umetniških del ocenil takole: tržna vrednost 5.600.000 EVR (723 EUR/m²) in likvidacijska vrednost 3.900.000 EVR (504 EUR/m²) (p. d. 209). Cenitev apartmaja številka 6 je bila 100.000 EVR, in to tržna vrednost (2.083 EVR/m²), in 70.000 EVR likvidacijska vrednost (p. d. 206) .

10. sptembra 2015 je upraviteljica podala predlog za prodajo hotelskega kompleksa Marita (p. d. 205) Sodišče je 15. oktobra 2015 prodajo potrdilo. Izklicna cena za hotelski kompleks »Hotel Marita« je 6.074.380 EVR, izklicna cena apartmaja številka 6 je 103.039 EVR (p. d. 218) (St 513/2014).

V hotelski kompleks je bilo v času lastništva Poslovnega sistema PSZ vloženih okoli 18 milijonov evrov. Hotel je bilo popolnoma obnovljen in opremljen, na novo je bil zgrajen velik del kompleksa. Glede na lokacijo in stanje hotelskega kompleksa je bila izklicna cena zelo nizka.

Obe nepremičnini se nahajata na isti lokaciji, vendar se cena/m² izredno razlikuje, zato smo analizirali cenitev hotelskega kompleksa (p.d. 209). Obravnavali so tri načine vrednotenja :

- nabavnovrednostni način, ki upošteva primerljive prodaje zemljišč in nepremičnin na tem prostoru ter njihove stroške (13.300.000 EVR), ker ne sledi definiciji tržne vrednosti -- ta način ni bil upoštevan;
- na donosu zasnovan način upošteva ceno enote 100 EVR/dan, stroške poslovanja ter stopnjo kapitalizacije (5.500.000 EVR);
- način tržnih primerjav upošteva prodajo primerljivih nepremičnin (5.600.000 EVR).

Na donosu zasnovan način upošteva cene nočitev. Po pregledu cen ponudbe Hotela Marita je potrebno upoštevati, da je v hotelu približno polovica dvoposteljnih sob in polovica je suit, ki so večje, nadstandardne in prinašajo višji donos. Cene dvoposteljnih sob se gibljejo med 85,50 in 175,75 evrov, cene suit pa med 118,75 in 194,75 evrov. Nove podatke smo vnesli v izračune cenitve (za 44 sob smo upoštevali cene dvoposteljnih sob (130 EVR) in vzeli srednjo vrednost, za preostalih 40 sob smo upoštevali srednjo vrednost cen suit (157 EVR). Pri razponu cen smo upoštevali sezonske (najvišja vrednost razpona)) in izvensezonske cene (najnižja vrednost razpona). Drugi podatki so enaki kot v poročilu.

Prihodki: (44 enot x 365 dni x 0,80 (zasedenost) x 130 EVR) + (40 enot x 365 dni x 0,80 x 157 EVR) = 1.670.240 + 1.833.760 = 3.504.000 EVR

+ prihodek od prodaje pijač in ostalih storitev, 30 % prihodkov = 0,3 x 3.504.000 = 1.051.200

SKUPAJ = 4.555.200 EVR

- 2.766.572 EVR (stroški so enaki kot v cenitvi, saj povišanje prihodkov nima vpliva na stroške poslovanja)

= 1.788.628 EVR (čisti letni dobiček)

Izračun: V (vrednost nepremičnine) = D (čisti letni dobiček)/ r (mera kapitalizacije = 7,61 %)

$V = 1.788.628 \text{ EVR} / 0,0761 = 23.503.654 \text{ EVR}$

Izračun je le okvirni, vendar z njim lahko prikažemo, kako veliko je odstopanje od prvotne cenitve, če uporabimo sedanje cene hotela. Z njim želimo prikazati, kako lahko manjše spremembe v podatkih temeljno vplivajo na cenitev in ne prikazujejo realnega stanja premoženja. Prav tako so cene prilagojene takratnemu trendu turistične dejavnosti, ki je bil zaradi gospodarske krize v slabšem stanju. V času gospodarske rasti in pozitivnega razvoja dejavnosti se zvišujejo tudi cene nočitev.

Način tržnih primerjav upošteva kupnine hotelov, ki so bili prodani v stečaju ali prisilni prodaji Hotelov Bernardin zaradi razdolževanja družbe. Hoteli so bili prodani po precej nizkih vrednostih. Cenitev upošteva takratne razmere na trgu in v gospodarstvu, vendar je realno vrednost kompleksa precej višja. Prodaja v tako neprimernem času je pomenila manjše poplačilo upnikov. Na podlagi tovrstnih cenitev se izračunajo likvidacijske vrednosti družb,

na katerih temeljijo odvzemi korporacijskih pravic ali celo stečajni družbe, kljub temu da ne kažejo realne slike vrednosti premoženja.

Cenitve premoženja imajo pomembno vlogo v stečajnih postopkih, saj prikazujejo okvirno ceno, okoli katere bo potekalo draženje na dražbah. Če se premoženje oceni prenizko, bo redkokateri kupec pripravljen ponuditi veliko več, ker bo na podlagi cenitve menil, da več ni vredno. Prav tako gre v primeru hotelskega kompleksa za specifično premoženje, za katerega ni veliko podobnih tržnih primerjav in se bodoči kupci v veliki meri opirajo na cenitev državno certificiranega strokovnjaka na tem področju. Zato je pomembno, da cenitve tovrstnega premoženja niso opravljene preveč pesimistično, na podlagi trenutnega dogajanja v kriznem obdobju, ampak čim bolj realno, z upoštevanjem prihodnje gospodarske rasti, ki je v tistem časovnem obdobju že bila pričakovana.

Upnica Hotela Marita se je na sklep o prodaji pritožila. Izpodbija izklicno ceno kot prenizko in neverodostojno in predlaga ponovno cenitev nepremičnin in prodajo na mednarodnem tenderju. Višje sodišče v Ljubljani je 12. januarja 2016 sklenilo, da se pritožbi ugodi, zadeva se vrne sodišču prve stopnje v novo odločanje. Nosilni pritožbeni razlog zoper v cenitvi določeno tržno ceno je obnova v višini 11.566.582,19 EVR (med leti 2004 in 2010) in vrednost Geodetske uprave Republike Slovenije (v nadaljevanju GURS) 13.977.762 EVR. Po mnenju sodišča cenitev ne vsebuje razumne in z argumenti podprte razlage, ki bi pojasnila odstopanje od cenilca določene tržne vrednosti 5.600.000 EVR. Še zlasti zato, ker gre za obnovljene objekte na izjemni lokaciji. Pojasnilo upraviteljice, da tržna vrednost nepremičnin ni odvisna od višine investicijskih vlaganj, ni prepričljivo. Sodišče se ne strinja, da je nerelevantno, ali se prodaja obnovljen ali iztrošen objekt. Meni tudi, da se prodaja zelo specifičen produkt, ki terja specifičnega kupca, zato je prodaja preko mednarodnega tenderja pametna in terja aktivnosti privabljanja čim širšega kroga kupcev. Soglasje ločitvenega upnika tudi ni ovira, da se primernost in poštenost cene preveri, saj se stečajni postopek vodi v korist in poplačilo vseh upnikov, ne samo ločitvenih (Cst 749/2015).

Višje sodišče v Ljubljani je odlično podalo vse naše pomisleke. Tako nizko ocenjena tržna vrednost, kot jo je določila upraviteljica, ne more biti sprejeta kar tako, njena naloga je pridobiti čim večjo stečajno maso in čim večje poplačilo vseh upnikov, ne le ločitvenih.

Glede prodaje specifičnega premoženja, kot je hotelski kompleks, pa se strinjamo, da bi bila prodaja na mednarodnih trgih najbolj primerna. Kadar gre za premoženje tako visokih vrednosti, je zaželen vsaka dejavnost, ki poveča kupnino, saj lahko pomeni razliko v nekaj milijonih EVR, kar pa ne more biti zanemarjeno z vidika hitrosti postopka ali soglašanja ločitvenih upnikov. Prav tako gre za specifično premoženje, ki se ne prodaja pogosto, zato upravitelji niso večši prodaje tovrstnega premoženja. Mogoče bi bilo v takih primerih najbolje najeti nekoga, ki se ukvarja s tovrstno prodajo tudi na mednarodnih trgih in tako iztržiti precej

višje kupnine. Tako bi manjše povišanje stroškov postopka lahko izredno povečalo kupnino, kar je zaželeno od vseh vpletenih.

Po razveljavitvi prvotnega sklepa o prodaji je upraviteljica 3. marca 2016 ponovno podala in dopolnila predlog za prodajo hotelskega kompleksa Hotel Marita in apartmaja številka 6. Cenilec je cenitveno poročilo dopolnil in sodišče je 5. aprila 2016 sklenilo, da se prodaja nadaljuje (p. d. 259). Na sklep so se pritožili trije upniki, vendar je pritožbo Višje sodišče v Ljubljani zavrnilo 6. julija 2016. Dopolnitev cenitvenega poročila je bila po mnenju sodišča zadostna in način prodaje primeren (Cst 395/2016). nismo V postopku nismo zasledili dopolnitev cenitvenega poročila, zato o tem ne moremo podati mnenja.

23. avgusta 2016 je bila razpisana prva javna dražba hotelskega kompleksa (6.076.688 EVR) in apartmaja številka 6 (101.387 EVR) z zviševanjem izklicne cene, vendar je bila preklicana. Ponovno je bila razpisana 27. avgusta 2016. 2. novembra 2016 je bilo dano soglasje k sklenitvi prodajne pogodbe z dne 30. september 2016 med stečajnim dolžnikom in kupcem Nevada turizem za kupnino 6.310.000 EVR (p. d. 302). Prav tako je bila družba kupec apartmaja št 6 (146.000 EUR) (p. d. 304).

Prodaja terjatev družbe Hotel Marita

Iz rednega poročila Hotela Marita (p. d. 317) in končnega načrta prve razdelitve posebne stečajne mase (p. d. 312) smo raziskali potek dogodkov:

- DUTB je 19. avgusta 2016 po Pogodbi o prodaji terjatev prodal terjatve (Hotela Marita in PSZ - priznane terjatve, zavarovane z ločitveno pravico) družbi Nevada turizem;
- DUTB je o tem upraviteljico obvestil 28. decembra 2016;
- 13. januarja 2017 je Gorenjska banka (v nadaljevanju Gorenjska banka) upraviteljico obvestila, da je zavarovanje terjatev po pogodbi o kratkoročnem posojilu z dne 22. decembra 2016 terjatve Nevada turizem odstopila Gorenjski banki;
- skupna terjatev upnika Nevada turizem, ki se upošteva pri razdelitvi posebne stečajne mase, znaša 10.228.580,96 EVR; navedene terjatve je odstopila Gorenjski banki;
- plačilo posebne stečajne mase je bilo opravljeno 30. marca 2017 (Redno poročilo upravitelja 24. aprila 2017, p. d. 337).

Družba Nevada turizem je po neznani ceni 10 dni pred dražbo odkupila terjatve od DUTB. Na dražbi je 27. avgusta 2016 kupila hotelski kompleks. 22. decembra 2016 je najela kratkoročno posojilo od Gorenjske banke, s katerim je morebitno poplačala kupnino. Kredit je banki poplačala z razdelitvijo posebne razdelitvene mase. Ločitvene pravice zanjo je prejela z nakupom terjatev od DUTB.

Stečajna masa v tem primeru ni bila oškodovana. Razlog, da se je družba Nevada turizem odločila za nakup terjatev, pomeni, da je to bilo zanjo ugodneje. Zato lahko sklepamo, da je v

manjši meri bila poplačana le DUTB. Odločitev DUTB za prodajo terjatev nam ni razumljiva, saj bi kot ločitvena upnica prejela posebno razdelitveno maso v celoti, sedaj pa je prejela le kupnino za terjatve, morebiti na dolgoročni kredit kupcu.

Tudi apartma številka 6 je bil prodan po enakem postopku. Kupnina zanj je bil razdeljena v posebni stečajni masi nazaj Nevadi turizmu (p. d. 334)). Preostanek kupljenih terjatev, ki niso bile poplačane s kupninama za kompleks in apartma, se je prenesel med navadne terjatve. Del terjatev je Nevada turizem tudi uveljavljala v stečajni masi PSZ namesto DUTB.

DUTB ni imela nobenega interesa sodelovati z nekdanjimi lastniki poslovnega sistema, po drugi strani pa dobro sodeluje z nekaterimi posamezniki. Prodaja terjatev družbe Hotela Marita nekaj dni pred prodajo kompleksa lahko razumemo tako, da so novi lastniki v sodelovanju z DUTB pridobili premoženje po ugodni ceni. Ker je DUTB pridobila terjatve po velikem diskontu (v povprečju 72-odstotnem) zanjo prodaja po nizki ceni ne pomeni izgube. Vendar bi kot ločitvena upnica verjetno iz kupnine prejela višji znesek, kot ga je s prodajo terjatev. Sicer ravnanje Nevade turizma ne bi bila smiselno, ker družbe ne delujejo sebi v škodo.

Nevada turizem je bila ustanovljena 12. novembra 2014. Družba z ustanovitvenim kapitalom 7.500 EVR je kupila hotelski kompleks. Takratni lastnik je bilo podjetje Casino Riviera. Kmalu zatem sta postala nova lastnika tretjine podjetje Eurotas Aleksandra Jančarja in dve tretjini podjetje Palm Capital iz Dubaja v lasti Mitje Peternela (Cirman, Modic in Vuković 2017). Sredstva za poplačilo navedenih transakcij je bilo potrebno zagotoviti v navezi z navedenimi lastniki in v sodelovanju bank, saj družba razen ustanovitvenega kapitala ni imela svojega premoženja, s katerim bi lahko jamčila zanje. Družba Nevada turizem je bila ustanovljena izključno z namenom čim bolj ugodno pridobiti hotelski kompleks in verjetno ji je uspelo.

5.5 Institut prisilne poravnave

Upniški odbor prisilne poravnave Avto Celja je (p. d. 198) izglasoval sklep o spremembi načrta prestrukturiranja. 1. avgusta 2014 je na sodišče vložil zahtevo za podaljšanje roka za predložitev spremenjenega Načrta finančnega prestrukturiranja za dva meseca (skladno z 8. odstavkom 221. h člena ZFPPIPP v zvezi s 4. odstavkom 182. člena ZFPPIPP).

Spremembe Načrta finančnega prestrukturiranja so ločitveni upniki izglasovali, vendar so predlagali podaljšanje roka za predložitev spremenjenega. Zato prodaja družbe Avto Celje Tehnični pregledi še ni natančno opredeljena v finančnem načrtu. Prav tako je za realno cenitev potrebno imeti dovolj podatkov o poslovanju, ki za družbo, ki je začela operativno delovati šele leta 2014, niso bili na voljo, zato tega ni bilo mogoče upoštevati v prvotnem

finančnem načrtu. Poslovni rezultati družbe so bili tudi po mnenju upravitelja zelo dobri in v stečajnem postopku se je družba dobro prodala.

Družba Avto Celje je konec leta 2014 zaradi zaostrenih razmer prenesla dejavnost tehničnih pregledov na svojo hčerinsko družbo Avto Celje Tehnični pregledi. Tako je zaščitila 56 delovnih mest in omogočila nadaljevanje poslovanja dela dejavnosti družbe. Za poplačilo dolga finančni upravi je krovna družba PSZ omogočila sredstva v višini 400.000 EVR in tako preprečila uničenje vsaj te dejavnosti družbe.

Naložba Avto Celje Tehnični pregledi je bila ocenjena od 3.369.000 EVR do 4.221.000 EVR (p. d. 570). Iz rednega poročila upravitelja je razvidno, da je bila prodana za 4.754.096,28 EVR (p. d. 861). Poleg družbe sta bili kupcu prodani tudi dve nepremičnini, kjer opravljajo tehnične preglede, in to za 1.002.390,13 EVR v Celju in 317.243,35 EVR v Ravnah na Koroškem (p. d. 774). Upravitelj je naložbo obravnaval kot celoto (družba in nepremičnine, kjer se dejavnost opravlja) in jo dobro prodal.

Dejstvo, da obe sodišči ne upoštevata prodaje Družbe Avto Celje Tehnični pregledi, dosledno sledita Načrtu finančnega prestrukturiranja ter ne dopuščata odstopanja od začrtanega načrta, nakazuje (slabši poslovni rezultati od predvidenih v prvih nekaj mesecih prisilne poravnave), da sodišča interpretirajo insolvenčno zakonodajo precej ozko. Neupoštevanje skoraj petmilijonske finančne naložbe, ker ni predvidena v projekcijah izplačil v načrtu in natančno opredeljena v načrtu finančnega prestrukturiranja, kljub temu da je dolžnik v načrtu napisal, da je prodaja naložbenega premoženja možna, če bo potrebno ali bodo dovolj visoke ponudbe, je zaskrbljujoče. Iz naložbe bi bilo poplačanih vseh dodatnih novo priznanih 25 odstotkov navadnih terjatev DUTB in pokrita morebitna nekoliko večja izguba iz poslovanja, kot so jo predvideli v načrtu, čeprav je verjetno sploh ne bi bilo. Pogajanja za najem premoženja so šele potekala. Prodaja nepremičnin se še ni začela, zato družba še ni imela pričakovanih dohodkov, vendar bi se v teku prisilne poravnave denarni tokovi uskladili s predvidenimi, saj je vseskozi stečajni upravitelj dobro unovčeval stečajno maso (celo znatno nad ocenjenimi vrednostmi) in družba je delovala dobičkonosno. Razlika sredstev v korist dolžnika bi bila precej višja, kot so na novo priznane obveznosti zaradi solidarnostnih poroštev.

5.5.1 Postopek poenostavljene prisilne poravnave družbe PSZ

Postopek poenostavljene prisilne poravnave je bil takrat relativno nov, zato je v pritožbi zoper sklepa o prisilni poravnavi poskušala to izkoristiti upnica Abanka. Po 152. členu ZFPPIPP se postopek odločanja o upnikovem predlogu za začetek stečajnega postopka prekine, če je upnik pred uvedbo postopka prisilne poravnave vložil predlog za začetek stečajnega postopka, vendar sodišče še o tem ni odločilo. Tako je bilo v primeru družbe PSZ. Upnica se je pritožila, da to ne velja za postopek poenostavljene prisilne poravnave, saj določba ni izrecno navedena v odstavku 221. b člena, v katerem je opredeljeno odločanje o začetku postopka. Vsak nov

pravni institut, kot je poenostavljena prisilna poravnava, se mora preizkusiti v praksi. Tako prvostopenjsko kot višje sodišče prisilne poravnave sta po našem mnenju pravilno potrdila prednost postopka prisilne poravnave nad stečajnim postopkom. Če je upravičeno in so dosežena vsa soglasja za potrditev postopka, je pravilno, da se poslovnemu subjektu omogoči prestrukturiranje.

5.5.2 Postopek poenostavljene prisilne poravnave Hotela Marita

Pogoj za uspešno poenostavljeno prisilno poravnavo je bil dogovor z zavarovanim upnikom Abanko oziroma DUTB po prenosu terjatev. Nepripravljenost za sodelovanje in pritiski na upravo so onemogočili postopek prestrukturiranja kljub potrjeni poenostavljeni prisilni poravnavi.

5.5.3 Postopek prisilne poravnave Avta Celje

Zmanjšanje vrednosti finančnih naložb, zmanjšanje vrednosti osnovnih sredstev (nepremičnin) in zmanjšanje prihodkov iz poslovanja bistveno vpliva na vrednost družbe v času krize. V primeru Avta Celje je kapital zadostoval za pokrivanje nepokrite izgube, vendar tako velike razlike med knjigovodsko in likvidacijsko vrednostjo družba ni mogla pokriti. Zato bi v primeru potrjene prisilne poravnave vsi delničarji družbe izgubili korporacijske pravice, kljub temu da je temeljila na nerealni ceni. Družba v lasti Avta Celja, Avto Celje Tehnični pregledi, je bila ocenjena na 7.500 EVR. V stečajnem postopku je bila družba prodana za skoraj pet milijonov EVR. Iz zadnjega rednega poročila stečajnega upravitelja je razvidno, da je unovčene stečajne mase za 11.253.854,93 EVR, kar je podobno, kot je znašala likvidacijska vrednost sredstev družbe (11.705.487 EVR). Pri tem pa moramo upoštevati, da so zaradi stečaja krovne družbe PSZ (izguba ekskluzivnih pogodb) naložbe v deleže Hyundai Auto Zagreb, Hyundai Auto Beograd in Hotel Medijske toplice brez vrednosti. V primeru, da bi naložbe ohranile vrednost, bi sredstva družbe zadostovala za pokritje obveznosti in delničarjem ne bi bilo potrebno odvzeti korporacijskih pravic za uspešno prestrukturiranje družbe. S tem smo želeli izpostaviti, kako hitro so lahko na podlagi likvidacijske vrednosti družbe odvzete korporacijske pravice delničarjev, tudi če to ne bi bilo potrebno. Če bi upniki omogočili preživetje krovni družbi PSZ, bi lahko kot lastnik Avto Celja družba prejela presežek sredstev v postopku likvidacije, vendar sedanja zakonodaja tega ne omogoča, saj je precej ozko usmerjena na odvzem korporacijskih pravic delničarjem v primeru prestrukturiranja v okviru sodišč.

Sodišče v sklepu o ustavitvi postopka (p. d. 316) navaja, da bi dolžnik moral (zaradi poroštvenih obveznosti do družbe DUTB) zagotoviti dodatnih 2.840.623,76 EVR likvidnih finančnih sredstev, kar je poplačilo 25 odstotkov navadnih terjatev. Po poplačilu vseh obveznosti v prisilni poravnavi bi dolžniku, poleg finančnih naložb, ostal znesek 510.880,00

EVR. Če ne upoštevamo prodaje Avta Celje Tehnični pregledi, res sredstva ne zadostujejo za poplačilo. Če pa upoštevamo, da je cenilka ocenila, da se bo finančna naložba prodala po najmanj 3.369.000 EVR, bi bil presežek sredstev 1.039.256,24 EVR. Ker pa se je naložba prodala še po višji ceni, 4.754.096,28 EVR, bi bil presežek sredstev 2.424.352,520 EVR. Prisilna poravnava bi lahko bila uspešna.

5.5.4 Upniška prisilna poravnava Meje Šentjur

Sodišče je na podlagi predloga upnice Abanke začelo upniško prisilno poravnavo družbe Meja Šentjur. Razlog je bil unovčenje solidarnostnih poroštev, ki so bila po navedbah uprave v celoti nezavarovana, kljub temu da se je kasneje izkazalo drugače. Edino, kar lahko družba naredi, je, da proti sklepu o začetku postopka v 15 dneh dolžnik vloži ugovor iz razloga, da ni pogojev za vodenje postopka, ker ni insolventen (deseti odstavek 221. j člena v zvezi s 1. točko 172. člena ZFPPIPP), vendar to postopka ne ustavi. Tega direktor ni storil kljub odredbi obvladujoče družbe PSZ z dne 8. oktobra 2014.

13. oktobra 2014 je bila sklicana skupščina Meje Šentjur. Na njej je bil imenovan nov direktor, ki je podal ugovor zoper vodenje postopka, vendar je bil zavrnjen. Nadzorni organ dolžnika je z vlogo 15. oktobra 2014 v skladu s 151. a členom ZFPPIPP sodišče zaprosil za soglasje k odpoklicu direktorja dolžnika in k imenovanju novega. Upravitelj je temu nasprotoval in sodišče je predlog zavrnilo. Na sklep se je predsednik nadzornega sveta pritožil na Višje sodišče v Ljubljani. Pritožba je bila prav tako zavrnjena (Cst 580/2014).

Trije upniki so 15. oktobra 2014 vložili ugovor zoper sklep o začetku postopka. Glede na to, da ima v postopku prisilne poravnave na predlog upnika možnost ugovora proti sklepu o začetku postopka prisilne poravnave le dolžnik, je sodišče ugovore upnikov zavrglo.

Nadzorni svet Meje Šentjur je poskušal preprečiti postopek upniške prisilne poravnave. Vsa njegova dejanja so bila neučinkovita. Na podlagi (151. a člen ZFPPIPP) omejitev pristojnosti organa nadzora in skupščine je lastnikom brez soglasja sodišča onemogočeno kakršno koli poseganje v postopek. Prav tako so se na sklep pritožili upniki, vendar tudi njim ni dovoljeno ugovarjati kljub temu da lahko utemeljeno nasprotujejo postopku. Ugovor zoper vodenje postopka lahko poda le dolžnik. Razumljivo je, da se morajo omejiti potencialno škodljivi posegi lastnikov. Vendar v primeru sodelovanja uprave in večjih upnikov lahko upniki za namen prevzema korporacijskih pravic zlorabijo institut upniške prisilne poravnave. V primeru Meje Šentjur je bila upniška prisilna poravnava posledica morebitno spornih poroštvnih izjav, ki bi jih najprej morale preizkusiti sodišče, vendar tega uprava družbe ni želela. Uveljavljanje ničnosti poroštvnih izjav bi lahko pomenilo priznanje uprave, da ni delovala vestno, ker zanje ni zahtevala nobenega zavarovanja. Zato je malo verjetno, da bo to pripravljena storiti. Sploh če upoštevamo, da sedaj dobro sodeluje z bodočimi lastniki, stari pa tako ne morejo storiti ničesar. V takšnih primerih, ko je posledica izguba korporacijskih

pravic, je potrebna tudi zakonska podlaga, ki varuje pravice lastnikov, saj lahko v primeru sodelovanja upnikov in uprave pride do zlorabe instituta upniške prisilne poravnave.

DUTB (pobudnica postopka) je bila ločitveni upnik na dobri polovici delnic Meje Šentjur. Tako bi iz prodaje delnic velik del kupnine bilo nakazane družbi. Preostanek kupnine bi šel za poplačilo upnikov PSZ. Največji upnik PSZ je tudi DUTB, tako bi spet prejela večino kupnine. Knjigovodska vrednost družbe pred prisilno poravnavo je bila na dan 31. december 2013 4.427.024 EVR (Konsolidirano letno poročilo PSZ, d. d. 2013, 15). Na trgu bi se delnice prodale še po višji ceni. Potreben bi bil samo dogovor bank, da se poroštvene obveznosti najprej poplačajo iz zavarovanj in preostanek pokrije Meja Šentjur. Glede na dobre poslovne rezultate bi Meja Šentjur poplačala preostanek poroštvenih obveznosti iz dobičkov družbe, zato postopek sploh ne bi bil potreben. DUTB pa bi dobila poplačane poroštvene obveznosti, kupnino od prodaje delnic in velik del unovčene stečajne mase. Vendar njena dejanja kažejo, da je bil njen cilj upniške prisilne poravnave prevzem družbe.

3. decembra 2014 je upravitelj upniške prisilne poravnave Meje Šentjur pripravil osnovni seznam preizkušenih terjatev (St 4582/2014, p. d. 92). Upravitelj je opravil preizkus navadnih in zavarovanih terjatev predčasno. Za upniško prisilno poravnavo veljajo v nekaterih primerih posebna pravila. Osnovni seznam preizkušenih terjatev upravitelj vloži 15 dni po objavi sklepa o izpolnjenih pogojih za glasovanje naknadnega predlogu prisilne poravnave (2. točka 4. odstavka 221. p člena ZFPPIPP) . Šele takrat je znano, ali so prestrukturirane tudi zavarovane terjatve. V primeru upniške prisilne poravnave Meje Šentjur je bil postopek prej ustavljen, zato predčasnega dejanja sploh ne bi bilo potrebno opraviti. Zaradi velikega števila novitet v ZFPPIPP se morajo tudi upravitelji navaditi nekaterih pravil novo sprejetih institutov.

Sodišče v sklepu o začetku postopka prisilne poravnave ni imenovalo upniškega odbora in ni pojasnilo, da bo upniški odbor imenovan po prejemu osnutka poročila o finančnem položaju dolžnika. Ta je bil vložen 5. novembra 2014. Upravitelj je 7. januarja 2015 predlagal imenovanje upniškega odbora. Sodišče je 12. februarja 2015 imenovalo člane upniškega odbora, imetnike navadnih terjatev: DUTB, Abanka in ASSMANNMÜHLEN GmbH (St 4582/2014, p. d. 112).

Prenos slabih terjatev z Abanke na DUTB je bil opravljen. Iz tega sklepamo, da je sedaj DUTB imetnik terjatev Abanke, poroštvenih obveznosti. Preostale obveznosti do Abanke so krediti, zavarovani z ločitveno pravico, in ne spadajo med navadne terjatve. Zato ni smiselno, da je Abanka v upniškem odboru navadnih terjatev. Pet mesecev brez upniškega odbora postopkov prisilne poravnave, kjer potrebuje dolžnik za veliko dejanj njihovo soglasje, je dolga doba. Vendar jim zaradi pomanjkanja navadnih finančnih upnikov ni uspelo pravočasno sestaviti upniškega odbora, saj bi upravitelj lahko predlagal upniški odbor že novembra po vloženem poročilu in finančnem položaju dolžnika.

Poslovanje družbe v upniški prisilni poravnavi je precej okrnjeno. Ker še ni vložen načrt finančnega prestrukturiranja, so vsi izredni pravni posli onemogočeni. Vsi po mnenju sodišča, upravitelja ali upniškega odbora nepotrebni posli so zavrjeni. V primeru upniške prisilne poravnave Meje Šentjur je bil podaljšan rok za vložitev predloga prisilne poravnave s 3 na 5 mesecev. Prav tako je upniški odbor navadnih upnikov sodišče imenovalo šele 12. februarja 2015, torej pet mesecev, preden bi lahko družba pridobila soglasja za odobritev pravnih poslov izven rednega poslovanja. V tem času se pri odločanju sodišča ne uporabljajo tista pravila ZFPPIPP, po katerih je pomembno mnenje upniškega odbora. Upravitelj je 6. novembra 2014 vložil predlog za odobritev pravnega posla in izdajo sklepa o soglasju k prodajni pogodbi (za prodajo nepremičnin) (p. d. 85). Sodišče je predlog zavrglo, ker načrt finančnega prestrukturiranja še ni bil predložen (p. d. 117). Glede na to, da uprava družbe ni vnaprej opozorjena in pripravljena na omejitve prisilne poravnave, bi lahko tovrsten poseg v poslovanje imel negativne posledice za družbo. Nekateri ukrepi poslovnega prestrukturiranja imajo časovne omejitve in jih je težko opraviti s šestmesečnim zamikom, kot je trajala upniška prisilna poravnava Meje Šentjur.

Zakaj so se upniki odločili za prekinitve postopka, ne vemo. Prisilna poravnava je bila že v fazi potrditve, prav tako je večina stroškov že nastala. Izguba korporacijskih pravic je bila zagotovljena, vendar bi imeli vsi upniki možnost sodelovanja pri konverziji terjatev. Za razliko od izvensodnega postopka bi celoten postopek nadzorovala sodišča in upravitelj. Tako pa je celoten postopek izvensodnega prestrukturiranja (odvzem korporacijskih pravic po določba ZGD-1) bil opravljen po navodilih DUTB.

Upniška prisilna poravnava Meje Šentjur ni imela namena prestrukturiranja, ampak pritisk na upravo in stečajnega upravitelja PSZ, da postopek izvedejo po navodilih glavne upnice DUTB izvensodnega postopka prestrukturiranja. To jim je skoraj uspelo. Vendar jim korporacijskih pravic zaenkrat zaradi pritožbe malega delničarja še ni uspelo dokončno razveljaviti. Glede na odlične rezultate družbe in pozitivni kapital bi bilo sedaj po našem mnenju to tudi neupravičeno.

5.6 Izvensodni postopek prestrukturiranja Meje Šentjur

10. julija 2015 je stečajni upravitelj PSZ (PSZ je bil 96,8-odstotni lastnik Meje Šentjur) sodišču posredoval predlog za izdajo soglasja za zmanjšanje osnovnega kapitala in dokapitalizacijo s stvarnimi vložki v družbi Meja Šentjur, premoženje stečajnega dolžnika (p. d. 329). Sodišče je predlog zavrglo, ker po ZFPPIPP za tovrstna razpolaganja ni potrebno soglasje sodišča. Stečajni upravitelj kot zakoniti zastopnik stečajnega dolžnika mora upoštevati posledice pri odločanju za glasovanje (izničenje delnic družbe in zastavnih pravic na teh delnicah) (ST 433/2014, p. d. 341).

Največje premoženje finančnega holdinga so njegove finančne naložbe, zato je naloga upravitelja njihovo upravljanje. Glasovanje za izgubo korporacijskih pravic svoje naložbe je prav zagotovo nerazumljivo upravljanje. Upravitelja je sodišče le opozorilo, vendar se ni želelo opredeliti o zadevi, saj za takšno dejanje upravitelja ni potrebno njihovo soglasje. Takšne temeljne zadeve bi morale presoјati sodišče. Prav tako iz preostalih stečajnih postopkov nismo zasledili veliko javnih objav, ki temeljijo na upravljanju finančnih naložb v delnice in deleže in njihovo prodajo. Tako kot nepremičnine so tudi te pomembno premoženje, vendar zanje ni potrebno tako podrobno poročanje in obravnava kot za preostalo premoženje dolžnikov.

Stečajni upravitelj PSZ je 14. marca 2018 vložil predlog za prodajo premoženja stečajnega dolžnika, na katero v stečajnem postopku uveljavljajo ločitveno pravico (449.646 delnic Meje Šentjur). Opravi se na podlagi javne dražbe z zviševanjem izklicne cene, ki je 240.000 EVR. Sodišče je 22. marca 2018 zahtevalo mnenje ločitvenega upnika (veza p. d. 969). Istega dne je upravitelj umaknil predlog prodaje vrednostnih papirjev (St 433/2014, p. d. 980).

Družba Meja Šentjur je imela že konec leta 2016 pozitiven kapital (1.006.785 EVR). 31. decembra 2017 ima družba 1.564.181,17 EVR kapitala. Dobiček znaša 841.607,23 EVR. Kupnino za delnice bi lahko bodoči lastnik pokril že v prvem letu lastništva in si izplačal dividende. Zato se sprašujemo, ali je bila opravljena cenitev družbe. Glede na izrazito nizko izklicno ceno nas zanima poročilo cenilca. Žal tovrstni podatki niso javno objavljeni. Upravitelj je seznanjen s poslovanjem družbe, zato tovrstna dejanja upravitelja nakazujejo na ugodno razprodajo premoženja izbranim posameznikom pod okriljem DUTB. Tako kot v primeru Hotela Marita.

5.7 Izguba korporacijskih pravic

V izvensodnem postopku prestrukturiranja družbe Meja Šentjur leta 2015 se je stečajni upravitelj PSZ, imetnik 96,8 odstotkov družbe, na glasovanju prostovoljno odpovedal lastništvu družbe in glasoval za sklep o poenostavljenem zmanjšanju osnovnega kapitala in hkratnem povečanju osnovnega kapitala z novimi denarnimi vložki po 379. členu ZGD-1. Osnovni kapital so povečali za najmanjši možni znesek po zakonu (25.000 EVR) in ponudili delnice dvema upnikoma (večino DUTB in Poštni banki Slovenije). V nadaljevanju, po vpisu novih lastnikov v sodni register, je bila načrtovana konverzija poroštvenih terjatev upnikov v osnovni kapital.

Če ne upoštevamo, da so bile poroštvene obveznosti morebitno sporne in bi zahtevale preizkus sodišča, so bila nekatera dejanja vseh vpletenih sporna. Moramo poudariti, da so bile prednostne pravice obstoječim delničarjem izključene. Prav tako so ponudili nove delnice le vnaprej dogovorjenima upnikoma. Zadnja skupščina je bila sklicana konec leta 2015. Zaradi pritožbe malega delničarja Meje Šentjur in zavrnitve vpisa v sodni register sklepi skupščine

niso bili realizirani. V letu 2016 pa je prišlo do utesnitve poroštvenih obveznosti v višini 3.761.513 EVR, kar je poleg dobrega poslovanja družbe razlog, da družba konec leta 2016 ni imela več negativnega kapitala. PSZ je imel zavarovan vsak kredit. Za vsako investicijo v nepremičnino je bila banka kreditodajalka tudi ločitveni upnik na nepremičnini. Uprava Meje Šentjur je imela kot porok vpogled o vseh zastavah in je vedela za kakovost zavarovanj. S konverzijo poroštvenih terjatev v lastniški kapital bi družba poravnala obveznosti PSZ, zato bi pravice iz teh obveznosti prešle nanjo. Tako bi družba nazaj pridobila sredstva, s katerimi je morala poravnati (iz kapitalskih postavk) obveznosti družbe PSZ. Tako bi z vidika stečajne mase realno pretvorili upniki precej manjši del terjatev (poroštvene obveznosti-utesnitev=6.765.610 EVR- 3.761.513. EVR=3.004.097). Novi lastniki, upniki, bi celo lahko zaradi novonastalih okoliščin preklicali konverzijo terjatev, saj ne bi bila več potrebna. Tako bi družbo prevzeli za 25.000 EVR. Stečajna masa bi bila osiromašena v milijonskih vrednostih. V vsakem primeru se nam zdijo dejanja vseh vpletenih sporna. V sodelovanju uprave in stečajnega upravitelja je upnicama skoraj uspelo dobro zavarovane terjatve spremeniti v popolno lastniško obvladovanje dobro delujoče poroštvene družbe. Predlagamo, da se pred odvzemom korporacijskih pravic na osnovi poroštvenih obveznosti najprej preverita njihova veljavnost in kakovost zavarovanj, preden se poseže v pravice delničarjev.

V prisilni poravnavi je uprava družbe Avto Celje predlagala povečanje osnovnega kapitala s stvarnimi vložki. Za to veljajo posebna pravila. Skladno s 1. točko 2. odstavka 199. d člena ZFPPIPP mora družba hkrati s povečanjem osnovnega kapitala izvesti poenostavljeno zmanjšanje kapitala, tako da se osnovni kapital zmanjša za pokrivanje nepokrite izgube v višini 1.382.663 EVR. Po tem dejanju ima družba osnovni kapital v višini 360.718 EVR. Hkrati mora družba v skladu z 2. točko 2. odstavka 199. d člena izvesti poenostavljeno zmanjšanje osnovnega kapitala, če je knjigovodska vrednost sredstev večja od likvidacijske vrednosti sredstev, izkazane v Poročilu o finančnem položaju in poslovanju dolžnika. Razlika med knjigovodsko in likvidacijsko vrednostjo sredstev je 5.946.544 EVR. Osnovni kapital se zmanjša v celoti in 360.718 EVR se prenese med kapitalske rezerve. V kapitalske rezerve se prenese tudi učinek zmanjšanja navadnih obveznosti (2.436.857 EVR – 75-odstotno zmanjšanje) (St 1369/2014, p. d. 10).

Iz poročila o finančnem položaju in poslovanju Avta Celja (St 1369/2014, p. d. 8) je razvidno, da je likvidacijska vrednost sredstev skoraj 34 odstotkov nižja od knjigovodske vrednosti (likvidacijska vrednost/knjigovodska vrednost=11.705.487/17.652.031=0.66312). Razlika med njima je skoraj 6 milijonov EVR. Družba je imela 1.743.381,09 EVR osnovnega kapitala. Kako bi lahko družba sploh pokrila razliko? Tudi iz preostalih cenitev v insolvenčnih postopkih je likvidacijska vrednost okoli 30 odstotkov nižja od tržne ocenjene vrednosti cenilca. Knjigovodska vrednost družbe temelji na tržni vrednosti, zato je vedno višja od likvidacijske in pomeni vedno poseg v osnovni kapital. Družbe pa dobičkov pogosto ne pretvorijo v osnovni kapital, ampak v kapitalske rezerve ali pa si ga v obliki dividend izplačajo. Tako ponavadi tudi družbe z velikim obsegom premoženja nimajo primerljivo

visokega osnovnega kapitala, zato ni možno pokriti razlike med knjigovodsko in likvidacijsko vrednostjo sredstev iz osnovnega kapitala. Zakonodajalec je z 2. točko 2. odstavka 199. d člena popolnoma onemogočil sedanjim lastnikom ohraniti korporacijske pravice.

Pri analizi cenitve hotelskega kompleksa Marita smo prikazali, kako lahko majhno odstopanje podatkov znatno poveča vrednost premoženja. Težavne nasploh so cenitve specifičnega premoženja visokih vrednosti, za katerega ni veliko tržnih primerjav. V poslovnem sistemu je bilo veliko tovrstnega premoženja. Ravno na tovrstnih cenitvah temeljijo likvidacijske vrednosti družb, ki odločajo o preživetju družbe in/ali odvzemu korporacijskih pravic. Ravno velika razlika med likvidacijsko in knjigovodsko vrednostjo je odločilnega pomena, zato želimo poudariti, da merilo ne sme biti tako pomembno, saj ne prikazuje realne vrednosti premoženja, zlasti ne v času krize.

Cenilci so strokovnjaki na svojem področju, ki razumljivo imajo zaupanje sodišč, upraviteljev in upnikov. Vendar ravno njihovo izčrpno znanje na svojem področju lahko omogoči prikazati zaželeno vrednost premoženja. V upniški prisilni poravnavi lahko naklonjenost cenilca upnikom omogoči razvrednotiti vrednost premoženja ter posledično prevzeti družbo.

Vrsto let je finančni sektor financiral dolgoročne finančne naložbe podjetij s stalno obnavljajočimi kratkoročnimi krediti, kar je postala poslovna praksa. V času gospodarske in finančne krize pa so nastopile izredne razmere in poleg upada prihodkov podjetij je tudi bančni sektor zaostрил pogoje poslovanja. Banke so naenkrat zahtevale vračilo vseh kratkoročnih obveznosti; tako je postal velik del gospodarstva po ZFPPIPP insolventen in odvisen od volje bank. Zakonodajalec pa je z novelami ZFPPIPP omogočil enostaven prevzem perspektivnih podjetij s popolno izključitvijo prvotnih lastnikov. Sprašujemo se, ali je bilo z zakonodajnimi spremembami preveč poseženo v pravice lastnikov.

5.8 Ničnost poroštvenih obveznosti

Krovna družba PSZ je za potrebe investicij v hčerinske družbe najemala kredite. Te so kot solidarnostni porok krovni družbi jamčile za te obveznosti, prav tako so bile obveznosti zavarovane s premoženjem, pridobljenim v investicijah. Takšna poročstva niso sporna, kadar so s povečanjem premoženja pridobile enakovredno protivrednost zanje in posledično ni bilo posega v osnovni kapital družbe. Vendar so banke pri vsakem reprogramu kratkoročnih obveznosti zahtevale dodatna zavarovanja. Tako so bile družbe po navodilih obvladujoče družbe solidarnostni poroki krovni družbi za obveznosti drugih hčerinskih družb. Pri tem pa uprave niso zagotovile nobenega ustreznega zavarovanega regresnega zahtevka. Če tega ni, je po prvem odstavku 227. člena ZGD-1 prepovedano vračilo vložka in pomeni kršitve pravil o ohranjanju kapitala (d. d.). Izplačilna prepoved za d. o. o. je uzakonjena v 495. členu, posledica kršitve pa je ničnost poroštvenih obveznosti. Zato bi velika večina solidarnostnih poroštev, ki so uničile poslovni sistem, potrebovala presojo sodišč o ustreznem zavarovanem

regresnem zahtevku in posledično ničnost poslov. Banke so zahtevale porošstva, vedoč, da so verjetno protipravna. Kot lahko vidimo iz izjave DUTB, v prisilni poravnavi Avta Celje, zagovarjajo to stališče le, kadar je zanje ugodno.

Ker je Meja Šentjur prevzela jamstvo kot porok za posojilo delničarju brez ustrezno zavarovanega regresnega zahtevka, je to kršitev pravil o ohranjanju kapitala. Zato bi lahko uprava Meje Šentjur na podlagi 227. člena ZGD-1 uveljavila ničnost solidarnostnih poroštev. Tako bi bila izguba družbe zaradi slabitev naložb, brez solidarnostnih poroštev, pokrita iz preostalih postavk kapitala in družba ne bi bila po nobenem kriteriju ZFPPIPP insolventna. Družba v nobenem trenutku pred upniško prisilno poravnavo ni imela likvidnostnih težav. Upnice so celotno leto 2014 izvajale izredne pritiske na upravo, DUTB pa je po prenosu terjatev tudi unovčila poroštvne obveznosti in posredno preko Abanke Vipava zahtevala upniško prisilno poravnavo. Zato je razumljivo, da je uprava podlegla pritiskom večjih upnic in ni poskušala vložiti ugovora na upniško prisilno poravnavo ter uveljavljati ničnost poroštvnih izjav na sodišču.

V postopke prisilne poravnave Avta Celje je upnica DUTB je v ugovoru upnika zaradi kršitve enakega obravnavanja upnikov izjavila, da je poroštvo, za katerega ni bila dogovorjena ustrezna protivrednost hčerinskim družbam, protipravno po 495. členu ZGD-1. Zato se sprašujemo, ali zastopa stališče, da je večina unovčenih poroštev, ki so ohromili, celo uničili sistem, protipravnih. Iz tega lahko sklepamo, da je postopek upniške prisilne poravnave Meje Šentjur neutemeljen. Prav tako stečaj Avta Celja, ki je posledica neupoštevanja solidarnostnih poroštev v načrtu finančnega prestrukturiranja. Ali bi bila naloga uprav hčerinskih družb v primerih unovčitve solidarnih poroštev zahtevati sodno varstvo? Glede na višino terjatev v stečajnih postopkih se sprašujemo, ali bi bila naloga stečajnega upravitelja oporekati terjatvam in prepustiti sodiščem odločanje o njihovi veljavnosti.

V stečajnem postopku Avta Celja je upravitelj pridobil pravo mnenje, da je družba Avto Celje Tehnični pregledi dolžna plačati obveznost iz solidarnostnega porošstva, kar je razumljivo, saj zanj veljajo nekoliko milejša pravila ohranjanja osnovnega kapitala kot za delniške družbe. 495. člen ZGD-1 (ohranjanje osnovnega kapitala) pravi, da si družbeniki ne smejo izplačati premoženja, potrebnega za ohranitev osnovnega kapitala in vezanih rezerv. Ker je družba poslovala dobičkonosno, je lahko poroštvne obveznosti poravnala iz dobička in ni bilo nobenega posega v osnovni kapital. Zato poroštvne obveznosti niso bile protipravne. Prav tako je le en družbenik, zato ni potrebno upoštevati načela enakega obravnavanja družbenikov, ki je sicer v ZGD-1 določeno (v 221. členu ZGD-1) le za delničarje, vendar mora držati tudi za družbenike.

Noben upravitelj, razen upravitelj Avta Celje, pa še ta za naložbo, ne za družbo, ki jo upravlja, se ni zoperstavil upnikom glede spornih poroštev, čeprav so poroštvne obveznosti v vseh družbah predstavljale večji delež terjatev in bi preostali upniki bili poplačani v precej večji

meri, če bi sodišča ugotovila njihovo ničnost. Tudi terjatve bančnih upnic je potrebno temeljito preizkusiti, vendar upravitelji z njimi dobro sodelujejo in se jim ne upajo zoperstaviti.

6 UGOTOVITVE GLEDE RAZISKOVALNIH VPRAŠANJ

V nalogi smo raziskovali nekatere dileme, ki nastopajo v insolvenčnih postopkih v praksi. Polega dilem smo si zastavili tudi raziskovalna vprašanja. Odgovore nanje smo podali v nadaljevanju,

6.1 Ali je eden izmed ciljev insolvenčne zakonodaje, gospodarstva in upnikov ohranitev zdravega poslovnega jedra družbe?

Že ko je bil ZFPPIPP leta 2007 sprejet, je poznal mnoge možnosti ohranitve zdravih jeder. Zaradi pomembnosti ohranjanja zdravega poslovnega potenciala za gospodarstvo je zakonodajalec že leta 2009 proučeval problematiko reševanja zdravih jeder. Široka delovna skupina za pripravo novele ZFPPIPP-C je presodila, da je ureditev ZFPPIPP glede tega vprašanja ustrezna. V noveli ZFPPIPP-E sta bila sprejeta, z namenom ohranitve zdravih jeder podjetij, dva sklopa sprememb in dopolnitev: uvedba postopka poenostavljene prisilne poravnave za mikro družbe in samostojne podjetnike ter dodatne možnosti upnikov in upniškega odbora v postopku prisilne poravnave (RS Ministrstvo za finance, Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju, 3-5). Novela ZFPPIPP-F je v ta namen uvedla nov postopek preventivnega prestrukturiranja, odpravljena je bila omejitev najnižjega dovoljenega poplačila in najdaljših dovoljenih rokov za poplačilo terjatev na podlagi prisilne poravnave ter posebna pravila za prisilno poravnavo nad veliko ali srednjo družbo ter uveljavitev načela absolutnih prednosti. Nov ukrep finančnega prestrukturiranja je izčlenitev rentabilnega poslovnega dela dolžnika v novo družbo.

Slovenska insolvenčna zakonodaja nima posebej postavljenih ciljev, le iz načel lahko sklepamo, da je temeljni cilj čim večje poplačilo upnikov. Ta se je še podkrepil z načelom absolutnih prednosti tudi v postopku prisilne poravnave (novela ZFPPIPP-F). Vendar v praksi in teoretičnih razpravah še ni čisto jasno glede razmerja med reševanjem zdravih jeder in čim višjim poplačilom upnikov. V praksi se reševanje gospodarske družbe in zdravih jeder postavlja kot samostojen cilj, zaradi katerega je možno tudi žrtvovati maksimalno poplačilo upnikov. Analiza slovenske ureditve je pokazala velik preobrat iz dolžnikom naklonjene ureditve v naklonjeno izključno upnikom (Cepec 2016, 149).

Državi je z uvedbo novih postopkov uspelo postaviti temelje prestrukturiranja perspektivnih podjetij. Postopek preventivnega prestrukturiranja lahko omogoči še ne insolventni družbi, ki ji grozijo finančne težave, da v okviru sodišč poišče soglasje upnikov za prestrukturiranje. Najmanjšim poslovnim subjektom je v okviru poenostavljene prisilne poravnave sedaj omogočeno prestrukturiranje družbe. Tako je država s poenostavitvijo postopka prisilne poravnave omogočila prestrukturiranje velikemu številu družb, ki so temelj našega

gospodarstva, vendar so bili stroški navadne prisilne poravnave zanje previsoki. Tudi postopek prisilne poravnave je bil radikalno spremenjen. V noveli ZFPPIPP-F je bilo uveljavljeno načelo absolutnih prednosti in posebna pravila za prisilno poravnavo nad srednjo in veliko družbo prav z namenom, da se izključi sedanje lastnike in se lahko upniki v celoti vključijo v lastniško strukturo. Tako lahko sedaj upniki prevzamejo in prestrukturirajo vsako perspektivno podjetje. Težava je le, da to ni vedno v njihovem interesu. Za uspešno zaključen postopek prestrukturiranja je potrebno soglasje vseh večjih upnikov; vendar dobro zavarovanim upnikom ni v interesu dolgoročno poplačilo terjatev, če so lahko v stečajnem postopku poplačani hitreje. V Noveli ZFPPIPP-F je uveden nov ukrep finančnega prestrukturiranja, ki omogoča ohraniti zdravo jedro družbe. Z izčlenitvijo rentabilnega poslovnega dela dolžnika na novo družbo in prenehanjem starega poslovnega subjekta se ohrani dobro delujoči podjetje družbe in tako se ohranijo zdravi deli družbe. Novi postopki dajejo nove možnosti ohranitve zdravih jeder družb, vendar, kako se bodo novi postopki pokazali v praksi in ali jih bodo dobro sprejeli tako upniki kot dolžniki, se bo šele pokazalo v naslednjih letih.

Država je na podlagi ZUKSB ustanovila DUTB, katere naloga je poleg sanacije bančnega sektorja omogočiti prestrukturiranje perspektivnim poslovnim subjektom. S prenosom terjatev na DUTB in dokapitalizacijo je bila to tudi naloga sedaj kapitalsko ustreznih bank. Država je tako omogočila, da bi lahko DUTB in banke pomagali ohranjati zdrava poslovna jedra. Tudi z novelami ZFPPIPP je zakonodajalec omogočil upnikom upravičenja, da lahko omogočijo prestrukturiranje družb tudi brez sodelovanja uprave in lastnikov in tako zaščitijo svoje interese. Vendar je sedaj odvisno od upnikov, ali bodo opravili svojo nalogo. V primeru obravnavanega poslovnega sistema jim tega ni uspelo. Namesto prestrukturiranja družb so upniki s svojimi dejanji uničili celo zdravo jedro sistema, odlično delujoče družbe z visokimi dobički.

Leta 2011 je Združenje Manager Slovenije pripravilo Načela prestrukturiranja podjetij v Sloveniji. Predstavljajo neobvezujoč okvir, na podlagi katerega bi se stranke sporazumno dogovorile o prestrukturiranju prezadolžene družbe. Temelj je ohranitev gospodarske dejavnosti, če je ta sposobna preživetja na trgu. Medsebojno sodelovanje vseh strank ima lahko koristi ne le zanje, ampak za celotno slovensko gospodarstvo (Zdrženje manager 2011). ZBS je na njihovi podlagi sprejela nekoliko preoblikovana prostovoljna Slovenska načela finančnega prestrukturiranja dolgov v gospodarstvu.

Združenje bank Slovenije je imelo dvodnevno delavnico o možnostih aktivnega in usklajenega nastopa bank, do prestrukturiranja dolžnikov, ki imajo dovolj pozitivnega denarnega toka, ampak potrebujejo poslovno, finančno in lastniško prestrukturiranje. Namen je bil oblikovanje uporabnih in konkretnih predlogov za bolj učinkovit skupen nastop bank do dolžnikov z zdravimi poslovnimi jedri (Simoneti in Jašovič 2013, 9).

Združenje bank Slovenije je leta 2012 v sodelovanju s Francetom Arharjem pripravilo Priporočila za usklajeno postopanje bank upnic v primeru podjetij v finančnih težavah. Njihov cilj je povečanje učinkovitosti reševanja perspektivnih podjetij.

Zakonodajalec, bančni sektor in gospodarstvo so se aktivno ukvarjali s problematiko reševanja zdravih jeder. Za izhod iz krize je pomembno okrevanje gospodarstva, zato je bilo potrebno prestrukturiranje številnih poslovnih subjektov. Vsi udeleženi so sodelovali za doseganje cilja reševanja perspektivnih družb. Kritično gledamo na banke, ki bi lahko stopile v bolj aktivno vlogo prestrukturiranja gospodarstva že v prvih letih krize, vendar zaradi vedno večjega poglobljanja krize finančnega sektorja tega niso storile. Celu povečale so zahteve po razdolževanju družb in tako še poglobile težave gospodarstva. Zakonodajalec je omogočil infrastrukturo za ohranitev zdravih jeder, čeprav nekoliko pozno, vendar banke zaradi svojih interesov temu cilju pogosto niso sledile.

6.2 Kateri postopki bi omogočili ohranitev zdravega jedra PSZ?

Izvensodno prestrukturiranje bi bila najboljša rešitev prestrukturiranja družbe. Reprogram je bil dosežen z vsemi upniki sistema, razen z Abanko. Če bi bil uspešno realiziran, bi omogočil sistemu preživetje. Ohranile bi se lahko vse družbe sistema, ne le najbolj dobičkonosne. Vse dejavnosti sistema dosegajo visoko gospodarsko rast in iz donosov družb bi lahko bili poplačani vsi upniki. Vendar je uspeh možen le, če soglašajo vsi. Abanka ni bila pripravljena, zato postopek ni bil uspešen. Upniki so imeli precej veliko pogajalsko moč. Izvensodni postopek prestrukturiranja bi lahko popolnoma prilagodili svojim zahtevam in zmožnostim sistema. Tako uprava kot lastniki bi bili pripravljene sodelovati. Tako se ne bi ohranilo le zdravo jedro, ampak bi upniki omogočili preživetje celotnemu sistemu.

Postopek preventivnega prestrukturiranja bi bil zelo primeren instrument za prestrukturiranje krovne družbe. V kolikor bi postopek potrdila Abanka in DUTB, bi lahko bil uspešno izveden. Po našem mnenju bi bil za družbo postopek preventivnega prestrukturiranja najbolj primeren sodni postopek. Žal je bil postopek uzakonjen nekoliko pozno, kar opozarja na hitrost sprejemanja ukrepov države za reševanja gospodarstva iz krize. Ko nastopi kriza, je potrebno čim hitreje vzpostaviti infrastrukturo, ki omogoča sanacijo delujočih poslovnih subjektov. Če bi bil postopek uzakonjen leto prej, bi ga sprejeli vsi upniki, saj je bila največja upnica družbe PSZ, NLB, pripravljena sodelovati. Prav tako Abanka, in sicer do kadrovske spremembe. Ker je banka sistemu odrekla sodelovanje in se proti postopkom prestrukturiranja aktivno borila, ni bilo možnosti za uspešno izvedbo. Upnik, imetnik vsaj 30 odstotkov terjatev, lahko postopek prekine, kar je Abanka bila, prav tako bi bilo potrebno soglasje 75 odstotkov imetnikov terjatev, nezavarovanih in zavarovanih, zato sporazum o finančnem prestrukturiranju ni mogel biti potrjen.

Postopek poenostavljene prisilne poravnave zaradi nesoglasja upnikov ni bil sprejet. V načrt prestrukturiranja bi bili vsi upniki v 16 letih poplačani 100-odstotno. Postopek omogoča samo

prestrukturiranje navadnih terjatev, za prestrukturiranje zavarovanih terjatev pa bi bilo potrebno po potrditvi, v roku štirih mesecev, doseči dogovore izven postopka. Predlog prestrukturiranja je bil za zavarovane upnike enak. Če bi upniki soglašali s prisilno poravnavo, bi s tem omogočili prestrukturiranje sistema in tako bi se preprečile posledice stečajnega postopka in ohranilo zdravo jedro sistema.

Družba PSZ je vložila predlog redne prisilne poravnave, vendar ga je sodišče zavrnilo. Tudi upniki sami bi lahko izvedli postopek prisilne poravnave. S konverzijo terjatev v lastniški kapital družbe bi postali lastniki poslovnega sistema in bi prevzeli upravljanje celotnega sistema in s postopno prodajo premoženja poplačali vse svoje terjatve. Vse družbe bi se lahko prodale kot delujoči poslovni subjekti. Zakonodajalec je upnikom to omogočil prav iz razloga, da z odvzemom premoženja lastnikov omogoči čim višje poplačilo upnikom, vendar tega upniki niso hoteli narediti. Tako bi se lahko ohranil celoten sistem, upniki pa bi bili poplačani v celoti iz postopne razprodaje premoženja ali pa kot novi lastniki iz neto donosov poslovanja.

Poslovni sistem je deloval v obliki pogodbenega holdinga. Družba PSZ je v okviru pogodb o obvladovanju ali kot lastnik obvladovala družbe sistema. V kolikor upniki niso imeli zaupanja v uspeh poslovanja katere od družb, bi bilo najbolj smiselno predlagati stečajni postopek zanjo in ne za krovno družbo sistema. V stečajnem postopku družbe Hotel Marita, ki so ji prvi odpovedali kredite, so izločitveni upniki, ki so zahtevali stečaj, bili poplačani v največji meri. Tudi v primeru Avta Celje so bili zavarovani upniki zelo dobro poplačani, prav tako bodo dobro poplačani tudi navadni upniki. Če družba PSZ ne bi šla v stečaj in bi se ohranile finančne naložbe Avta Celja, bi se nad družbe namesto stečajnega postopka vodil likvidacijski postopek in družba PSZ bi prejela celo presežek sredstev.

Upniki so imeli veliko možnosti za ohranitev zdravega jedra družbe. Vsaka izmed naštetih rešitev bi bil boljša, kot je bil stečaj. Zakonodajalec je prav z namenom ohranitve zdravega podjetja družbe uvedel veliko novih postopkov, ki bi jih lahko upniki uporabili. Glede na posledice stečaja bi bilo za vse vpletene boljše, da bi se odločili za katerega od naštetih postopkov.

6.3 Kakšna je bila odločitev upnikov za stečajni postopek?

Posledice odločitve upnikov za stečajni postopek so bile uničenje zdravega jedra sistema. Imela je direktne posledice na vse družbe sistema. Izguba ekskluzivnih distributerskih pogodb je pomenila uničenje dveh perspektivnih in dobro delujočih družb, v katere je bilo v zadnjih letih intenzivno investirano. Brez pogodb imajo nepremičnine precej manjšo vrednost. Družbe sistema so bile krovni družbi solidarnostni poroki, zato je posledično pristalo večina družb v insolvenčnih postopkih, kar dodatno znižuje poplačilo upnikov. Sistem je imel v lasti precej nepremičnin, ki so jim zaradi padca cen nepremičnin padle vrednosti, prodaja v okviru stečajnega postopka v času gospodarske krize pa še dodatno zniža vrednost premoženja. Iz

tega lahko sklepamo, da je poplačilo vseh upnikov vprašljivo. Preučili smo, da so upniki imeli precej drugih možnosti, s katerimi bi se lahko izognili negativnim posledicam. Tako bi bili upniki poplačani v večji meri, kot bodo sedaj.

Odločitev za stečajni postopek je bila slaba. Glede na posledice stečajnega postopka je bilo ravnanje večjih upnikov v škodo vseh udeležencev. Zakonodajalec je omogočil infrastrukturo, s katero je upnikom omogočil, da lahko še aktivneje sodelujejo v postopkih prestrukturiranja in tako omogočijo ohranitev zdravih jeder perspektivnih poslovnih subjektov. Prav tako je naloga DUTB prestrukturiranje slovenskega gospodarstva. Iz preučenega primera je razvidno, jim tega ni uspelo uspešno izvesti.

7 SKLEP

Ko nastopi gospodarska kriza, je pomembna hitra odzivnost države. S primernimi ukrepi se lahko zagotovi hitrejši izhod iz krize z manj negativnimi posledicami. Posodobitev insolvenčne zakonodaje lahko pripomore k hitrejšemu okrevanju gospodarstva, vendar je potrebno preudarno in postopno spreminjanje zakonodaje, da se bodo implementirane rešitve lahko pokazale v praksi in bo zakonodajalec lahko gradil na trdnih temeljih na podlagi izkušenj, prakse in večjega razumevanja. V času krize se razlike med ekonomsko in pravno vedo še povečujejo, zato se bodo morda nekatere zakonodajne rešitve pokazale kot neučinkovite. Šele iz izkušanj in s sodelovanjem finančne in pravne stroke se bo na dolgi rok razvila učinkovita in konsistentna zakonodaja. Z novelami ZFPPIPP je država uvedla veliko sprememb. Uzakonila je insolvenčne postopke, ki lahko pripomorejo k prestrukturiranju gospodarstva (postopek preventivnega prestrukturiranja, poenostavljena prisilna poravnava). Prav tako je močno povečala pooblastila upnikom; postopoma je prevesila premoč z dolžnikov v upnikom naklonjeno zakonodajo. Tako naj bi slovenski bančni sistem v sodelovanju z DUTB omogočil sanacijo slovenskega gospodarstva.

Analizirali smo zakonodajne spremembe, mnenja stroke in insolvenčne postopke družb skupine PSZ ter izpostavili nekatere dileme, ki se pojavljajo v praksi. Poslovni sistem PSZ je imel za razvoj Hyundai divizije in turistične dejavnosti velika investicijska vlaganja. V te namene so krovna in odvisne družbe najemale pretežno kratkoročne kredite, kot je bila takratna bančna praksa. Zaradi radikalnih sprememb v politiki bank in zaostrenih razmer v gospodarstvu so potekala pogajanja o reprogramu kratkoročnih obveznosti v dolgoročne ob vzdržnih obrestnih merah. Z reprogramom so se strinjale vse banke upnice razen Abanke. Ta je brez obrazložitve med pogajanja začela odpovedovati kredite, unovčevati poroštva in blokirala je račune družbe. Tako je popolnoma onemogočila poslovanje večini družb. Kmalu zatem je vložila predloge stečajnega postopka. Družbe so poskušale s postopki prisilnih poravnav ohraniti poslovanje, vendar je aktivno nasprotovanje Abanke in v nadaljevanju DUTB popolnoma onemogočilo vse postopke prestrukturiranja. Tako je večina družb pristala v stečajnem postopku. Posledice so uničenje zdravega jedra družbe (perspektivnih, poslovno uspešnih družb Hyundai Auto Zagreb in Hyundai Auto Beograd) in razvrednotenje premoženja. Možna je tudi izguba korporacijskih pravic družbe Meja Šentjur. Iz teh razlogov je možnost poplačila upnikov v stečajnem postopku skoraj nemogoča.

Banke so podjetjem dolgoletni poslovni partnerji, ki omogočajo razvoj in rast podjetij. Preden se lastniki odločijo za večja investicijska vlaganja, morajo vedeti, da bo banka ob nastopu krizne situacije pripravljena sodelovati in da bo pomagala prispevati k okrevanju perspektivnega podjetja. Tako nekooperativen in uničevalen pristop ruši zaupanje vanje, ni v skladu z dobrimi poslovnimi običaji in je zaskrbljujoč, saj preživetje družbe temelji na subjektivni presoji posameznikov namesto na finančni podlagi poslovanja družbe.

Poslanstvo in cilj DUTB je prestrukturiranje gospodarskih družb, kadar je ekonomsko upravičeno. Glede na posledice stečajnega postopka lahko ocenimo, da bi bila potrebna bolj poglobljena analiza sistema in bolj preudarna odločitev o izbiri postopka. Tako bi bilo poplačilo upnikov precej večje in posledice manjše za vse vpletene – za zaposlene, za gospodarstvo, družbe in lastnike.

Analizirali smo insolvenčne postopke skupine PSZ. Iz vseh sodnih postopkih sistema je razvidno, da brez sodelovanja velikega upnika ne moreš doseči soglasja in uspešno zaključiti postopka prestrukturiranja. Tudi če bi bilo morda ekonomsko upravičeno, se uprave proti upnikom ne morejo učinkovito boriti. Morebiti bi bilo potrebno pred odločitvijo pridobiti neodvisno mnenje strokovnjaka, ki bi presodil odločitev za stečajni postopek. Upoštevati moramo, da družbe nimajo na razpolago toliko finančnih sredstev kot banke, da bi se lahko uspešno borile proti stečajnemu postopku. Prav tako so sodišča in upravitelji naklonjeni upnikom. Zakonodajne spremembe pa so še bolj prevesile moč v prid predvsem večjim upnikom. Tako lahko sedaj upniki preko upniških odborov izvajajo pritisk na upravitelje, celo odstavijo upravitelje iz subjektivnih razlogov in jih natančno nadzirajo. Imajo tudi dostop do vse dolžnikove dokumentacije. Večji upniki lahko v celoti prevzamejo nadzor nad družbo in delujejo sebi v prid na račun manjših upnikov. Tako je zakonodajalec ustvaril neenakost med upniki. Na primeru skupine PSZ je DUTB prevzela popoln nadzor v vseh družbah. Podredila si je tako upravitelje kot uprave. Njeno delovanje pa je v nekaterih primerih nerazumljivo. Prav tako njenega delovanja zaradi obsega sistema, prepletenosti, nedostopnih informacij in sedežev družb v tujini ni možno nadzirati. Če povečaš upravičenja kateri izmed strank v postopku, obstaja verjetnost, da bo stranka svoja pooblastila izkoristila. Zato bi bilo potrebno v ZFPPIPP zagotoviti ustrezno varnost za primer škodljivega delovanja.

Natančneje smo si ogledali postopek upniške prisilne poravnave družbe Meja Šentjur, in to kako lahko upniki v sodelovanju z upravo na morebitno spornih poroštvenih izjavah enostavno prevzamejo družbo in lastniki ne morejo narediti ničesar, saj so njihova pooblastila omejena in za vsako dejanje potrebujejo soglasje sodišča. Upniki pa so uporabili institut prisilne poravnave le kot sredstvo za prisilo, da so celo izven postopka poskusili doseči razlastitev delničarjev. S tem pa skoraj oškodovali delničarje in upnike Meje Šentjur ter upnike PSZ.

Marsikateri insolvenčni postopek temelji na poroštvenih obveznostih. V nekaterih primerih so poroštvene izjave celo protipravne. Tako so morebitno sporne poroštvene izjave popolnoma ohromile poslovni sistem. Na osnovi morebitno protipravnih poroštvenih izjav je bila opravljena upniška prisilna poravnava Meje Šentjur in stečajni postopek Avto Celja. Menimo, da so banke za podaljšanje kratkoročnih kreditov podjetjem vsiljevale poroštvene izjave, čeprav so vedele za njihovo spornost. To potrjuje celo izjava DUTB. Sedaj pa na njihovi podlagi prevzemajo in uničujejo družbe. Zato priporočamo, da tovrstne izjave pregledajo pravni strokovnjaki ali pa se njihova veljavnost preveri na sodiščih.

V stečajnem postopku družbe Hotela Marita je bilo prodano specifično premoženje visokih vrednosti po zelo nizkih ceni. Po našem mnenju je bilo premoženje ocenjeno prenizko. Prav tako je zelo sumljiva prodaja terjatev DUTB bodočemu lastniku hotelskega kompleksa. Tako se sedaj na stečajnih pogoriščih v sodelovanju z DUTB izvajajo zanimive mahinacije, da bi novi lastniki do premoženja prišli po čim nižji ceni.

Prestrukturiranje v okviru sodišč po noveli ZFPPIPP-F v času krize skoraj zagotovo pomeni izgubo korporacijskih pravic. Dolgoletna gospodarska in finančna kriza je izčrpala kapitalne postavke družb. Tudi če ima družba pozitiven kapital in perspektivno dejavnost, je v večini primerov razlika med knjigovodsko in likvidacijsko vrednostjo tako velika, da je kapital ne more pokrivati. Zato je izguba korporacijskih pravic skoraj zagotovljena. Omogočiti upnikom, da tako lahko prevzamejo družbe, brez upoštevanja prihodnjih donosov družbe, je nekoliko sporno. Vrednost družbe ne temelji samo na vrednosti premoženja v tistem trenutku, ampak prav tako na neto donosih, ki jih bo družba ustvarila v prihodnosti. Ti so pomembni za poplačilo upnikov kot tudi za morebitne dividende lastnikov. Investicije, ki sedaj bremenijo družbe, so bile sprejete v soglasju z upniki, njihovo financiranje je bilo opravljeno na način, kakršna je bila takratna bančna praksa. Posledice sedaj v veliki meri nosijo lastniki, na katerih je v času konjunktura temeljila gospodarska rast. Zaradi njihovih investicij v rast in razvoj podjetja so kaznovani z odvzemom korporacijskih pravic. Če so upniki pripravljene s konverzijo terjatev vstopiti v lastniško strukturo družbe, pomeni, da ima družba potencial, ki je prepričal upnike. Tudi za lastnike družbe bi bila ta odločitev ugodna, če bi lahko obdržali del korporacijskih pravic. Tako bi njihova naložba zaradi izboljšane kapitalne ustreznosti pridobila na vrednosti. Vendar strah pred izgubo lastništva lahko odvrne marsikaterega lastnika, da bi pomoč pri prestrukturiranju družbe poiskal v okviru sodišč. Posledično bodo lastniki iskali nove načine, kako z izčrpavanjem rešiti vsaj del premoženja, ker jim ga zakonodaja ne omogoča zaščititi v postopkih prestrukturiranja niti delno. Sprašujemo se, ali ni sporno, da se tako razvrednoti pravico do lastnine. Tako stroga insolvenčna zakonodaja lahko celo zavira gospodarsko rast, saj zavira pobudo za večje investicije. Lastniki se bodo rajši zadovoljili z zmerno rastjo in razvojem družbe kot pa z izgubo premoženja.

Uničenje zdravega jedra družbe in razprodaja premoženja v gospodarski krizi po znatnem padcu cen nepremičnin pomeni veliko manjšo stečajno maso, česar so se upniki morali zavedati. Perspektivne družbe poslovnega sistema razen manjšega upada prihodkov niso čutile posledic krize. Ob podpori bank bi lahko poslovanje nadaljevale nemoteno. Gospodarska rast in razvoj dejavnosti sistema kažejo, da bi potencialno lahko družbe v primeru prestrukturiranja odlično poslovale in v celoti poravnale vse svoje obveznosti iz bodočih neto denarnih tokov družb in uničenje poslovnega sistema ne bi bilo potrebno.

LITERATURA IN VIRI

21. skupščina delničarjev družbe Meja Šentjur d. d., 17. 11. 2015.
<https://www.meja.si/n102/21-skupscina-delnicarjev-druzbe-meja-sentjur-dd> (7. 5. 2018).
- Ajpes. JOLP. Meja Šentjur, d. d.. Revidirano letno poročilo 2012.
- Ajpes. JOLP. Meja Šentjur, d. d.. Revidirano letno poročilo 2013.
<https://www.ajpes.si/jolp/datoteka.asp?maticna=5150370000&id=280610&idi=7385091>
(7. 5. 2018)
- Ajpes. JOLP. Meja Šentjur, d. d.. Revidirano letno poročilo 2014.
<https://www.ajpes.si/jolp/datoteka.asp?maticna=5150370000&id=674367&idi=8510416>
(7. 5. 2018)
- Ajpes. JOLP. Meja Šentjur, d. d.. Revidirano letno poročilo 2015.
<https://www.ajpes.si/jolp/datoteka.asp?maticna=5150370000&id=4012376&idi=9811364> (7. 5. 2018)
- Ajpes. JOLP. Meja Šentjur, d. d.. Revidirano letno poročilo 2016.
<https://www.ajpes.si/jolp/datoteka.asp?maticna=5150370000&id=7823708&idi=11342616> (7. 5. 2018)
- Ajpes. JOLP. PSZ, Poslovni sistem, d. d. Konsolidirano letno poročilo 2012.
- Ajpes. JOLP. PSZ, Poslovni sistem, d. d.. Konsolidirano letno poročilo 2013.
<https://www.ajpes.si/jolp/datoteka.asp?maticna=5968429000&id=280256&idi=7509022>
(29.4.2018).
- Bisnode.si. Bonitete.si. Meja Šentjur d. d. Letna poročila (29. 5. 2018).
- Cepec, Jaka. 2016. *Ogledalo slovenskega insolvenčnega prava: Pravno-empirična analiza učinkovitosti insolvenčnih postopkov nad gospodarskimi družbami v Sloveniji*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
- Cirman, Primož, Tomaž Modic in Vesna Vuković. 2017. *Zakaj se lastnik igralnic na obali seli v Dubaj?* Sion.net. <https://siol.net/posel-danes/novice/zakaj-se-lastnik-slovenskih-igralnic-na-obali-seli-v-dubaj-448017> (20. 6. 2018)

- Greganovič, Branko. 2013. Se res zavedamo grožnje prezadolženosti podjetij?. *MQ*, 25.
- Ilić, Uroš, Matjaž Jan in Miha Bratina. 2013. Delničarji vs. Upniki. *Pravna praksa*, 13.
- Kaluža, Aleš. 2017. Pasti upniške prisilne poravnave. *Pravna praksa*, 35.
- Kos, Suzana in Novica Mihajlovič. 2017. Zasluzkarji na stečajnih pogoriščih. *Delo*.
<https://www.delo.si/ozadja/zasluzkarji-na-stecajnih-pogoriscih.html> (4. 5. 2018).
- Mlinarič, Franjo in Nadja Zorko. 2015. Odškodninska odgovornost za neupravičen stečaj. *Finance*, 214.
- Mlinarič, Franjo, Fišer, Romana. 2016. *Ocena škode za delničarje družbe PSZ poslovni sistemi, d.d. zaradi sprožitve stečajnega postopka*. Interno gradivo, Odvetnik Adolf Mljač.
- Mlinarič, Franjo, Nadja Zorko in Jure Rogač. 2016. Škoda pri neupravičenih stečajnih postopkih. *Pravna praksa*, 9.
- International Monetary Fund. 1999. *Orderly & effective insolvency procedures*. Legal Department.
- Plavšak, Nina. 2008. *Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP)*. Ljubljana: GV Založba.
- Plavšak, Nina. 2011. *Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP) z novelami ZFPPIPP – A do ZFPPIPP - D*. Ljubljana: GV Založba.
- Plavšak, Nina. 2013a. *Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP) z novelo ZFPPIPP – E*. Ljubljana: GV Založba.
- Plavšak, Nina. 2013b. Poenostavljena prisilna poravnava. *Pravna praksa*, 23.
- Plavšak, Nina. 2014a. Upniška prisilna poravnava. *Pravna praksa*, 46.

- Plavšak, Nina. 2014b. *Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP) z novelo ZFPPIPP – F*. Ljubljana: GV Založba.
- Plavšak, Nina. 2016. *Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP) z novelo ZFPPIPP – G*. Ljubljana: GV Založba.
- Podgorelec, Peter. 2015. Korporacijsko-pravni vidiki dopustnosti posojil med družabniki, delničarji in njihovo gospodarsko družbo. *Pravosodni bilten*, 1.
- Polanič, Matjaž in Tomaž Modic. Marija Cerjak in njena vprašljiva preteklost: Prej opravljala
- RS Ministrstvo za finance, Finančna uprava RS, *Insolvenčni postopki in drugi načini prenehanja pravne osebe*.
[Http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Placevanje_in_izvršba/Podrocja/Insolvenčni_postopki_in_drugi_nacini_prenehanja_pravne_osebe/Opis/Podrobnejši_opis_2_izdaja_Insolvenčni_postopki_in_drugi_nacini_prenehanja_pravne_osebe.pdf](http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Placevanje_in_izvršba/Podrocja/Insolvenčni_postopki_in_drugi_nacini_prenehanja_pravne_osebe/Opis/Podrobnejši_opis_2_izdaja_Insolvenčni_postopki_in_drugi_nacini_prenehanja_pravne_osebe.pdf) (21. 3. 2018).
- RS Ministrstvo za finance. 2013b. *Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o ukrepih RS za krepitev stabilnosti bank*. EVA: 2013-1611-0144.
[Http://www.mf.gov.si/fileadmin/mf.gov.si/pageuploads/Finan%C4%8Dni_sistem/VG-ZUKSB-A_2015_04_23_za_ECB_objavo_medresosko_lekturo.pdf](http://www.mf.gov.si/fileadmin/mf.gov.si/pageuploads/Finan%C4%8Dni_sistem/VG-ZUKSB-A_2015_04_23_za_ECB_objavo_medresosko_lekturo.pdf) (17. 4. 2018)
- RS Ministrstvo za finance. *Smernice za delovanje Družbe za upravljanje terjatev bank d.d.*
[Http://www.mf.gov.si/fileadmin/mf.gov.si/pageuploads/Direktorat_za_javno_premozenje_in_financi_sistem/smernice_DUTB.pdf](http://www.mf.gov.si/fileadmin/mf.gov.si/pageuploads/Direktorat_za_javno_premozenje_in_financi_sistem/smernice_DUTB.pdf) (9. 4. 2018).
- RS Ministrstvo za pravosodje. 2013a. *Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju – 2012-2030-0053 - nujni postopek – predlog za obravnavo*.
[Http://WWW.vlada.si/fileadmin/dokumenti/si/projekti/2013/Vlada_predlaga/vladni_predlog_v_DZ_ZFPPIP-F.pdf](http://WWW.vlada.si/fileadmin/dokumenti/si/projekti/2013/Vlada_predlaga/vladni_predlog_v_DZ_ZFPPIP-F.pdf) (22. 1. 2018)
- RS Ministrstvo za pravosodje. Generalni sekretariat vlade RS. 2013. *Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju – 2012-2030-0053– nujni postopek – predlog za obravnavo*. [Http://www.iusinfo.si/download/razno/ZFPPIPP-E-8_4.pdf](http://www.iusinfo.si/download/razno/ZFPPIPP-E-8_4.pdf) (13. 4. 2018).

- Simoneti, Marko in Božo Jašovič. 2013. Prestrukturiranje podjetij s strani bank upnic: kako skupaj iz blokade. *Bančni vestnik*, 7-8.
- Simoneti, Marko in Jernej Radež. 2013. Krizni institucionalni okvir za prestrukturiranje bank in podjetij: kako naprej. *Podjetje in del*, letnik 39, številka 6/7.
- Simoneti, Marko. 2014. »Dobro« razdolževanje podjetij v Sloveniji po začetku sanacije bank. *Podjetje in delo*, letnik 40, št. 6/7.
- Sklic skupščine delničarjev družbe Meja Šentjur d. d., 3. 8. 2015.
<https://www.meja.si/n98/sklic-skupscine-podjetja-meja-sentjur-dd> (7. 5. 2015).
- sporne cenitve, zdaj ceni na DUTB. *Dnevnik*. <https://www.dnevnik.si/1042710906> (30. 5. 2018).
- Toplak, Simona. 2017. Višje sodišče: Upniška prisilka utegne biti neustavna!. *Finance.si*.
<https://drazbe.finance.si/8859068/Visje-sodisce-upniska-prisilka-utegne-bit-neustavna?metered=yes&sid=520412836> (23. 1. 2018).
- Vrenčur, Renato. 2013. Akcesornost zastavne pravice. *Pravni letopis*.
- Wikipedija. B.1. *Obligacijsko pravo*. https://sl.wikipedia.org/wiki/Obligacijsko_pravo (10. 4. 2018).
- Združenje bank Slovenije. 2014. *Slovenska načela finančnega prestrukturiranja dolgov v gospodarstvu*. <http://www.zbs-giz.si/system/file.asp?FileId=7077> (16. 1. 2017).
- Združenje bank Slovenije. 2015. *Bančni kodeks*. <http://www.zbs-giz.si/system/file.asp?FileId=3557> (16. 4. 2018).
- Združenje Manager. 2011. *Slovenska načela prestrukturiranja dolga*. <https://www.zdruzenje-manager.si/assets/Baza-znanja/Zakonodaja/Slovenska-nacela-prestrukturiranja-dolga-2011.pdf> (11. 12. 2017).

PRAVNI VIRI

Obligacijski zakonik (OZ), *Uradni list RS*, št. 83/2001, 32/2004, 28/2006 – odl. US, 40/2007.

Okrožno sodišče v Celju RS. 2014a. *Sklep St 1191/2014*.

Okrožno sodišče v Celju RS. 2014b. *Sklep St 3827/2014*.

Okrožno sodišče v Celju RS. 2014c. *Sklep St 1369/2014*.

Okrožno sodišče v Celju RS. 2014č. *Sklep St 4582/2014*.

Okrožno sodišče v Celju RS. 2014d. *Sklep St 433/2014*.

Okrožno sodišče v Kopru RS. 2014a. *Sklep St 1102/2014*.

Okrožno sodišče v Kopru RS. 2014b. *Sklep St 513/2014*.

Višje sodišče v Ljubljani RS. 2013. *Sklep I Cpg 323/2013*.

Višje sodišče v Ljubljani RS. 2014a. *Sklep Cst 497/2014, Cst 498/2014 in Cst 503/2014*.

Višje sodišče v Ljubljani RS. 2014b. *Sklep CST 333/2014*.

Višje sodišče v Ljubljani RS. 2014c. *Sklep Cst 580/2014*.

Višje sodišče v Ljubljani RS. 2015. *Sklep Cst 92/2015*.

Višje sodišče v Ljubljani RS. 2016a. *Sklep Cst 749/2015*.

Višje sodišče v Ljubljani RS. 2016b. *Sklep Cst 395/2016*.

Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1). *Uradni list RS*, št. 65/2009, 33/2011, 91/2011, 32/2012, 57/2012, 44/2013-odločba US, 82/2013, 55/2015, 15/2017.

Zakon o finančnem poslovanju podjetij (ZFPPod). *Uradni list RS*, št. 54/1999, 110/1999, 97/2000 – odl. US, 50/2002 – skl. US, 93/2002 – odl. US, 117/2006 – ZDDPO-2, 31/2007 – ZFPPod-B, 58/2007 – odl. US.

Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP), *Uradni list RS*, št. 126/2007.

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP-A). *Uradni list RS*, št. 40/2009.

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP-B). *Uradni list RS*, št. 59/2009.

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP-C). *Uradni list RS*, št. 52/2010.

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP-D). *Uradni list RS*, št. 26/2011.

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP-E). *Uradni list RS*, št. 47/2013.

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP-F). *Uradni list RS*, št. 100/2013.

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP-G). *Uradni list RS*, št. 27/2016.

Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji (ZPPSL). *Uradni list RS*, št. 67/1993, 74/1994, 8/1996, 25/1997, 39/1997, 1/1999, 52/1999, 101/2001, 42/2002, 58/2003, 10/2006.

Zakona o ukrepih Republike Slovenije za krepitev stabilnosti bank (ZUKSB). *Uradni list RS*, št. 105/2012, 63/2013 - ZS-K, 23/2014 - ZDIJZ-C, 104/2015, 26/17 – ORZUKSB33 in 27/14 – popr.